

Efter at Prof. Aagesen, der havde beklædt Stillingen som Referendarius consistorii, ved Prof. Kaysers Afgang var oprykket i Aldersplads, valgtes Prof. Nellemann, som foran nævnt, til Medlem af Konsistorium, og overtog da hermed som den yngste retskyndige Professor i Konsistorium Referendariatet.

Som inspectores quæsturæ fungerede Etatsr. Gram, jfr. Lindes Medd. f. 1849—56 S. 282, og Prof. Aagesen, jfr Lindes Medd. f. 1857—63 S. 166. Om Besættelsen af Inspektoratet efter Etatsr. Grams Død den 3dje Juni 1871, se Aarb. f. 1871—73 S. 132.

Provstiet ved Kommunitetet og Regensen beklædtes af Etatsr. Gram, jfr. Lindes Medd. f. 1857—63 S. 167. Efter dennes Død bemyndigede Konsistorium under 14. Juni 1871 Stipendiebestyrelsen til i det hele at træffe de fornødne foreløbige Foranstaltninger til Udførelse af de Funktioner, som ellers paahville Regensprovsten, indtil den endelige Besættelse af Posten kunde finde Sted. Jfr. i øvrigt Aarb. f. 1871—73 S. 132.

## II. Universitetets Lærere og de faste Censorer.

### 1. Forstærkelse af Lærerpersonalet og Forandringer i de enkelte Fakulteters Fagkreds.

#### a. *Det theologiske Fakultet.*

I Slutningen af Aaret 1856 henvendte 12 theologiske studerende sig til det theologiske Fakultet med et Andragende om, at det vilde drage Omsorg for, at den kristelige Ethik i de nærmest følgende Halvaar maatte blive doceret af en anden Professor end Prof. Bornemann, fordi de ved det Kursus i Ethik, som Universitetet for Øjeblikket tilbød, hverken erholdt tilstrækkelig Hjælp til at kunne tilfredsstille Examensfordringerne, eller Vejledning nok til at kunne danne sig en begrundet Overbevisning om de mange ethiske Spørgsmaal, som vilde møde i Livet. Herpaa gav Fakultetet under 8. Jan 1857 et afslaaende Svar. Et lignende Andragende blev derefter under 19. s. M. indgivet til Ministeriet, idet de yderligere tilføjede, at Fremstillingen og Udviklingen ofte var en saadan, at den mere vanskeliggjorde end lettede den rette Forstaaelse af Forelæsningen, at altsaa denne, om end oplysende i enkelte Punkter, dog i dens Helhed blev uklar og uforstaaelig, og saaledes ikke havde kunnet yde de studerende nogen tilstrækkelig Vejledning. Andragendet henlagdes imidlertid. Under 28. Jan. 1858 indgave 16 theologiske studerende til Ministeriet et Andragende om, at Prof. Bornemann for Fremtiden ikke benyttedes som Examinator eller i alt Fald, at han kun skulde examinere i Ethik og ikke, som hidtil, hver anden Examensdag tillige i Dogmatik. Ogsaa dette Andragende henlagdes.

I 1865 begyndte denne Bevægelse atter. 32 theologiske studerende anmodede Prof. Bornemann om en fyldigere Dikteren af sin Forelæsning over Ethiken, men erholdt et afslaaende Svar. Efter Overenskomst med Tilhørerne holdt Prof. Bornemann da et Examinatorium, som jævnsides med Forelæsningen selv skulde vejlede Tilhørerne til dennes Forstaaelse. Efter at ogsaa dette var slaaet fejl, tilkjendegave de ham under 2. Decbr. 1865, at de opgave at høre den nævnte Forelæsning. Der blev derefter under 15. s. M. af 21 theologiske Kandidater og

62 theologiske studerende tilstillet ham en Adresse, der senere blev tiltraadt af 4 Kandidater og 26 studerende, i hvilken de henstillede til hans Overvejelse, om han ikke skulde finde sig foranlediget til at træde tilbage fra en Virksomhed som Docent og Examinator, der stillede saa store Fordringer med Hensyn til Benvyttelsen af og Herredømmet over det mundtlige Ord, for ad andre Veje at lade sine Forskninger og Evner komme Videnskaben til gode. Ved at tilstille Ministeriet disse forskjellige Henvendelser gjorde Prof. Bornemann i Skrivelse af 17. s. M. Sagen til Gjenstand for en udførlig Redegjørelse.

Da den mod ham rettede Misfornøjelse angik hans Virksomhed som Docent, henledede han Opmærksomheden paa sin Stillings ejendommelige Beskaffenhed. Naar det var paalagt ham at holde Forelæsninger over den systematiske Theologi, krævede disse nemlig dels en anden Fremstillingsmaade end de historiske og exegetiske Videnskaber, dels behandlede de for ikke faa Discipliners Vedkommende Theologien i dens Forbindelse med filosofiske og kulturhistoriske Omraader. Det laa saaledes i hans Lærefags Natur, at der ikke kunde være Tale om, at han blot skulde foredrage et bestemt Pensum, som skulde læres til Examen, og dette gjorde sig saa meget mere gjældende, som flere af hans Discipliner ikke en Gang vare Examensgjenstande, og derfor kun hørtes af de faa, som havde en mere omfattende videnskabelig Interesse og friere Disposition over deres Tid. Der vilde billigvis ikke kunne ventes flere Tilhørere end de, han havde haft, naar han læste f. Ex. over Apologetik, Sekternes Lære, det protestantiske Lærebegrebs Udvikling. Fremdeles skulde efter Lektionsplanen Foredraget af den omfattende og vigtige Disciplin Dogmatiken doubleres. Ved denne Doubling var det dog ikke af Fakultetet forudsat, at de studerende hørte to Docenter over Dogmatiken, men Foranstaltningens Hensigt var alene at give Lejlighed til frit Valg. Tilhørernes Antal kunde følgelig ikke gjøres til Maalestok for denne Forelæsnings Værd, og det saa meget mindre, som der i en Aarrække utvivlsomt havde hersket en anti-theoretisk Tænkemaade blandt de theologiske Studenter, og det allerede ved Biskop Martensens Afgang fra Universitetet, ligesom ogsaa senere, var blevet udtalt af dem, at det dobbelte Foredrag over Dogmatiken var dem imod, af Examenshensyn. Endelig maatte han erindre om, at med Undtagelse af de faa exegetiske Forelæsninger, han havde holdt — i Gjennemsnit hvert tredje Aar en paa 2 Timer ugentlig — vare alle hans Forelæsninger alene for ældre studerende, ja, Forelæsningen over den theologiske Ethik forudsatte endogsaa Kundskab i Dogmatiken; men de ældre undværede lettest at høre Forelæsninger, og jo mere man i den senere Tid ved Universitetet kun vilde søge Specialskoler, og i de theologiske Forelæsninger vilde have noget praktisk, desto mere blev det systematiske skudt til Side. I Behandlingen af Moralen var der imidlertid kun Valg mellem en stræng systematisk Fremstilling og den populære, andægtige Betragtning; den sidste vilde i ingen Henseende være hjemme ved Universitetet. Han havde tidligere under et 1½ Aars Ophold i Tyskland lært de samme Vanskeligheder at kjende, som han havde erfaret her. Kyndige vilde f. Ex. vide, hvor stort et Værd den udmærkede tübingske Theolog C. F. Schmidts »Christliche Sittenlehre« (Forelæsninger, udgivne efter hans Død) havde. Hans Forelæsninger over Moral havde imidlertid under hans lange Universitetsvirksomhed aldeles ingen Indgang; Studenterne lærte til Examen en kort Udsigt over Moralens Historie, hvilken D. Strauss som Repetent udarbejdede for dem. Det vilde saaledes ses, at den,

der i det theologiske Fakultet var forpligtet til at foredrage den systematiske Theologi, i Sammenligning med alle andre Professorer, der vejledede til en Embedsexamen, havde en exceptionel Stilling: i et Hovedfag var han doubleret, og han havde blandt Examensgjenstandene alene som sine egne den altid lidet yndede Moral og Religionsfilosofien, hvorover der kun holdtes en 2 Timers Forelæsning i et Halvaar. Efter dernæst at have udtalt sig om den hele Bevægelse og sit Forhold til de theologiske studerende, sluttede han med at nedlægge Sagen i Ministeriets Haand.

Efter Ministeriets Opfordring udtalte de øvrige Medlemmer af Fakultetet sig i en Erklæring af 15. Jan. 1866 om Sagen. Om det egentlige Punkt, hvorom de studerendes Andragende og Prof. Bornemanns Skrivelse drejede sig, fandt de ikke Anledning til at udtale sig. Det var nemlig ikke den videnskabelige Dygtighed hos en Universitetsprofessor, der her var stillet under Spørgsmaal, men alene hans Gave til Kathedervirksomheden; hvad der fra de studerendes Side savnedes, var i deres Andragende udtrykkelig indskrænket til den mundtlige Foredragsform. Men herom vare de lige saa lidt som enhver anden uden for Tilhørernes Kreds i Stand til at have en begrundet Mening, saa meget mindre som der ikke forelaa noget trykt Arbejde fra Prof. Bornemanns Haand siden hans Ansættelse ved Universitetet, der skulde kunne paaberaabes ved Spørgsmaalet om hans Behandlings- og Fremstillingsmaade af det videnskabelige Stof for den studerende Ungdom. Derimod anerkjendte de Prof. Bornemanns Arbejde ved flere Fakultetsbetænkninger, som i de forløbne Aar vare blevne affattede efter Ministeriets Forlangende. Der havde i disse været Spørgsmaal under Forhandling af Betydning og Vigtighed for Universitet og Videnskab; Behandlingen af disse skyldtes for største Delen Prof. Bornemanns Pen.

Fakultetet samstemmede i, hvad der af Prof. Bornemann var ytret om en »antitheoretisk Tænkemaade« hos en stor Del af Nutidens theologiske studerende. Denne Stemning var ikke af nyt Datum; den var kun den negative Side af en stærkt udpræget Retning, som higede efter snarest muligt at komme til praktisk Anvendelse af Evner og Kundskaber. Denne Retning mødte nu til Dags paa alle Veje, men næppe nogetsteds med bestemtere Fordring end ved Fordannelsen til gejstlig Embedsvirksomhed. En alvorlig og overskuende Betragtning af Forholdene maatte vistnok føre til ganske andet Resultat. Thi jo mere det religiøse og kirkelige Liv var — som Følge af Religionsfriheds Principets Indtrædelse i Virkeligheden — i stærk, ofte regellos Bevægelse, jo mere Aanderne droge og droges til forskjellige Sider, tit indtil Yderlighed, desto større bleve Fordringerne til, desto vanskeligere Opgaverne for en praktisk Virksomhed, som skulde kunne gribe nogenlunde tilfredsstillende ind i det gjærende Liv. Den rette gejstlige Praxis krævede netop i saadanne Tider en fast og fyldig Grundlægning paa bred Basis. Over for bibelfaste Lægprædikanter, som med den Dristighed, Uvidenheden gav, haandterede Skriftordets Bogstav paa den eventyrligste Maade, vilde Præsten staa værgeløs, naar ikke den overlegne Stilling var sikret ham ved videnskabeligt Bibelstudium. Lige saa vist vilde Præsten ligge under i Kamp med sværmske Overspændinger, paradoxe eller fornægtende Paastande, kirkestormende Angreb, naar han savnede den overbevisningsfaste Sikkerhed, som var Frugt af videnskabelig Prøvelse og Selvtilegnelse. Og først Kundskab til Kirkens Historie gennem Tidernes Løb vilde sætte ham i Stand til at orientere sig i

Mængden af sekteriske og skismatiske Bevægelser, som — kun i en noget anden Skikkelse — vare Gjentagelser af ældre Tiders Forvildelse og Overgreb. Men det kunde ikke ventes, at Flertallet af den Theologi studerende Ungdom skulde se Forholdene og den deraf flydende Stilling i dette Lys. Den vilde være tilbøjelig til at mene, at det Jævnmaal af Kundskab og Aandsdannelse, som krævedes til daglig præstelig Dont, nu som før maatte være tilstrækkeligt. Den Tanke vilde saaledes let finde Indgang hos mange, at der ingen naturlig Forbindelse var mellem et videnskabeligt Studium og den præstelige Virksomhed, og mange vilde med Uvillie og Utaalmodighed betragte de kunstige Forhindringer, som dermed syntes skudte ind mellem dem og den praktiske Virksomhed, hvor de længtes efter at prøve Kræfterne. Herved maatte Flertallet af Fakultetets Medlemmer lægge Vægt paa den Stemning mod et strængere videnskabeligt Studium og særlig mod Universitetets Ledelse af samme, som udgik fra den grundtvigske Indflydelse paa et ikke ubetydeligt Antal af vore theologiske studerende. Naar det saaledes var mindre gunstige Forhold, under hvilke de theologiske Universitetslærere vare stillede, lod det sig heller ikke nægte, at dette særlig gjaldt dem, der vare henviste til at foredrage den systematiske Theologi (Troslære og Sædelære) og de dertil hørende Fag; Spørgsmaalet om den rette Grænse, om det mere eller mindre nødvendige fik her sin Hovedbetydning. En Snes Aar tilbage i Tiden skyede de unge Theologer ikke det Arbejde, der var forbundet med at sætte sig ind i den »spekulative Theologi«s System; de syntes endog at finde Behag i at tilegne sig dens kunstige Terminologi, som ikke var let at haandtere.

Paa den anden Side kunde Fakultetet ikke miskjende Berettigelsen i den Fordring — netop for Theologernes Vedkommende — at den videnskabelige Behandling af Lærestoffet over for de unge studerende burde føres saa nær henimod Livet som muligt, holdes i stadig Forbindelse med Livsanvendelsen som sidste Endemaal. Det var en Fordring, der ganske vist havde sin fulde Betydning over for en abstrakt Behandlingsmaade i de theologiske Skoler, som hverken havde været Theologi eller Kirke til Baade. For saa vidt denne Fordring alene angik Behandlingens Form, kunde den efterkommes uden Men for det, der udgjorde den theologiske Videnskabs egentlige Væsen; Sandheden, som laa til Grund for denne Fordring, maatte uvilkaarlig gjøre sig gjældende hos enhver Universitetslærer, som levede aandelig med Tiden, i hvilken hans Virksomhed faldt. Den samme Opgave kunde løses og maatte løses paa forskjellig Maade til forskjellig Tid.

Efter endelig at have udtalt, at enhver akademisk Theolog paa en Tid, da Aanderne i den theologiske Verden stode skarpt over for hverandre, maatte være fattet paa Modstemning fra den ene eller den anden Side, som imidlertid i større Udstrækning turde ventes at blive overvundet — et Haab, som dog hidtil var blevet skuffet — nedlagde ogsaa Fakultetet Sagen i Ministeriets Haand.

Omtrent samtidig hermed — d. 13. Jan. 1866 — modtog Ministeriet et Andragende fra de oven omtalte 113 theologiske studerende (25 Kandidater og 88 Studenter) om Afhjælpning af deres Klager, i hvilken Henseende de fremsendte en Afskrift af Adressen til Prof. Bornemann, hvortil de henviste. Herover udtalte det theologiske Fakultet sig i en Erklæring af 31. s. M.

Den kristelige Troslære, Hovedfaget i den systematiske Theologi, havde i de sidste 28 Aar uafbrudt været foredraget af to akademiske Lærere vevselvis. Denne Doubling var en vel begrundet Fordring, særlig til et ene staaende Landsuniversitet. Hvor som helst Theologien nød den uundværlige videnskabelige Frihed, vilde Docentens theologiske Retning i Særdeleshed træde frem i Behandling og Fremstilling af Trosindholdet; der vilde ikke være sørget vel for de unge theologiske studerendes aandelige Behov, de som de her udelukkende skulde være henviste til et Foredrag. en Behandlingsmaade. Foredragets Frugt var nødvendig betinget ved en vis aandelig Overensstemmelse mellem Docent og Tilhørere, og hvor Universitetet var Landets eneste, burde der derfor, i det theologiske Studiums Interesse, være Lejlighed for de studerende til at vælge mellem to Lærestole i den systematiske Theologi. Men til denne hørte ogsaa den theologiske Sædelære eller Ethiken; og skjønt her mindre nødvendigt, maatte det dog anses for ønskeligt, at et Valg kunde være tilstede ogsaa ved Foredraget over dette Fag.

De studerendes Andragende gik væsentlig ud paa at anholde om Foranstaltning til at aabne for de theologiske studerende et andet Foredrag over den kristelige Sædelære end det af Prof. Bornemann, hvortil de nu udelukkende vare henviste. Dette Ønske var et saadant, som anbefalede sig efter almindelige Hensyn, hentede fra Videnskab og Universitetsstudium. Det vilde være den bekvemteste Udvej, dersom der blandt Fakultetets øvrige Medlemmer var nogen, som kunde overtage Ethiken som doublerende Docent. Men dette var for Tiden ikke Tilfældet. De, paa hvilke der, naar man saa hen til Fagenes Beskaffenhed, snarest maatte tænkes, vare de to ældste i Fakultetet, og det vilde næppe trænge til videre Begrundelse, om disse maatte finde overvejende Betænkelighed ved at overtage et Videnskabsfag, som havde ligget uden for Kredsen af deres særlige Studium. Fakultetet henstillede da, forudsat, at der fandtes tilstrækkelig Grund til at komme de studerendes Andragende i Møde, om man ikke burde være betænkt paa at søge en midlertidig Hjælp ved nye Kræfter. Fakultetet tænkte herved paa en Understøttelse som den, der i Aaret 1850 blev tilstaaet afdøde Lic. Hagen som Privatdocent i det theologiske Fakultet. En Konkurrence burde formentlig gaa forud. Fakultetet udtalte imidlertid det Haab, dersom Ministeriet gik ind paa denne Tanke, at der vilde blive givet det Lejlighed til at ytre sig nærmere om Sagen.

Med Skrivelse af 16. Febr. forelagde Konsistorium disse tvende Erklæringer af det theologiske Fakultet for Ministeriet. Konsistorium, der udtalte sin Beklagelse over, at de studerende ved en uforuden Offentliggjørelse havde indledet denne Sag og derefter havde fundet det passende at henvende sig til Prof. Bornemann med den oven anførte Anmodning, maatte aldeles tiltræde, hvad det theologiske Fakultet havde anført. Navnlig anbefalede Konsistorium til Ministeriets Opmærksomhed og Overvejelse den af Fakultetet i Betænkning af 31. Jan. foreslaaede Doubling af Forelæsningerne over den kristelige Ethik, idet det i øvrigt forudsatte, at der, for saa vidt Ministeriet vilde gaa ind paa denne Tanke, indlededes nærmere Forhandlinger med Fakultetet angaaende de til Istandbringelsen af saadanne dobbelte Forelæsninger over Ethiken fornødne Foranstaltninger, saa vel som angaaende de øvrige i Forbindelse hermed staaende Spørgsmaal, saasom Ordningen af Examinationen i dette Fag.

Foranlediget herved begjærede Ministeriet under 3. Marts af Fakultetet et nærmere Forslag til Iværksættelsen af den saaledes foreslaaede Doublering saa vel som argaaende de øvrige dermed i Forbindelse staaende Spørgsmaal. Dette Forslag indsendte Fakultetet under 6. April.

Fakultetet anbefalede at overdrage til en midlertidig Docent at holde Forelæsninger over Ethik i et kort Tidsrum mod at oppebære et til Arbejdet svarende Honorar. For saa vidt der ved den paagjældende Foranstaltning alene tilsigtedes at faa et enkelt theologisk Videnskabsfag foredraget af 2 Docenter, kunde det synes tilstrækkeligt, om Konkurrencen indskrænkedes til Prøver — mundtlige eller skriftlige — som havde Behandlingen af den kristelige Sædelære til Gjenstand. Fakultetet troede dog ikke, at en saadan Indskrænkning vilde være vel betænkt. En midlertidig Overdragelse som den her paatænkte vilde — uden at medføre nogen videre gaaende Ret — frembyde en Lejlighed, saa gunstig og saa paalidelig, som den under vore Forhold sjælden gaves, til at forvisses om den vedkommendes Evne og Gave til Virksomheden som Universitetslærer; og naar man saa hen til Aldersforholdene i det theologiske Fakultet, var der sikkert Opfordring til at benytte Lejligheden med Fremtidens Krav for Øje. Fakultetet mente altsaa, at Konkurrencen burde omfatte de naturlig sammenhørende Fag, til hvilke de konkurrerend: — saafremt de skulde attraa og i Tiden opnaa fremtidig Ansættelse ved Universitetet — kunde antages efterhaanden at ville udstrække deres Docentvirksomhed, altsaa Ethik, Dogmatik, Religionsfilosofi. Herved vilde dog Ethiken være at udhæve som det Fag, paa hvilket Prøven først og fornemmelig var beregnet; de øvrige theologiske Videnskabsfag, saa vel de exegetiske, vedkommende det gamle og det nye Testamente, som de historiske, Kirke- og Dogmehistorie, burde derimod formentlig ligge uden for Konkurrencen. Til de 3 Forelæsninger i Ethik, Dogmatik og Religionsfilosofi vilde Æmnerne — de samme for alle — være at opgive med nogle Dage til Forberedelse. Men til at begrunde og sikre Dommen om den videnskabelige Dygtighed fra forskjellige Sider burde der formentlig foruden Forelæsningerne leveres en større Afhandling over et ligeledes opgivet Thema, henhørende til den kristelige Sædelære, til hvis Udarbejdelse der maatte tilstaaes en passende Tid. Derimod erklærede Fakultetet sig imod en Prøve, bestaaende i noget Foredrag over opgivet Æmne, som skulde holdes efter nogle faa Timers Forberedelse. Det afbenyttede Udkast til samtlige Forelæsninger maatte afgives til Censorerne. Der burde formentlig lades dem, som vilde tage Del i Konkurrencen, en Tid af 6 Maaneder til Forberedelse, at regne fra Kundgjørelsens Datum.

I Henhold til de kgl. Resolutioner af 24. Febr. 1855, 5. Juli 1862, 22. Avg. 1864 og 6. Maj 1865 angaaende Konkurrencer i det rets- og statsvidenskabelige samt det lægevidenskabelige Fakultet, mente Fakultetets Flertal, at Adgangen ogsaa ved denne Lejlighed burde staa aaben for Theologer, som ikke havde dansk Indfødsret, men vare det danske Sprog mægtige. Derimod fraraadede Mindretallet (Bornemann), at Adgangen aabnedes for fremmede. Tre af de nævnte kgl. Resolutioner angik Konkurrencer i det statsvidenskabelige Fakultet, af hvilke den sidste ikke kom i Stand, den ene (22. Avg. 1864) var en Konkurrence i det lægevidenskabelige Fakultet, som heller ikke blev afholdt. Det først nævnte Fakultet havde stillet sit Forslag af den særlige Grund, at det, efter de statsvidenskabelige Studiers Nyhed hos os, maatte betvivles, at der her fandtes nogen

til Professoratet virkelig kvalificeret. I Aarene 1861 og 1863 holdtes Konkurrencer i det lægevidenskabelige og det filosofiske Fakultet, uden at Adgangen udvidedes til fremmede, og i 1864 havde det lægevidenskabelige Fakultet ikke bragt dette i Forslag, men tiltraadte det først efter Konsistoriums Forslag. Man burde, efter hans Mening, her hverken søge at fremstille et Symbol for Videnskabens universelle eller for dens nationale Karakter. I dette Tilfælde frygtedes der slet ikke nogen Mangel paa Konkurrenter, og det vilde sandelig være en Tilbagegang, om der ikke fandtes unge theologiske Videnskabsmænd hos os. Da nu heller næppe nogen af Fakultetets Medlemmer tvivlede om, at Danmark stod højere i Theologien end Norge og Sverige, vilde det vel i foreliggende Tilfælde være uden Resultat eller være intet sigende at bebude en Tilsidesættelse af Indfødsretten; men han kunde dog ingenlunde anse det for betydningsløst, hvis man, hvad der vel maatte være Tanken, ved Universitetet vilde indføre en Ligestilling af fremmede med Landets Børn som almindelig Regel, uden at Reciprocitet fandt Sted. Selv mellem Danmark og Slesvig blev i Aaret 1856 Reciprocitet gjort til Betingelse for den juridiske Embedsexamens partielle Gyldighed inden for det dobbelte Omraade.

De nærmere Bestemmelser angaaende Forelæsnningernes Orden og Følge vilde først kunne træffes, naar Antallet erfares paa dem, der til given Tid anmeldte sig som Deltagere i den forestaaende Konkurrence. Men Hensyn til Udnævnelsen af den bedømmende Komite gjorde Fakultetet opmærksom paa, at der af dets Midte kun vilde have 4 Censorer, idet en Søn af et af Fakultetets Medlemmer (Scharling) agtede at indstille sig til Konkurrencen.

Endnu stod Spørgsmaalet om Examinationen tilbage. Det kunde formentlig ikke siges, at der med den midlertidig overdragne Docentvirksomhed i et enkelt Fag skulde følge Berettigelse til at tage Del i den theologiske Examen. Det kunde ogsaa fortjene at mærkes, at der under den stedfundne Forhandling om Examenskommissioner var blevet lagt særlig Vægt — just fra de studerendes Side og just i Studiefrihedens Interesse — paa det ønskelige deri, at den examinerende Personlighed var en anden end den, der havde doceret Videnskaben, i hvilken der blev examineret. En Fordring i denne Henseende vilde saaledes være let tilbagevist. Fakultetets Flertal (Scharling, Hermansen, Bornemann) mente altsaa, at den midlertidige Docent ikke burde tage nogen Del i den theologiske Examen. Mindretallet (Clausen og Hammerich) fandt det dog hverken i sig selv naturligt eller stemmende med Formaalet for den paatænkte Foranstaltning, om man vilde holde den, til hvem det blev betroet at foredrage et Videnskabsfag for de studerende, ude fra Andel i Examinationen i dette selv samme Fag paa Grund af, at han som midlertidig Docent ikke havde Plads i Fakultetet. Mindretallet mente altsaa, at ligesom Examinationen i Dogmatik for Tiden vexlede mellem Clausen og Bornemann, uden Hensyn til, af hvem de paa-gjældende Studenter havde hørt samme foredraget, saaledes vilde Examinationen i Ethik naturlig vexle mellem Bornemann og den midlertidige Docent. Selvfølgelig maatte da de skriftlige Specimina i Ethik være undergivne ogsaa hans Censur; og da der efter den bestaaende Examensorden blev examineret i Ethik og Religionsfilosofi i Forbindelse, maatte Examinationen ogsaa for dennes Vedkommende omfatte begge Fag.

Fakultetets Forslag gik da ud paa:

1. at der i Aarets Løb, 6 Maaneder efter den offentlige Kundgjørelse, skulde aabnes en Konkurrence, hvortil Adgangen stod aaben for theologiske Kandidater, som her havde taget Examen med første Karakter. Flertallet (4) mente, at Adgangen ogsaa burde staa aaben for Theologer under lige Vilkaar, som uden at have dansk Indfødsret vare det danske Sprog mægtige;
2. at det skulde overdrages mod et bestemt aarligt Honorar til den, som sejrede i Konkurrencen, at holde Forelæsninger for de theologiske studerende ved Universitetet i en Tid af 3 Aar, særlig og efter nærmere Aftale med Fakultetet over den kristelige Ethik. Mindretallet (2) mente, at den midlertidige Docent ogsaa burde deltage i Examinationen i Ethik i Forbindelse med Religionsfilosofi;
3. at Konkurrencen skulde bestaa i en Afhandling over et opgivet Æmne i Ethiken og 3 Forelæsninger: i Ethik, Dogmatik og Religionsfilosofi over ligeledes opgivne Æmner. Til Udarbejdelse af Afhandlingen skulde tilstaaes 3 Uger, til Forberedelse til de 3 Forelæsninger 9 Dage. De ved Foredragene benyttede Udkast skulde afgives, umiddelbart efter at de vare holdte, til den bedømmende Komite.

Da Prof. Bornemann havde været holdt uden for de tidligere Forhandlinger om midlertidig Ansættelse af en theologisk Docent, med Forpligtelse til at læse om Ethiken, fremsatte han sin Mening om denne Foranstaltning fuldstændigere, end det kunde ske gennem oven staaende Votering.

I Fakultetets Betænkning af 31. Jan. var det, udtalte han, foreslaaet at doublere Forelæsningerne over Ethik ved at overdrage dem midlertidig til en Docent, som i et kortere Aaremaal skulde modtage et Honorar, i Lighed med, hvad der ved gjentagne Resolutioner var blevet tilstaaet afdøde Lic. Hagen indtil hans Ansættelse som Professor, og at Valget af denne Docent maatte bestemmes ved Konkurrence. At Doublingen af Ethiken blev Anledning til at understøtte en yngre Theologs Uddannelse for den akademiske Vej — som det tilsigtedes med Hagen — ansaa han tilvisse for meget gavnligt, baade i Fremtiden for Universitetet og med Hensyn til en betimelig Afgjørelse af en yngre Mand's Livsvirksomhed; og da der næppe for Øjeblikket fandtes nogen, som særlig turde anses paa en Gang for villig og skikket til at overtage Ethiken, var vistnok Kombinationen af de tvende Øjemed heldig, saa at den, som ved Prøven vakte den bedste Forventning, med sin Forpligtelse ogsaa vidste sig ført ind paa en bestemt Livsbane. Skulde derimod en Afgjørelse gennem Konkurrence — naar intet ganske uforudseligt indtraf — ikke have denne Betydning, kunde det forekomme selv den bedste af Aspiranterne fordelagtigere ikke at indlade sig derpaa. Han foreslog derfor, saafremt Beslutning fattedes overensstemmende med Fakultetets Forslag, at Konkurrencens Bestemmelse udtrykkelig maatte betegnes som Konkurrence for en midlertidig Ansættelse som theologisk Docent, foreløbig paa 3 Aar, med Forpligtelse til at foredrage Ethiken.

Angaaende denne Docents Stilling udtalte han, at samtlige Medlemmer vare enige om ikke at foreslaa en midlertidig Ansættelse som konstitueret i Fakultetet, men en midlertidig Ansættelse med Forpligtelse til en bestemt større Forelæsning, hvorhos det forudsattes, at Docenten overhovedet holdt theologiske Forelæsninger i hvert Halvaar. (Saaledes havde ogsaa de midlertidige Docenter i sles-

vigsk Ret læst hvert Halvaar ikke mindre end 3 ugentlige Timer). Det var alene med Hensyn til Examen, at 2 af Fakultetets Medlemmer foresloge at give den midlertidige, hidtil uprøvede Docent Del i Fakultetets særlige Embedsforretninger, vel ikke fuldstændig, men kun som assisterende. Det behøvede ikke nærmere at forklares, at kun Fakultetet var Examenskollegium, at ikke engang de ved kgl. Udnævnelse fast ansatte ekstraordinære Docenter som saadanne havde Del i nogen som helst Examen, og at de midlertidige Docenter endnu mindre havde andre Forretninger end deres Forelæsnings Arbejde, der var af ringere Omfang. Det havde hidtil kun været ved Konstitution i et Fakultet, at Examinationen ved en Embedsexamen midlertidig var blevet overdraget til nogen. Hvis altsaa Examinationen i Ethik skulde vexle, maatte dette ske mellem Fakultetets Medlemmer, og hvorfor det ikke skulde kunne ske paa denne Maade, saa han ikke. I Vakancen efter Biskop Martensen, som foredrog Ethiken, faldt en Examen med 33 Kandidater; ved sammenstødende Omstændigheder var det en Gang i de senere Aar hændet, at en Examen fuldstændig var blevet afholdt af kun 3 Professorer. Fakultetets Mindretal fandt det imidlertid hverken i sig selv naturligt eller stemmende med Formaalet for den paatænkte Foranstaltning at holde den midlertidige Docent uden for Examinationen i Ethiken. Men det syntes ham vanskeligt at fatte, hvorledes det mere skulde være naturligt for en midlertidig Docent at være berettiget til Examination i et enkelt Fag, end for den Mand, hvis videnskabelige Dygtighed i et enkelt Fag just havde erhvervet ham fast Ansættelse som ekstraordinær Docent. De samme, som fandt det naturligt, at den midlertidige Docent examinerede i Ethik til mundtlig Examen, fandt det desuagtet ikke naturligt, at han deltog i at bestemme Opgaverne til den skriftlige; og atter fandt de det naturligt, at han examinerede i en anden Disciplin foruden den ene, som det alene var ham paalagt at foredrage. Hvorledes skulde det ikke fremdeles blive naturligt, at han examinerede i andre »beslægtede« Discipliner? Naar det fremdeles af Mindretallet lagdes ind i »det paatænkte Formaal«, at den midlertidige Docent skulde være Examinator, maatte han ytre, at de ikke burde kunne paaberaabe sig noget som Formaal, der ikke var blevet udtalt. Hverken i Fakultetets Betænkning eller i dennes Gjenstand, de studerendes Besværing, var der foreslaaet eller begjæret andet end en Double-ring af Forelæsningerne over Ethik. Men, sagde man, man ventede, at denne »Fordring« vilde komme og rimeligvis snart; hertil maatte han svare, at det forekom ham utænkeligt, at man nogen Sinde skulde ville modtage Begjæringer fra Examinander angaaende Examinationens Fordeling mellem Examinatorerne eller dens Overdragelse til visse Personer; enhver Indbildning om en saadan Indflydelse fra Examinandernes Side burde efter hans Overbevisning altid og ubetinget afvises. Vilde derimod Regeringen fjerne en Examinator, havde den jo Magten; men Regeringen kunde ikke ville gjøre dette ad Omveje, nemlig ved at fremkalde de forstyrrende og uværdige Forhold, uden hvilke, naar alt overvejedes, Mindretallets Forslag ikke vilde kunne udføres. Vilkaarlige Sammenblandinger vakte en naturlig Aversion; det var mere end en Formsag, ikke at lade Omstændigheder bestemme en Institutions Ordning. At Fakultetet var Examenskollegium, indeholdt blandt mere to Ting, nemlig, at det almindelige Hensyn til Examinandens Dygtighed gjordes gjældende ved Bedømmelsen saa vel af den skriftlige som den mundtlige Prøve, og at Examinatorerne tillige vare

Censorer. Der burde følgelig for Examinatorernes Vedkommende kun være Tale om en fuldstændig Deltagelse i Bedømmelsen. Alle Examinatorer bedømte f. Ex. samtlige skriftlige Specimina, ligesom de alle deltog i at vedtage Kvæstionerne. Skulde nu den midlertidige Docent være underkastet Fakultetets Dom om det ethiske Specimen? Eller skulde han have sin Dom om den eneste Besvarelse, han havde læst, og ignorere Fakultetets Censur? Fremdeles: toges den midlertidige Docent med alene for den mundtlige Examination i Ethik, saa var dermed uundgaaelig Vejen anvist for de studerende til at fordre sig examinerede af den Docent, hver især havde hørt. Hvilken anden Betydning skulde Opofrelsen af Examensordenen ellers have? Med den udeblivelige Indrømmelse heraf vilde lige saa uundgaaelig være indrømmet Examinanderne Ret til at melde sig til bestemte Examinatorer i andre Fag; de vilde da f. Ex i Ny Testamentes Exegese kunne melde sig til Prof. Clausen eller Prof. Scharling, og de vilde naturligvis faa flere Indfald. Man sigte ikke, at der strax burde gives den midlertidige Docent den af Mindretallet foreslaaede Stilling, for at man ikke skulde blive trængt dertil; thi deri vilde just indeholdes den stærkeste Opfordring til at aftrænge Svagheden mere. En saadan Situation vilde være uværdig for de enkelte som for Fakultetet, og for sit eget Vedkommende erklærede han, at hvis man i alt vilde give de studerende Medhold mod ham, uagtet deres Klage mildest talt var fremkommet paa den anstødeligste Maade, saaledes at man endog vilde belønne dem med at tilfredsstille deres Ønsker ud over, hvad de vedkjendte sig at begjære, vilde han anse det behageligere for sig, om Regeringen havde bevirket hans Afsked.

Med Skrivelse af 17. April forelagde Konsistorium Sagen for Ministeriet. For saa vidt der i Fakultetet havde været nogen Menings Ulighed angaaende, hvorledes man i Konkurrenceindbydelsen rettest burde betegne den Ansættelse, hvorom der konkurreredes, troede Konsistorium at burde slutte sig til den af Prof. Bornemann foreslaaede Betegnelismaade, saaledes at der altsaa blev indbudt til en Konkurrence for en midlertidig Ansættelse som theologisk Docent, foreløbig paa 3 Aar, med Forpligtelse til at foredrage Ethiken. Der burde rettest gives den paagjældende en almindelig Adgang til at udvikle sig som theologisk Docent, saaledes at det stod ham aabent, ved Siden af Forpligtelsen til at foredrage Ethiken, at udfolde en videre gaaende Docentvirksomhed, dersom han dertil maatte finde Tid og Lyst. Dette var uden Tvivl ogsaa stemmende med Fakultetets virkelige Hensigt og Mening, da det af Betænkningen fremgik, at man ansaa det for baade ønskeligt og naturligt, at den, der ansattes, efterhaanden udstrakte sin Docentvirksomhed til de øvrige Dele af den systematiske Theologi. Men naar saa var, syntes den oven anførte Betegnelismaade at være den mest adækvate.

Konsistorium tiltraadte det af Fakultetets Flertal gjorte Forslag, at ogsaa saadanne Videnskabsmænd, som ikke havde Indfødsret, men dog vare det danske Sprog mægtige, skulde have Adgang til at deltage i Konkurrencen, og kunde ikke tillægge de af Prof. Bornemann herimod anførte Grunde nogen afgjørende Vægt. Derimod troede Konsistorium at maatte fraraade den af Fakultetet foreslaaede Bestemmelse, at Adgangen til Konkurrencen kun skulde staa aaben for theologiske Kandidater, som havde taget Embedsexamen med bedste Karakter, eller andetsteds underkastet sig tilsvarende Prøver. Bestemmelsen i denne Form vilde lidet

stemme med den i Lønningsloven af 12. Jan. 1858 § 6 i. f. udtalte Sætning, at Adgangen til Lærerposterne ved Universitetet ikke skulde være indskrænket ved nogen bestemt Examen. Vel maatte det erkjendes, at den nævnte Udtalelse i Lønningsloven ikke var til Hinder for, at man ved Siden af Konkurrenceprøven søgte Garanti for, at den paagjældende, foruden Indsigt i det for ham bestemte Specialfag, ogsaa var i Besiddelse af en tilstrækkelig almindelig theologisk Dannelse. Men den nævnte Lovbestemmelse maatte i alt Fald medføre, at de konkurrerende burde have Adgang til, ogsaa paa anden Maade end ved en her eller andetsteds absolveret theologisk Embedsexamen, at godtgjøre Besiddelsen af almindelig theologisk Dannelse. Det vilde derfor under alle Omstændigheder være nødvendigt at give Bestemmelsen et nærmere Tillæg i Overensstemmelse hermed. Men da de i Konsistorium tilstede værende 3 Medlemmer af det theologiske Fakultet vare enige i at erkjende, at den hele indskrænkende Bestemmelse var mindre nødvendig, dels fordi en tilfredsstillende Konkurrenceprøve af det foreslaaede Omfang ikke vilde kunne aflægges af den, som ikke besad et tilstrækkeligt Maal af almindelig theologisk Dannelse, dels fordi det var aldeles usandsynligt, at andre vilde melde sig end saadanne, som vare theologiske Kandidater med bedste Karakter, foreslog Konsistorium, at hele denne Bestemmelse bortfaldt.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om den eventuelle Docents Forhold til Examinationen ved theologisk Embedsexamen, maatte Konsistorium fjerne sig fra den af Fakultetets Flertal forfægtede Anskuelse. Det var urigtigt, naar Prof. Bornemann fremstillede det som noget ved Universitetet ukjendt, at extraordinære Docenter, som ikke vare Medlemmer af vedkommende Fakultet, deltog i Embedsexamen eller andre Universitetsprøver af tilsvarende Natur, f. Ex. Magisterkonferenser. Det var tvært imod navnlig i senere Tider ofte forekommet, at nogen udnævntes til extraordinær Docent med Forpligtelse til at deltage i de under det paagjældende Fakultet henhørende Examina, uden i øvrigt at være udnævnt til Medlem af Fakultetet. Selv den Omstændighed, at vedkommende kun var ansat som midlertidig Docent, havde man med Føje ikke anset for at være til Hinder derfor. Det kunde altsaa ikke siges at stride mod de hidtil fulgte Grundsætninger med Hensyn til Afholdelsen af Universitetets Examina, at extraordinære Docenter deltog i samme. Men i nærværende Tilfælde maatte Konsistorium med Fakultetets Mindretal holde for, at den hele heromhandlede Foranstaltnings Anledning og Hensigt krævede, at den eventuelle nye Docent ogsaa havde Adgang til jævnsides med Prof. Bornemann at deltage i Examinationen i Ethik. Dette var ikke blot noget, hvorpaa de studerende, som af Universitetet henvistes til ved deres Examensforberedelse at benytte denne Docents Forelæsninger, syntes at have et billigt Krav; men den eventuelle nye Docents Stilling ved Fakultetet vilde ogsaa blive i høj Grad trykket og underordnet, dersom han skulde holdes borte fra al Deltagelse i Examination og Censur i det af ham for de studerende foredragne Fag, og disse Funktioner være overladte til Prof. Bornemann alene. Derimod vilde det, som af Prof. Bornemann udviklet, have sine Vanskeligheder at give den nye Docent en saadan Stilling til theologisk Examen, at han kun deltog i Examinationen i Ethik og Religionsfilosofi, uden for øvrigt at have Stemme ved Bedømmelsen af Examenspræstationen, og Konsistorium foreslog derfor, at Mindretallets Forslag modificeredes derhen, at den paagjældende ansattes ganske i Almindelighed, med Forpligtelse til at deltage i Afholdelsen af theologisk Embeds-

examen, efter Fakultetets nærmere Restemmelse. Paa denne Maade var Forholdet blevet ordnet ved flere andre Lejligheder, hvor extraordinære Docenter vare blevne ansatte i Fakulteter, under hvilke Embedsexamina henhørte, f. Ex. i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet. I den nævnte Form laa altsaa, at den, der ansattes, i Følge sin Stilling deltog i Examens Afholdelse, i det væsentlige paa samme Maade som Fakultetets Medlemmer, men at det for øvrigt var overladt til Fakultetet selv at tage de nærmere Bestemmelser angaaende Fordelingen af Forretningerne mellem ham og de andre Examinatorer.

Idet Konsistorium i øvrigt støttede sig til Fakultetets Betænkning, gjorde det nærmere Forslag til Formulering af Bestemmelserne med Hensyn til Konkurrencen, se neden for under »Konkurrencer«. Udfaldet af denne blev, at Lic. theol. C. H. Scharling ved kgl. Resolution af 5. Jan. 1867 midlertidig blev ansat som theologisk Docent, med Forpligtelse til at foredrage den kristelige Ethik, mod at der for det Semester, som begyndte den 1. Febr. s. A. tilstodes ham et Honorar af 300 Rd. af Universitetets Konto til videnskabelige Formaaals Fremme.

Ved under 19. Jan. at meddele dette tilføjede Ministeriet, at Doc. Scharling var forpligtet til at deltage i Afholdelsen af den theologiske Embedsexamen efter Fakultetets nærmere Bestemmelse. For Finansaarene 1867—68, 1868—69 og 1869—70 tilstodes der ved de kgl. Resolutioner af 22. Juni 1867, 12. Juni 1868 og 4. Decbr. 1869 Doc. Scharling et Honorar af 300 Rd. for hvert Semester.

Med Januar Maaned 1870 vilde altsaa det Tidsrum, for hvilket Lic. theol. Scharling midlertidig var ansat som theologisk Docent, udløbe, og Ministeriet begjærede derfor under 8. Maj 1869 Konsistoriums og det theologiske Fakultets Erklæring, om Forholdene krævede en Forlængelse af hans Docentvirksomhed ud over det nævnte Tidspunkt. Fakultetet udtalte i denne Anledning, samt ved at indsende et Andragende fra Doc. Scharling om en Forlængelse af hans Virksomhed, under 19. s. M., at ihvorvel den trufne Ordning havde en udvortes Anledning, var den tillige motiveret ved et Hensyn, som periodisk gjorde sig gjældende, nemlig Trangen til at sikre Universitetet yngre Lærekræfter og Nødvendigheden af at understøtte disse, hvor de fandtes, til Uddannelse for Kathedret. Ligesom tidligere en temporær Understøttelse i dette Øjemed gjentagne Gange fornyedes, saaledes tilsigtede Fakultetets Forslag om en Konkurrence for en midlertidig Ansættelse som theologisk Docent tillige en Prøve paa den vedkommendes Kald til Universitetslærerens Virksomhed, der, naar de vakte Forventninger stadfæstedes, vilde knytte ham til den akademiske Stilling. Idet Fakultetet henpegede paa, at dets Medlemmers Aldersforhold viste Trangen til yngre Arbejdskræfter, og idet det fandt Doc. Scharlings Kvalifikation som Universitetslærer godtgjort, androg det paa en Forlængelse af hans midlertidige Ansættelse, men saaledes, at det ham hidtil tillagte Honorar forhøjedes til 800 Rd. Det henviste i sidst nævnte Henseende til, at en midlertidig Docent i Filosofi var blevet lønnet med denne Sum, og udtalte, at naar den tidligere Ansættelse af Lektorer med kgl. Udnævnelse under den nu værende Ordning syntes at komme af Brug, maatte en midlertidig Ansættelse endog med et Honorar af 800 Rd. anses for mindre gunstige Vilkaar end de ældre

Denne Indstilling tiltraadte Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 29. Maj 1869, hvorefter Ministeriet under 28. Juni tilskrev Konsistorium, at Planen

for de theologiske Forelæsninger vilde kunne beregnes paa, at Lic. Scharling kom til at fortsætte sin Virksomhed som Docent til Udgangen af det akademiske Aar 1869—70. Spørgsmaalet om en Forlængelse af denne midlertidige Stilling faldt imidlertid bort, idet Doc. Scharling ved kgl. Resolution af 16. Apr. 1870 udnævntes til Prof. ord. i det theologiske Fakultet. For Februar, Marts og April Maaneder tilstodes der ham ved kgl. Resolution af 30. s. M. et Honorar af 150 Rd. af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme.

- I Sept. 1865 ansøgte Kateket C. H. E. Schjerning om Tilladelse til paa Universitetet at holde offentlige Forelæsninger over Ethiken. Det theologiske Fakultet udtalte i denne Anledning, at Retten til at docere ved Universitetet i Regelen var afhængig enten af offentlig Ansættelse ved samme eller af en akademisk Grad og var Gradens eneste reelle Rettighed. Det turde antages, at man kun i ganske særegne Tilfælde vilde afvige fra denne Bestemmelse. f. Ex. naar en bekjendt dygtig Videnskabsmand eller en Mand med fremragende Embedsdygtighed attraaede Ret til at holde Forelæsninger. Et saadant Tilfælde forelaa ikke her, og Fakultetet kunde derfor ikke anbefale Ansøgningen.

Konsistorium henstillede i Skrivelse til Ministeriet af 10. Novbr., om den attraaede Dispensation fra Bestemmelsen i Pl. 25. Juli 1821 kunde gives. Det tilføjede imidlertid, at det, om end Tilladelse til at holde offentlige Forelæsninger fandtes at kunne meddeles Ansøgeren, dog i Henhold til de af det theologiske Fakultet anførte Grunde og efter hvad der ved tidligere Lejligheder var gjort gjældende, ikke troede at burde indrømme Kateket Schjerning noget Lokale i Universitetsbygningen til Afholdelsen af de nævnte Forelæsninger. Ministeriet meddelte under 30. Novbr. 1865 Kateket Schjerning Tilladelse til at holde de nævnte Forelæsninger, men underrettede ham samtidig om Konsistoriums Vægning ved at indrømme ham et Lokale i Universitetsbygningen hertil.

*b. Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.*

Ved kgl. Resolution af 31. Jan. 1862 (Lindes Medd. f. 1857—63 S. 136) blev det overdraget Kontorchef under Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig, Kaner. Juel, foreløbig paa et Aar at holde Forelæsninger over de til den slesvigske Ret hørende Discipliner. Da Kaner. Juel var blevet udnævnt til Medlem af den slesvigske Appellationsret, ophørte disse Forelæsninger, og Assistent i Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig, Cand. jur. N. R. Rump ansøgte da om, at det maatte blive ham overdraget at holde dem. Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet udtalte i denne Anledning i Skrivelse af 12. Sept. 1863, at det ansaa det for særdeles magtpaaliggende, at Forelæsningerne over den slesvigske Ret her ved Universitetet vedblivende holdtes i samme Omfang og af det samme Antal Docenter som hidtil, og anbefalede paa det bedste Kand. Rumps Andragende.

Denne Udtalelse tiltraadte Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 6. Oktbr. Det tilføjede, at det holdt det for at være af ikke mindre Vigtighed, at det omspurgte Hverv kun overdroges saadanne, som ved Siden af deres Kundskaber i slesvigske Ret havde aflagt Prøve paa, at de havde gjort den danske Ret til Gjenstand for et grundigt og omfattende Studium. Denne Fordring, der var blevet fyldestgjort af de Mænd (Larsen, Holck, Juel), der hidtil vare blevne udnævnte til midlertidige Docenter i slesvigske Ret, ansaa Konsistorium det for nød-

vendigt at stille, ikke blot fordi den danske Ret i videnskabelig Henseende var ganske anderledes bearbejdet end den slesvigske, men navnlig af Hensyn til, at kun under den Forudsætning vilde den Enhed i den videnskabelige Behandling af disse fra samme Kilde udsprungne Retsdannelser, hvilken i de senere Aar med Styrke var gjort gjældende og havde baaret saa rige Frugter, ogsaa i Fremtiden kunne bevares. Da Kand. Rump fuldkommen opfyldte de saaledes fremhævede Betingelser og i enhver Henseende maatte anses for skikket til at overtage det ompurgte Hverv, anbefalede Konsistorium paa det bedste hans Andragende, og indstillede, at det overdroges ham for et Tidsrum af 3 Aar at holde offentlige Forelæsninger over slesvigsk Ret mod et Honorar af 600 Rd., at udrede af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme.

Ministeriet havde imidlertid omtrent samtidig hermed modtaget tvende Andragender om samme Gjenstand fra konstitueret Fuldmægtig under Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig, cand. jur. J. F. U. Damm og Assistent under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, slesvigsk cand. juris T. F. A. Hørring. Under 27. Novbr. tilstillede Ministeriet det rets- og statsvidenskabelige Fakultet disse Ansøgninger, idet det begjærede yderligere Erklæring i Sagen. Navnlig begjærede det en Udtalelse, om det ikke, for at disse tre Ansøgere kunde underkastes Bedømmelse under lige Forhold, maatte være tilraadeligst at lade samtlige Konkurrenter holde hver en offentlig Prøveforelæsning.

Fakultetet udtalte under 13 Febr. 1864, hvad Kand. Hørring angik, at det ikke kunde fælde nogen Dom om hans Evne til videnskabelig Virksomhed, da han ikke havde underkastet sig nogen juridisk Examen her ved Universitetet, og der heller ikke for Fakultetet forelaa nogen Oplysning om, hvorvidt han efter aflagt Examen havde beskæftiget sig med juridiske Studier. Bortset herfra maatte det imidlertid allerede af den Grund bestemt udtale sig mod hans Valg, at han ikke havde godtgjort at være i Besiddelse af Kundskab i kongerigsk Ret. Naar der nemlig ved Universitetet holdtes Forelæsninger over slesvigsk Ret, maatte det uden Tvivl betragtes som en væsentlig Opgave for Docenten at fremstille og behandle den slesvigske Ret, der oprindelig hvilede paa samme Retsgrundlag som den kongerigske, og som for en stor Del havde bevaret dette Grundlag, paa en Maade, der fremhævede og udviklede Overensstemmelsen mellem begge Retsforfatninger paa de Punkter, hvor den var tilstede, og denne Opgave vilde ikke kunne løses uden af en Mand, der, foruden at være fortrolig med den slesvigske Ret, tillige havde gjort et grundigt Studium af den kongerigske. Denne Fordrings Berettigelse var ogsaa anerkjendt ved Besættelser af Docentposter i slesvigsk Ret, hvor ikke Mangelen af de fornødne Kræfter lagde Hindringer i Vejen, og navnlig ved de i de senere Aar stedfundne, og den indeholdt formentlig heller ingen Ubillighed mod de slesvigske Jurister, navnlig efter at der ved Bekj. 7. Juni og 28. Juli 1856 var givet dem en lettet Adgang til at godtgjøre Kundskab i kongerigsk Ret. Fakultetet insisterede derfor bestemt paa, at den ompurgte Post kun besattes med en Mand, som havde vist, at han var i Besiddelse af grundige Kundskaber i dansk Ret, og der kunde saaledes efter dets Formening kun være Spørgsmaal om at vælge mellem Kand. Damm og Kand. Rump. Efter dernæst at have udtalt sig om Kand. Damm, bemærkede Fakultetet, at det ikke fandt nogen Grund til at frafalde sin tidligere Indstilling om paa det bedste at anbefale Kand. Rump til at erholde den ompurgte Ansættelse.

At lade Konkurrenterne holde hver en offentlig Prøveforelæsning, ansaa Fakultetet for aldeles forkasteligt. En sliq aldeles ufuldstændig Konkurrence, hvis Udfald i høj Grad vilde være undergivet Tilfældighedens Spil, kunde umulig afgive nogen paalidelig Maalestok for Konkurrenternes Duelighed. Der vilde saaledes ved samme indbringes i Bedømmelsen et Moment, som man i og for sig ikke kunde tillægge nogen afgjørende Betydning, men som det paa den anden Side paa Grund af den Offentlighed, hvormed det fremtraadte, vilde være vanskeligt at fravige. Men ogsaa en Konkurrence i mere udvidet Form, indrettet efter lignende Regler, som de i de senere Aar holdte Konkurrencer om ledige Professorater, maatte Fakultetet efter Postens hele Beskaffenhed bestemt fraraade. Den omspurgte Post havde hidtil kun været besat for et Tidsrum af 3 Aar og kun været lønnet med 600 Rd. aarlig, og den vilde derfor i Regelen blive overdraget en Mand, der allerede beklædte en anden, maaske aneligere Stilling. For saa vidt den nu skulde besættes efter lignende Regler — og til en Forandring heri forelaa der for Tiden ikke tilstrækkelig Grund — var det vistnok klart, hvad ogsaa Ministeriet selv syntes at have erkjendt, at Lønnen for den sejrende vilde staa i et saadant Misforhold til de med at underkaste sig en Konkurrence forbundne Besværligheder og Ubehageligheder, at der var al Grund til at befrygte, at de dueligste Mænd ikke vilde melde sig. Kom hertil, at Adgangen til en saadan Konkurrence vistnok ikke burde indskrænkes til de 3 Ansøgere, men at der om samme burde ske offentlig Bekjendtgjørelse med passende Varsel, hvorved Postens Besættelse end yderligere vilde forsinkes, turde Fakultetet uden Tvivl anse det for tilstrækkelig godtgjort, at der var al Anledning til at opgive Afholdelsen af en Konkurrence om den omhandlede Post, til hvilken Fakultetet troede at kunne paavise en fuldkommen kvalificeret Ansøger.

Konsistorium sluttede sig i Skrivelse af 29. Febr. 1864 ganske til denne Erklæring, og gjentog derfor sin tidligere Indstilling om, at det maatte overdrages cand. jur. Rump at holde offentlige Forelæsninger over slesvigsk Ret. Krigsforholdene bevirkede imidlertid, at Sagen stilledes i Bero.

— I Følge kgl. Resol. af 24. Juli 1862 blev det overdraget Prof. Larsen for en Tid af 3 Aar fra 23. Avg. s. A. at regne at holde Forelæsninger over slesvigsk Ret mod et Honorar af 800 Rd. aarlig. Dette Hverv vilde altsaa opføre d. 23. Avg. 1865. Efter at Hertugdømmet Slesvig ved Wiener Freden af 1864 var blevet skilt fra Danmark, ansaa Ministeriet det for rettest, at disse Forelæsninger ganske bortfaldt ved Udløbet af det oven nævnte Tidsrum, og begjærede under 15. Febr. 1865 en Udtalelse herom af Konsistorium og det retsog statsvidenskabelige Fakultet. Under 19. Marts s. A. begjærede Ministeriet derhos en Erklæring af Konsistorium, om ikke de samme politiske Forhold krævede, at Prof. Schützes Lærerpost blev inddraget, og at han som Følge heraf blev entlediget i Henhold til Pensionsloven for Kongeriget med Ventepenge. Efter Konsistoriums Opfordring udtalte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet sig under 12. Juni s. A. om begge disse Spørgsmaal.

Med Fakultetets Skrivelse fulgte en Meddelelse fra Prof. Schützes af 21. Apr., i hvilken denne henlede Opmærksomheden paa Muligheden af foreløbig at oprettholde Lærerposten i slesvigsk Ret, saaledes at der til den henlagdes andre Fag, navnlig da Romerretten, hvilken Disciplin i hans Bestalling var nævnt tillige med de slesvigske Retsdiscipliner som det Fag, hans Ansættelse som Docent om-

fattede. Ogsaa paa anden Maade kunde han formentlig være Universitetet til Nytte, saasom ved at ordne den slesvig-holsten-lauenburgske Literatur paa Universitetsbibliotheket, et Hverv, han tidligere uden Vederlag havde udført for det store kgl. Bibliothek. Han androg derfor paa, at man paa de her nævnte eller andre Maader vilde finde en Mulighed til foreløbig, indtil det maatte lykkes ham at opnaa en Embedsansættelse i hans Fødeland Holsten eller i Udlandet, i alt Fald dog i Finansaaret 1865 - 66, at opretholde den af ham beklædte Lærerpост, men fremfor alt til at lade ham i nogen Tid endnu beholde sine hidtil værende Embedsindtægter.

Fakultetet var enig med Ministeriet i, at Hertugdømmet Slesvigs Adskillelse fra Danmark væsentlig havde forandret de Forhold, der i sin Tid dannede Forudsætningerne saa vel for Oprettelsen af et extraordinært Professorat i slesvigsk Ret som for den gjentagne Gange truffne Foranstaltning, for et begrænset Tidsrum at overdrage forskjellige Videnskabsmænd det Hverv at foredrage Discipliner, henhørende til den slesvigske Ret. I denne Henseende henlede den Opmærksomheden paa, at begge Docenterne i slesvigsk Ret allerede i Løbet af Efteraars Halvaaret 1864 maatte standse deres Virksomhed ved Universitetet af Mangel paa Tilhørere, og at af samme Grund ingen Forelæsninger eller Øvelser over slesvigsk Ret havde kunnet paabegyndes i Foraars Halvaaret 1865. Det kunde vistnok ogsaa med Sikkerhed forudses, at det vilde gaa paa samme Maade i Fremtiden, da det overhovedet, som Forholdene nu stillede sig, ikke kunde ventes, at slesvigske Retsstuderende vilde søge til vort Universitet. Under disse Omstændigheder kunde der formentlig ikke være nogen Grund for Universitetet til vedblivende at stille sig en planmæssig og fuldstændig Undervisning i den slesvigske Ret til Opgave, eller til at bibeholde et Apparat af Lærerkrafter, der var beregnet paa at fyldestgøre denne Opgave. Hensynet til den Mulighed, at Forholdene atter kunde forandre sig, og at de tidligere Forudsætninger saaledes ganske eller til Dels paa ny kunde fremkomme, kunde Fakultetet ikke anse for tilstrækkeligt til paa ubestemt Tid at opretholde det bestaaende. Ligesom det nemlig var en Selvfølge, at der, naar Forholdene forandrede sig saaledes, maatte drages Omsorg for paa ny at sikre den slesvigske Rets Stilling som Undervisningsgjenstand ved Universitetet, saaledes kunde Fakultetet ikke skjønne, at de Forholdsregler, som maatte træffes af Hensyn til de nu stedfindende Forhold, kunde blive til Hinder herfor. Fakultetet maatte i Henhold hertil udtale sig for, at den faste Lærerpост i slesvigsk Ret inddroges, og at det extraordinære Hverv, som havde været overdraget Prof. Larsen, ikke fornyedes. I Forbindelse hermed bemærkede Fakultetet imidlertid, at det ingenlunde herved kunde anse det for udelukket, at Universitetet ogsaa uden nogen Forandring i de ydre Forhold, paa extraordinær Maade kunde understøtte et videnskabeligt Studium af slesvigsk Ret eller visse Dele af samme, for saa vidt der fra danske Videnskabsmænds Side maatte vise sig Interesse for et saadant Studium, en Understøttelse, hvortil allerede den slesvigske Rets nære Forhold til og Slægtskab med den danske Ret og et saadant Studiums deraf følgende Betydning for den danske Retsvidenskab formentlig vilde afgive tilstrækkelig Hjemmel.

Det fulgte af det oven for bemærkede, at Fakultetet ikke kunde slutte sig til det af Prof. Schütze fremsatte Ønske om foreløbig Opretholdelse paa ubestemt Tid af den ham beklædte Lærerpост i slesvigsk Ret, nemlig saa længe, indtil

det maatte lykkes ham at opnaa en Embedsansættelse i hans Fødeland Holsten eller i Udlandet. For saa vidt Prof. Schütze havde paapeget forskellige Veje, ad hvilke hans Virksomhed kunde blive til Nytte for Universitetet under en saadan foreløbig Bevarelse af hans Lærerpost, bemærkede Fakultetet følgende: Midlertidig at overdrage Prof. Schütze at holde Forelæsninger over Romerretten eller en anden almindelig Retsdisciplin for de danske Retsstuderende ved at forene dem med de lignende Forelæsninger for de slesvigske Retsstuderende, som muligvis maatte besøge Universitetet, fandt Fakultetet af en dobbelt Grund meget betænkeligt. Dels havde disse Forelæsninger som Led af den for danske Retsstuderende beregnede Forelæsningscyklus et ejendommeligt Formaal og en deraf til Dels betinget Karakter, som næppe vilde kunne bevares, naar de overdroges til en Mand, til hvis Videnskabs Omraade dansk Ret ikke hørte. Dels maatte det anses for misligt at henvise de studerende til at benytte Forelæsninger, der holdtes af en Mand, hvis Stilling ved Universitetet maatte betragtes som rent midlertidig, og om hvilke det derfor endog var tvivlsomt, hvorvidt de vilde blive fuldendte. Hertil kom, at der under de nu værende Forhold i Fakultetet aldeles ikke var nogen Trang til extraordinært at overdrage de ommeldte Forelæsninger til en Docent uden for de normerede Professorers Kreds. Hvorvidt der maatte være Trang til Prof. Schützes Bistand ved Ordningen af den slesvigske, holstenske og lauenburgske Literatur paa Universitetsbibliotheket, var ikke Fakultetet bekjendt. Men da et saadant særligt Hverv ganske laa uden for Docentvirksomheden ved Universitetet, vilde dets Overdragelse til Prof. Schütze i alt Fald ikke kunne motivere Bevarelsen af den af ham beklædte Lærerpost.

Medens Fakultetet saaledes ikke kunde udtale sig for at gaa ind paa Prof. Schützes Ønske om Opretholdelse paa ubestemt Tid af hans Lærerpost ved Universitetet, anbefalede det derimod meget det af ham subsidiært fremsatte Ønske om dens Opretholdelse for Finansaaret 1865—66. Billighed talte i høj Grad for endnu i nogen Tid at lade Prof. Schütze beholde sine hidtil værende Embedsindtægter og derved blandt andet gjøre det muligt for ham at foretage Skridt for at opnaa Embedsansættelse i Udlandet, hvortil han under de nu værende Forhold nærmest var henvist. Der vilde saa meget mindre kunne være nogen Hindring for i denne Henseende at imødekomme Prof. Schützes billige Krav, som Gagen for hans Lærerpost var bevilget for det nævnte Tidsrum.

I Skrivelse af 27. Juni tiltraadte Konsistorium Fakultets Indstilling. Ved kgl. Resol. af 22. Avg. 1865 blev Prof., Dr. jur. Theodor Reinhold Schütze afskediget fra Udgangen af Finansaaret 1865—66 at regne som extraordinær Docent i slesvigske Ret i Naade og med Ventepenge.

— I Anledning af et Andragende fra cand. polit. Friderichsen om Tilladelse til at holde en Række offentlige Forelæsninger paa Universitetet over Spørgsmaal af den politiske Økonomi, enten uden nærmere Begrænsning i Tid eller i alt Fald for Foraars Halvaaret 1865 udtalte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet sig under 6. Marts s. A. paa følgende Maade.

Fakultetet gik ud fra, at Dispensationer fra de ved Universitetslovgivningen foreskrevne Betingelser for at optræde som Privatdocent kun meddeltes aldeles undtagelsesvis, hvor der forelaa ganske særlige Omstændigheder, f. Ex. at den paagjældende, der fortrinlig havde udmærket sig i sin Videnskab, manglede akademisk Borgerret, og saaledes vilde være nødsaget til at underkaste sig for-

skjellige præliminære Prøver for at erholde Adgang til at erhverve en akademisk Grad. I nærværende Tilfælde kunde det synes, at der maatte tillægges den Omstændighed særlig Vægt, at der for Tiden ved Universitetet var Trang til Forelæsninger over den politiske Økonomi, saa at det derfor kunde have Betænkkelighed at afvise det i Andragendet liggende Tilbud. Saaledes som Forholdene imidlertid i det hele stillede sig, kunde Fakultetet dog ikke tillægge denne Omstændighed nogen synderlig Betydning. Det maatte nemlig erindres, at der efter al Sandsynlighed i Anledning af den ved Prof. Kaysers Afskedigelse indtraadte Vakance i Løbet af Aaret 1865 vilde blive afholdt en Konkurrence om et Lærerembede i Statsøkonomien, og at denne med Bestemthed turde forudsættes at ville blive begyndt i det mindste umiddelbart efter Sommerferien, ligesom der ogsaa var al Grund til at antage, at Ansøgeren vilde indstille sig til samme. Som Følge heraf vilde Tilladelsen for Kand. Friderichsen i alt Fald være at begrænse til Foraars Halvaaret. Sejrede han nemlig i Konkurrencen, vilde en længere Dispensation være uden Betydning, og i det modsatte Tilfælde vilde Fakultetet dog efter al Rimelighed faa en anden ny Docent i Statsøkonomien, som vilde gjøre Kand. Friderichsens Bistand overflødig, og Ansøgeren maatte da, hvis han ønskede at optræde som Privatdocent, kvalificere sig dertil paa den sædvanlige foreskrevne Maade. Men den Virksomhed, som Ansøgeren, uden Forberedelse til Konkurrencen, i den tilbage staaende Tid af Halvaaret kunde udfolde til Gavn for de studerende, vilde, ganske bortset fra Forelæsningernes Kvalitet, nødvendigvis blive af underordnet Betydning.

Medens Fakultetet af de anførte Grunde ikke kunde tillægge det oven nævnte Hensyn nogen stor Vægt, maatte det paa den anden Side henlede Opmærksomheden paa, at Meddelelsen af den ansøgte Tilladelse netop i Øjeblikket vilde kunne drage særlige Ulemper med sig. Det maatte nemlig erkjendes at være forbundet med ikke liden Mislighed umiddelbart før en Konkurrences Afholdelse at meddele en Mand, der maatte antages at ville indstille sig til Konkurrencen, en exceptionel Tilladelse til at holde Forelæsninger over det Fag, som var dennes Gjenstand, idet Betydningen af en saadan Tilladelse i Forhold til andre eventuelle Konkurrenter let vilde blive mistydet, og disse i det hele ved en saadan i flere Henseender sattes i en mindre gunstig Stilling i Sammenligning med den Konkurrent, hvem Tilladelsen var meddelt. Fakultetet fraraadede saaledes, at den ansøgte Tilladelse meddeltes.

Hertil sluttede Konsistorium sig ganske i Skrivelse til Ministeriet af 18. Marts 1865, hvorefter Ministeriet under 31. s. M. afslog Andragendet.

— Under 14. Avg. 1868 afgik Prof. Holck ved Døden. I denne Anledning begjærede Ministeriet i Skrivelse af 5. Sept Fakultetets Erklæring, om det ikke vilde være rigtigst, at det ledige Embede, enten som Professorat eller som en foreløbig Lektorpost, søgtes gjenbesat efter Konkurrence, samt om der midlertidig under Vakancen vilde udkræves nogen særlig Foranstaltning til Besørgelse af de Forelæsninger, som havde henligget under det ledige Professorat. Derhos stillede Ministeriet Fakultetet til Erklæring et Andragende fra Sorenskriver Rump om den ledige Plads eller om Deltagelse i en eventuel Konkurrence om samme. I Skrivelse af 19. s. M. udtalte Fakultetet sig udførlig herom.

Efter hvad der var Fakultetet bekjendt, havde ingen af de yngre Videnskabsmænd, med hvem man kunde tænke sig Pladsen besat, gjort netop de Grene

af Retsvidenskaben, som det særlig paahvilede Prof. Holck at foredrage, og som ligeledes vilde blive stillede hans Efterfølger som nærmeste Opgave, nemlig den danske Statsret og Kirkeret, til Gjenstand for dybere gaaende og omfattende Studier. Det vilde derfor ogsaa, hvis man fandt det rigtigt at søge Pladsen gjenbesat efter en Konkurrence, ved hvilken det under de givne Forhold vilde være naturligt, at Statsretten kom til at indtage en fremtrædende Plads, være nødvendigt at fastsætte et rundeligt Varsel for dennes Afholdelse, for at give de Mænd, der kunde ønske at deltage i den, den fornødne Tid til Forberedelse ved at anvende deres Kræfter paa Studiet af det nævnte Videnskabsfag. At den paapegede Omstændighed imidlertid ikke i og for sig gjorde det til en Nødvendighed at anordne en Konkurrence om den ledige Plads, fulgte af, at det overhovedet ikke kunde være en Betingelse for at anses kvalificeret til Ansættelse i et juridisk Læreembede ved Universitetet, at den paagjældende havde aflagt Prøve paa fortrinlig Dygtighed ganske særlig i de Fag, hvis Foredrag kunde ventes nærmest at tilfalde ham. Ethvert Medlem af Fakultetet var kaldet til Lærer i Retsvidenskaben i Almindelighed; Fordelingen mellem Fakultetets Medlemmer af de enkelte til Universitetsstudiernes Kreds hørende Fag beroede alene paa en Overenskomst mellem disse, hvis Øjemed var at sikre, at alle hine Fag behørig bleve røgtede, men ingenlunde gik ud paa at afstikke Grænser for noget, den enkelte Lærer udelukkende forbeholdt Omraade, hvortil han omvendt skulde være begrænset. Fuld gyldig Adkomst til Ansættelse som Lærer i Retsvidenskaben ved Universitetet vilde det derfor altid begrunde, at nogen ved Arbejder inden for Retsvidenskabens Omraade, være sig i den ene eller anden Retning, havde godtgjort et saadant Anlæg for selvstændig og grundig retsvidenskabelig Forskning, at man med Føje kunde tiltro ham Evne til, hvad der altid maatte være en Universitetslærers Hovedopgave, at føre sin Videnskab videre frem. Heri vilde der da ogsaa ligge en fuldstændig betryggende Borgen for, at han fyldestgjørende vilde løse den Opgave, som blev ham stillet med Hensyn til visse bestemte Videnskabsfags Behandling, omend hans tidligere Arbejder og Studier nærmest vare gaaede i andre Retninger. Det vilde derfor lige saa lidt ved denne Lejlighed som ved tidligere Vakancer i juridiske Lærerpladser være nødvendigt at ty til en Konkurrence, med mindre der enten ikke kunde paapeges nogen Personlighed, om hvem det anførte gjaldt, eller der maatte være flere, mellem hvilke Valget kunde være tvivlsomt.

Fakultetet var imidlertid netop i nærværende Tilfælde i Stand til at udpege en Videnskabsmand, hvem det af de anførte Hensyn maatte anse for fortrinlig egnet til en Lærervirksomhed ved Universitetet, en Virksomhed, for hvilken han ogsaa selv nærede en levende Interesse, og med hvem derfor ingen anden, som attraaede eller kunde tænkes at attraa den ledige Plads, i saa Henseende kunde taale Sammenligning. Fakultetet sigtede herved til Cand. jur. H. Matzen. Efter at Fakultetet dernæst udførlig havde udtalt sig saa vel om denne som om Sørenskriver Rump og Cand. jur. Damm, der for det havde anmeldt sig som Ansøger, fraraadede det bestemt at anordne en Konkurrence for at søge den ledige Lærerpost gjenbesat, fordi det ansaa Kand. Matzen for ubetinget og fremfor nogen anden egnet til at ansættes i denne. Fakultetet ansaa det imidlertid for at være saa vel i Videnskabens som i Kand. Matzens Interesse, at han, ligesom Flertallet af Fakultetets Medlemmer, blev sat i Stand til ved Understøttelse

af offentlige Midler at foretage en videnskabelig Udenlandsrejse, førend han indtraadte i Fakultetet. Da en saadan Rejse, for at svare til sit Øjemed, mindst maatte strække sig ud over et Tidsrum af et Aar, og Kand. Matzen ikke vilde kunne tiltræde den før i Begyndelsen af 1869 og saaledes ikke kunde ventes tilbage før Foraaret 1870, indstillede Fakultetet, at den ledige Plads henstod ubesat indtil dette Tidspunkt. En saa lang Vakance medførte vel Ulemper; men Fakultetet tog ikke i Betænkning at underkaste sig disse for at kunne vinde Kand. Matzen for Universitetet, saa meget mindre, som ogsaa Anordningen af en Konkurrence, ved hvilken, som oven for nævnt, i nærværende Tilfælde maatte gives et langt Varsel, vilde medføre de samme Ulemper, i alt Fald med ringe Forskjel.

Fakultetet fandt ikke særlige Foranstaltninger til midlertidig Besørgelse af de Forelæsninger, som vare henlagte under det ledige Professorat nødvendige. Der forelaa fra Prof. Holcks Haand fuldendte Forelæsninger saa vel over Statsretten som Kirkeretten fra en temmelig ny Tid, hvilke maatte antages at være i mange studerendes Hænder, saa at det næppe vilde volde de studerende nogen meget følelig Ulempe, at der hengik nogen Tid ud over den planmæssige, førend disse Fag atter foredroges ved Universitetet. Dertil kom, at det var Fakultetet bekjendt, at der vilde blive truffet Foranstaltninger til Udgivelsen af Prof. Holcks Forelæsninger over den danske Statsforfatningsret, saa at dette for Studiet af den danske Statsret vigtige Arbejde vilde blive almindelig tilgængeligt. Heller ikke med Hensyn til Examina fandt Fakultetet sig foranlediget til at gjøre Forslag om ekstraordinære Foranstaltninger under Vakancen. Kun forbeholdt det sig, naar uforudselige Omstændigheder som Sygdoms Forfald el. desl. skulde indtræde, at gjøre fornøden Indstilling desangaaende.

Efter at Fakultetet endnu i Skrivelse af 21. Oktbr. havde udtalt sig om en det fra Ministeriet tilstillet Ansøgning fra Cand. jur. Halkier om det ledige Professorat, tilskrev Ministeriet det under 29. s. M., at det bifaldt, at det nævnte Embede foreløbig maatte henstaa ubesat indtil Foraaret 1870, til hvilken Tid det begjærede nærmere Forslag fra Fakultetet om dets Besættelse.

Efter Fakultetets Indstilling i Skrivelse af 21. Apr. 1870 — i hvilken det særlig fremhævede, at Kand. Matzen ved sin Udenlandsrejse havde uddannet sig specielt i det Fag, som vilde blive hans vigtigste Lærefag ved Universitetet, hvorved han havde forskaffet sig en særlig Indsigt og Dygtighed i det nævnte Fag, som ingen anden Videnskabsmand her til Lands for Øjeblikket kunde antages at besidde — blev derefter Cand. jur. Henning Matzen ved kgl. Resol. af 29. s. M. beskikket til Professor i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.

### c. *Det lægevidenskabelige Fakultet.*

Efter at Prof. Stein den 14. Maj 1868 var afgaaet ved Døden, begjærede Ministeriet under 28. s. M. en Erklæring af det lægevidenskabelige Fakultet, om der i Anledning af den indtrufne Vakance ønskedes iværksat nogen Forandring i Fagfordelingen mellem Lærerposterne i Fakultetet. Under 17. Oktbr. indsendte Fakultetet en Udtalelse fra dets Flertal tillige med et Separatvotum fra et Mindretal (Buntzen og Saxtorph).

Flertallet mindede om, at det i Skrivelse til Ministeriet af 21. Oktbr. 1863 (Lindes Medd. f. 1857—63 S. 144—45) i Anledning af Fordelingen af de

Etatsr. Otto tidligere underlagte Lærefag mellem to extraordinære Docenter i Retsmedicin og Hygiejne samt i Farmakologi havde udtalt, at der ved fremtidige Vakancer i Fakultetet vilde være Anledning til at foretage en hensigtsmæssigere Ordning af disse Docentposter, hvorved en mere frugtbringende Udvikling af Læreapparatet vilde blive mulig. Den eventuelle Vakance, som Fakultetet da nærmest tænkte paa, var nu indtraadt, idet Fakultetet da og endnu stod i den Formening, at Kirurgi's Theori og Praxis vilde kunne faa en tilstrækkelig Repræsentation i Fakultetet ved to normerede Lærerposter, og at derfor den tredje faste kirurgiske Lærerpost kunde nedlægges som undværlig. Den eventuelle Ordning af Docentposterne, som Fakultetet efter foran nævnte Skrivelse mente maatte anses for heldig, var den, at Stadsfysikatet i Kjøbenhavn ved indtrædende Vakance kunde forenes med Docentposten i Retsmedicin og Hygiejne, og at Undervisningen i medicinsk Kemi kunde overdrages til Docenten i Farmakologi. Det var fremdeles Fakultetets Mening, at disse to extraordinære Docenter med en paa denne Maade udvidet Lærervirksomhed burde træde ind i normerede Pladser, idet da Fakultetet igjen, saaledes som fastsat ved kgl. Resol. 17. Decbr. 1841 og Normalregl. 13. Novbr. 1844, kom til at bestaa af 8 normerede Professorer og 2 normerede Lektorer.

Efter den nævnte Skrivelse havde Stadsfysikatet i Kjøbenhavn været ledigt, og Stadsfysici mediko-legale Forretninger vare uden Vederlag overdragne til den extraordinære Docent i Retsmedicin og Hygiejne, saaledes at han vilde kunne være i Stand til at benytte dette Materiale til mediko-legale Øvelser for de studerende. Den opstillede Betingelse for denne Docents Indtrædelse i en normeret Lærerplads var saaledes tilstede, og Flertallet tilraadte indtrængende hans Overgang i en saadan Plads, da han ellers vilde være saa uheldig stillet i Henseende til Gage, at han maatte søge Erhverv ved privat Praxis, hvorved Formaalet med Postens Oprettelse vilde blive aldeles forfejlet. Fakultetet troede, at der vilde være saa meget mere Anledning til en saadan Oprykning, som den for Tiden værende Docent, Dr. med. Gædeken, tillige vilde paatage sig at docere Psykiatri, theoretisk og klinisk, hvorved et væsentligt Savn i den lægevidenskabelige Undervisning vilde blive afhjulpet.

Med Hensyn til den i sin Tid foreslaaede Udvidelse af den farmakologiske Docents Lærervirksomhed med den medicinske Kemi erindrede Fakultetet om, at det for nogen Tid siden var fremkommet med et Forslag, hvorefter dette Lærefag vilde blive overtaget af Professoren i Fysiologi med fornøden Assistance\*), og der vilde altsaa for Øjeblikket ikke være nogen Anledning til at overdrage dette Fag til Docenten i Farmakologi. Men selv bortset fra, at dette dog mulig i Fremtiden vilde kunne blive ønskeligt, forekom det Fakultetet, at Billighed talte for, at Docenten i Farmakologi blev stillet under gunstige Lønningsforhold, især i Betragtning af hans dobbelte Lærervirksomhed, baade for Læger og Farmaceuter, og det troede derfor at maatte foreslaa hans Overgang i en normeret Post, til hvilken dog Forelæsninger over Medicinens Historie, som hidtil ikke havde fundet Plads blandt Undervisningsfagene, formentlig kunde henlægges. Til at overtage dette Fag ved Siden af Farmakologien havde Prof. Warneke erklæret sig villig.

I Overensstemmelse med det her udviklede foreslog Fakultetet derfor at

\*) Jfr. Univ. Aarb. 1864—71 I S. 377.

den tredje normerede Lærerpost for en Kirurg nedlagdes som saadan, at Fakultetet, ligesom før Etatsr. Ottos Afgang, kom til at bestaa af 10 normerede Lærerposter, og at de 2 nu værende extraordinære Docenter rykkede op i de 2 paa denne Maade vakante Lektorposter, idet den nu værende ældste Lektor rykkede op i den yngste Professorpost.

Etatsr. Buntzen (til hvem Prof. Saxtorph sluttede sig, for saa vidt angik Besættelsen af Etatsr. Steins Post) udtalte, at da Flertallets Forslag væsentlig gik ud paa en Fordeling af den vakante Lønning mellem nogle af de nu værende Docenter, havde det næppe truffet Ministeriets Tanke, der dog navnlig maatte tilsigte en saadan Ordning, hvorved Lærerkrafterne fremdeles udvikledes efter Fornødenheden. Den Fornødenhed, som for Tiden forelaa for det lægevidenskabelige Fakultet, var at udvikle Undervisningen i en praktisk Retning; i denne Henseende led vi vistnok af en kjendelig Mangel, og et af de studerende for ikke længe siden indgivet Andragende\*) har gyldigt Vidnesbyrd derom. Det vilde derfor være det ene rigtige at benytte den ledige Docentpost fremdeles i praktiske Øjemed og ikke unddrage den fra Kirurgien. Han havde vistnok selv engang haft den samme Tanke, men var fuldstændig kommet bort fra den, da det havde vist sig, at de praktiske Fags Udvikling i forskellige specielle Retninger ogsaa ved andre Universiteter mere og mere tiltrak sig Hovedinteressen og lagde Beslag paa de bedste Kræfter. Saadanne Retninger vare Sanseorganernes Sygdomme, navnlig Ofthalmologien, Syfilis, Hudsygdomme, Børnesygdomme, Sindssygdomme o. s. v. Disse Lærefag vare ikke repræsenterede ved Universitetet, medens de i høj Grad gjorde sig gjældende i Livet, og de studerende søgte Undervisning deri ad andre Veje; thi det var netop Fag, hvori en personlig Vejledning og et dertil egnet klinisk Materiale var paatrængende nødvendigt.

Med Hensyn til Indskrænkningen af de kirurgiske Docentposter ansaa han den under ingen Omstændigheder for heldig. Vi havde 3 saadanne Poster her ved Universitetet, og dette var navnlig motiveret af tre Grunde. For det første fordi Kirurgien havde det specielle, at den maatte benytte og udvikle det operative og manuelle, og dersom dette ikke skulde tabe sin Betydning, maatte det drives paa en saadan Maade ved Operations- og Bandageøvelser, Forberedelser til disse og Orientering i den kirurgiske Anatomi, at det optog en Mands Tid og Interesse. Dernæst fordi vi ikke her havde rogen speciel Militærlægeskole, og fordi Universitetet derved havde et særligt Ansvar lige over for Staten, navnlig efter at det kirurgiske Akademi var nedlagt. Endelig fordi der i den kirurgiske Retning, som optog de fleste og vigtigste Fremskridt af Lægevidenskaben og brugte særegen Drift og Energi til at sætte dem i Værk, udfordredes jævnlig Optagelse af friske Kræfter, mere end i nogen anden Retning. Dette var ham mere klart nu end nogen Sinde før, da han nærmede sig 60 Aars Alderen og følte, at han ældedes. Hertil sluttede sig tillige den Betragtning, at den kirurgisk-kliniske Docentpost mest gjorde Krav paa en yngre Mand; og da den ikke blev besat af Universitetet, maatte dette have et yngre Medlem, som med Føje kunde aspirere til den ved den nødvendige indtrædende Vakance.

Med Hensyn til den Ordning, som af Flertallet var foreslaaet, erklærede han, at naar han paatog sig Operativkirurgien med de nødvendige Forelæsninger

\*) Jfr. Univ. Aarb. f. 1864—71 I S. 342.

og de stadige praktiske Øvelser paa Kadaver, Bandagelæren og den ønskelige Ordning og Fremstilling af Instrumentsamlingen (hvortil der ikke eksisterede en ordnet og tilgængelig Katalog), saa troede han ikke, at han burde paatage sig mere. Om han vilde forsøge at bestride en fordoblet Lærervirksomhed og et fordoblet Examensarbejde, saa vilde det hele utvivlsomt vantrives og tabe i Interesse og Betydning, da det i forskellige Retninger vilde savne Tilgang af nyt Stof og nye Interesser, som en yngre vilde kunne medbringe fra Studier og Erfaringer i Udlandets større og mere udviklede Skoler. Man kunde paa en vis Maade betragte den nu værende Tilstand af det lægevidenskabelige Studium som en Vædekamp, hvori de nykonstruerede Retninger i Fysiologi og Pathologi truede med at trænge den empiriske Videnskab tilbage. Man kunde ikke misbillige en saadan Kamp; men han maatte i høj Grad paamine om, at det lægevidenskabelige Fakultet burde konservere Kræfterne til at møde og bestaa den, for at det kunde vedblive at opfylde sit Øjemed som Statsinstitution.

Han indstillede derfor, at der blev indbudt til Konkurrence om et Lektorat i den kirurgiske Pathologi, hvortil særlig fordredes Prøver i Ophthalmologien. Man vilde derved faa et af de vigtigste Savn udfyldt, og man vilde faa en ung Mand ind i Fakultetet, der kunde uddanne sig til den kirurgisk-kliniske Docentpost, der fordrede et udelt Arbejde af en vel skikket Kapacitet, og som altid vilde blive saa at sige den mest indgribende i de studerendes hele Fagdannelse. Ved denne Fremgangsmaade vilde man slaa ind paa en Retning, der svarede til de fleste andre bedre Universiteters, og tillige opfylde de studerendes enstemmig udtalte Ønske. Men han erkjendte tillige, at man maatte gaa videre i denne Retning, og at man navnlig maatte søge at knytte en af de praktiske Hospitalslærere i Syfilis og Hudsygdomme til Fakultetet, for at han som extraordinær Docent kunde deltage i Examen. Med Hensyn til de andre Specialfag kunde man bedre taale Opsættelse, og navnlig for Sindssygdommenes Vedkommende, hvor Sagen næppe var tilstrækkelig moden. Fakultetet erkjendte formentlig i det hele den samme Nødvendighed, som han her havde paaapeget, men man vilde udsætte at fremkomme med dertil sigtende Forslag, indtil denne Vakance var benyttet og ordnet paa anden Maade. Han advarede mod at sætte Lid til et heldigt Udfald heraf og opfordrede til at benytte de nu værende Docentposter til at opfylde de mest paatrængende Krav for Undervisningen. Hvad angik de 2 Kolleger, der efter Flertallets Forslag skulde beneficeres ved Gagens Deling, vilde han vistnok ønske, at deres Stilling ved en senere Lønningsordning kunde forbedres; men de vare jo kun antagne som extraordinære Docenter. Da man i den nærmeste Fremtid behøvede flere saadanne, og da navnlig den ene af dem var aldeles ny, var der næppe tilstrækkelig Grund til at ophæve denne Klasse og bringe alt ind i den gamle Begrænsning, som man vanskelig atter kunde komme ud af. De Fordele for Undervisningen, som man ved Flertallets Forslag vilde opnaa, vare temmelig illusoriske. Medicinens Historie var tidligere doceret her og passede bedre for en eller flere andre Lærestole, og den kliniske Undervisning i Psykiatri vilde ikke fremmes betydelig, da Docenten var for lidet og for temporært knyttet til det ringe Stof, der frembød sig paa Kommunehospitalet. Sluttelig henviste han til de Forhandlinger, som vare paabegyndte med Hensyn til en mulig Omordning af de medicinske Undervisnings Forhold. Det foreliggende Spørgsmaal burde

formentlig finde sin Afgjørelse i Sammenhæng med de øvrige, der skulde tilsigte en Udvikling af den praktiske Uddannelse af Lægekandidaterne.

Hertil bemærkede Flertallet, at der til Grund for Mindretallets Udtalelse laa en Anskuelse, som var i høj Grad villedende. Naar Mindretallet talte om en Kamp mellem den empiriske Videnskab og ny konstruerede Retninger i Fysiologi og Pathologi og advarede mod disse som farlige for Fakultetets Formaal som Statsinstitution, medens samtidig den praktiske Udvikling af Undervisningen blev fremstillet som truet af en alvorlig Fare, maatte Flertallet udtale, at det ikke kunde tiltræde denne Betragtning af Tilstanden i Lægevidenskaben, hverken i dens Almindelighed eller med Hensyn til Tilstanden hos os. Vel fandtes der her som overalt Modstand mod nye Udviklinger af Videnskaben, hvorved disse fandt deres rette Begrænsning; men Forholdet var og havde altid været, at en saadan Erkendelse af fysiologiske og pathologiske Tilstande havde været det sædvanlige Udgangspunkt for Fremskridt i den praktiske Medicin. Hin faretruende Kamp eksisterede ikke, og den saakaldte empiriske Videnskab hos os kunde kun glæde sig ved enhver Vinding paa Fysiologiens og Pathologiens Omraade, idet den vistnok heri vilde finde Sporen til paa rette Maade at benytte den rige Kilde til Udvikling for sig, som vore store Hospitaler frembøde. Herom forelaa der, som bekjendt, allerede Forslag i Fakultetet, der havde fremkaldt og gik i samme Retning som det omtalte Andragende fra de studerende til Ministeriet, og som forhaabentlig vilde afhjælpe de tilstede værende Savn. At Flertallets Forslag ikke »væsentlig gik ud paa en Fordeling af den vakante Lønning mellem nogle af de nu værende Docenter«, men i Modsætning til Mindretallets mere havde Undervisningens Tarv end personlige Forhold for Øje, vilde vistnok fremgaa af det følgende.

Mindretallet begyndte vistnok strax med at fremhæve det ønskelige i Repræsentationen ved Fakultetet af forskellige specielle Retninger af den praktiske Medicin, saasom Ofthalmologi, Syfilis og Hudsygdomme, Børnesygdomme samt Sindssygdomme, og man saa med Glæde de gode Hensigter; men senere blev man skuffet i sin Forventning, at dets Forslag skulde raade Bod paa disse Mangler, idet det endte med en Udtalelse af det ønskelige i, ved vel at mærke senere Foranstaltninger at knytte en af Hospitalslægerne i Syfilis og Hudsygdomme til Fakultetet, medens en normeret Undervisning i Børnesygdomme erklæredes for mindre paatrængende, og Bestræbelserne for en saadan med Hensyn til Sindssygdomme ansaas for umodne. Kun Ofthalmologien tog Mindretallets Forslag sig af, idet det gik ud paa, at der blev oprettet et Lektorat i Kirurgien, med særligt Hensyn til denne Gren af Videnskaben. Hertil maatte Flertallet dog først bemærke, at Børnesygdomme doceredes af Docenten i Fødselsvidenskab, og at Ofthalmologien ikke savnede Repræsentanter i Fakultetet, idet den faldt ind under de 2 kirurgiske Docenters Virksomhed. Af disse havde den ene for ikke lang Tid siden holdt Forelæsninger over Øjensygdømmene, og paa den kirurgiske Service i Frederiks Hospital fandtes et ikke ringe Materiale, som den kliniske Docent vilde kunne lægge til Grund for en praktisk Undervisning i Øjensygdømmene. Det vilde heraf fremtræde klart, at de af Mindretallet fremhævede Savn enten ikke vare tilstede eller i alt Fald ikke vilde afhjælpes ved Ansættelse af en tredje Kirurg.

Men, sagdes det end videre i Mindretallets Votum, det var ikke alene Hensynet til Ofthalmologien, der betingede Nødvendigheden af 3 normerede kirurgiske Docentposter. Disse maatte være tilstede af Hensyn til det operative og manuelle i Kirurgien, som ikke tilfredsstillende kunde udvikles uden at lægge udelt Beslag paa en Mands Tid og Kræfter. Dernæst skulde Mangelen af en speciel militær Lægeskole gjøre en saadan Ordning nødvendig, og endelig opsled Kirurgiens Studium og Udøvelse i den Grad Kræfterne, at der stedse maatte være en yngre Mand i Fakultetet som Aspirant til Afløsning af den kirurgisk-kliniske Docent. Som det vilde ses, støttede denne Argumentation sig til den hidtidige Ordning af de kirurgiske Docentposter i Fakultetet, i Følge hvilken den yngste Docent alene holdt theoretiske Forelæsninger, den næste havde Kliniken og den sidste Operationslæren. Hertil bemærkede Flertallet, at denne Ordning maatte betragtes som mindre heldig for Undervisningen og let kunde blive skadelig for Docentens Udvikling. Af de 3 nævnte Docentposter var, som Mindretallet erkjendte, den kliniske uden Tvivl den, der stillede de største Fordringer til Docenten, og som var af den største Betydning for de studerendes praktiske Uddannelse; men til denne Post forberedte man sig grundigst ved praktiske Forstudier paa egne og Udlandets Hospitaler, medens derimod det at holde Forelæsninger i en Række af Aar uden tilstrækkeligt praktisk Fundament let virkede sløvende og ikke sjælden medførte Uselvstændighed og Ensidighed. Flertallet ansaa 2 normerede kirurgiske Docentposter for tilstrækkelige for Undervisningen, og haabede, at det snart maatte lykkes at skaffe dem begge en praktisk Øvelse ved Hospitalsservicer. Vore militære Forhold vare sikkert saa smaa, at de Fordringer, der stilledes, vistnok kunde tilfredsstilles ved en hensigtsmæssig Benyttelse af Kræfterne, uden at der behøvedes at tages specielt Hensyn til dem ved Ordningen af Universitetsposterne, og Undervisningen i Operationslæren vilde med Lethed kunne overtages af en af de to kirurgiske Docenter ved et passende Arrangement mellem dem, uden at paalægge nogen af dem for store Byrder, og det saa meget mindre, som der til Undervisningen i Operationslæren havdes en ikke ringe Assistance af den i dette Fag normerede Prosektor. Med Hensyn til Muligheden af en forsvarlig kirurgisk Undervisning ved 2 Docenter maatte Flertallet endelig henvisse til andre Universiteter, som nærmest kunde sammenlignes med vort. Hvad nu de øjeblikkelige personlige Forhold angik, kunde Flertallet i Prof. Buntzens Alder ikke finde nogen som helst Grund til at frygte for, at han skulde blive overvældet med Arbejde ved den af Flertallet foreslaaede Ordning; det maatte desuden formentlig indrømmes, at Hensynet til personlige eller forbigaaende Forhold overhovedet ikke burde betinge Vedligeholdelsen af en normeret Ordning af Docentposterne, som det af væsentlige og varige Grunde maatte anses for rigtigt at ændre.

Kunde Flertallet saaledes ikke se de Fordele, der vilde tilflyde Undervisningen ved Mindretallets Forslag, maatte det fastholde, at der ved dets Forslag sikredes Universitetet og Staten, hvad vi ikke tidligere havde haft, en tidssvarende Undervisning, først og fremmest i Retslægevidenskaben og dernæst i Hygiejne og Psykiatri; thi skulde Formaalet med den i disse Fag nys oprettede Docentpost opnaas, kunde Docenten ikke blive staaende som extraordinær Docent med 700 Rd. i Honorar, men, hvad Fakultetet længe før Postens Oprettelse havde haft for Øje, den nu værende Lejlighed maatte gribes for at skaffe ham en

Stilling, der tillod ham helt ud at ofre sig for sin Virksomhed. Lykkedes det ikke, vare Tid og Kræfter spildte og indhentedes ikke saa let. At Flertallets Forslag tillige medførte Gjenoptagelsen af Undervisningen i Medicinens Historie, kunde kun forøge dets Betydning.

Sluttelig gjentog Flertallet, at dets Forslag gik ud paa Inddragningen af en Post, som den ansaa for undværlig, og paa at skaffe andre Far, som Tiden bydende krævede, en saadan Repræsentation i Fakultetet, at de vedkommende Docenter vilde og kunde anse deres Universitetsvirksomhed som Hovedsagen og ikke som en Bibeskæftigelse.

Konsistorium sluttede sig i Skrivelse af 14. Novbr. for saa vidt til Mindretallets Betragtningmaade, som det mente, at Spørgsmaalet om Besættelsen af den ledige Post burde holdes aabent, indtil de nu i Fakultetet stedfindende Forhandlinger om det medicinske Studiums Ordning havde faaet deres Afslutning, idet man da først synt s at kunne have den fuldstændige Oversigt over samtlige herhen hørende Forhold. Med Hensyn til Varetagelsen af de Lære funktioner, som paahvilede Etatsr. Stein, vilde der ikke opstaa nogen Vanskelighed, da Prof. Buntzen havde lovet indtil videre at overtage dem. Skulde Ministeriet imidlertid ikke være tilbøjeligt til at lade Posten henstaa ubesat længere, saaledes at der altsaa skulde vælges mellem de i Fakultetet fremsatte Anskuelser, troede Konsistorium i øvrigt ikke at burde fravige Flertallets Forslag.

Ministeriet begjærede herefter under 24. Decbr. Oplysning, om det turde antages, at de omtalte Forhandlinger i en ikke alt for fjærn Fremtid vilde være saa vidt fremmede, at en fuldstændig Oversigt over samtlige herhen hørende Forhold derved vilde kunne erhverves, da Ministeriet i modsat Fald maatte finde det betænkeligt for en ubestemmelig Fremtid at udsætte den af Fakultetets Flertal foreslaaede Ordning af det omhandlede Forhold. I denne Anledning oplyste Fakultetet, efter Foranledning af Konsistorium, at den det afskede Betænkning over de af Prof. Panum fremsatte Forslag til det lægevidenskabelige Studiums og Examensvæsenets Ordning vel snart vilde kunne afgives, men at den i Følge Sagens Natur dog kun ganske foreløbig vilde kunne omfatte det meget væsentlige Punkt, hvori Prof. Panums Forslag mødtes med den af medicinske studerende til Ministeriet indgivne Adresse, nemlig for saa vidt vedrørte Forholdet mellem Universitetet og Hospitalerne, idet en endelig Afslutning af Forhandlingerne herom i ethvert Tilfælde ikke vilde kunne tilveiebringes uden Medvirkning af Kræfter og Myndigheder, som laa ganske uden for Fakultetets Kreds. Som Følge heraf saa Fakultetet sig heller ikke i Stand til med nogenlunde Sikkerhed at angive en Tidsfrist, inden hvilken disse Forhandlinger kunde ventes at være saa vidt fremmede, at en fuldstændig Oversigt over samtlige Forhold vilde kunne have.

I den derefter af Ministeriet nedlagte Forestilling bemærkedes det, at det var utvivlsomt, at de Forhandlinger, som nødvendigvis maatte gaa förud for en Omordning af det lægevidenskabelige Studium og Examensvæsen, vilde blive saa vidtløftige og langvarige, at man ikke vel vilde kunne forsvare derefter at opholde den paatænkte Ordning af Lærerposterne i Fakultetet, saa meget mindre som en saadan Omordning muligvis vilde stille andre og videre gaaende Krav, end dem, der vilde kunne fyldestgøres derved, at en enkelt Plads i Fakultetet nu holdtes ubesat. Hertil kom end videre, at de Hverv, som vare overdragne de 2 ekstraordinære Docenter Prof. Warnecke og Dr. Gædeken, vare saa omfangs-

rige og betydningsfulde, at det ikke vilde være billigt længere end nødvendigt at lade disse Mænd forblive i en saadan Stilling. Dette Hensyn gjorde sig navnlig i en særegen Grad gjældende for Dr. Gædekens Vedkommende; de Forretninger, der vare henlagte til hans Plads, vare saa talrige, at de fuldkommen lagde Beslag paa hans Tid, og da det ham herfor tillagte Honorar kun udgjorde 700 Rd., turde Universitetet ikke haabe at beholde ham i sin Tjeneste, hvis der skulde byde sig en Lejlighed for ham til at opnaa en bedre Livsstilling. Ministeriet tiltraadte derfor Flertallets Forslag. Ved kgl. Resol. af 3. Apr. 1869 beskikkedes derefter Lektor, Dr. med. Snebjørn Asgeir Nicolai Stadfeldt til Prof. ord. i det lægevidenskabelige Fakultet, samt de extraordinære Docenter, Prof., Dr. med Theodor Sophus Warncke og Dr. med. Carl Georg Gædeken til Lektorer i samme Fakultet.

— Efter at Dr. med. Gædeken var blevet udnævnt til Docent i Retslægevidenskab og Hygiejne, jfr. neden for under »Konkurrencer«, androg han om at blive optaget som Medlem af det lægevidenskabelige Fakultet. Da Examinationen i Retslægevidenskab kun bestod i en skriftlig Prøve, hvortil Opgaven stilledes af Fakultetet, ansaa han det for heldigt, om han som Medlem af dette kunde deltage i disse Opgavers Affattelse for saaledes at bidrage til, at de kom til at staa i det rette Forhold til hans Forelæsninger og Øvelser med de studerende. Ligeledes ansaa han det for heldigt, om han kunde faa Adgang til at deltage i Fakultetets Forhandlinger om de ham betroede Fags Stilling i hele Læreplanen, saa meget mere som det ene af disse Fag aldrig tidligere havde været doceret ved Universitetet. Efter Anbefaling af Konsistorium og Fakultetet — der udtalte, at det havde anset det for en Selvfølge, at den sejrende Konkurrent ved sin Udnævnelse til Docent i de nævnte Fag erholdt den af Dr. Gædeken attraaede Stilling i Fakultetet — meddelte Ministeriet ved Skrivelse af 26. Marts 1868 Samtykke til, at Docent Gædeken optoges som Medlem af det lægevidenskabelige Fakultet.

— Efter Anbefaling af Konsistorium og det lægevidenskabelige Fakultet bevilgede Ministeriet ved Skrivelser af 11. Juni 1869, 11. Febr. 1870 og 23. Jan. 1871, at Distriktslæge C. Lange i Efteraars Halvaaret 1869 samt i begge Halvaar i 1870 og 1871 i et af det forrige kirurgiske Akademis Avditorier maatte holde en Række offentlige Forelæsninger over Rygmarvens Pathologi, samt derhos ved sidst nævnte Skrivelse, at det tillodes Cand. med. & chir. O. Krarup i Foraars Halvaaret 1870 at holde Forelæsninger over nogle Afsnit af Experimentalfysiologiens Methodik og Instrumentologi. Disse sidste fortsattes med Ministeriets Samtykke i Skrivelse af 14. Juli 1870 i Efteraars Halvaaret s. A.

— Ministeriet meddelte under 16. Juli 1869, efter Anbefaling af Konsistorium og Fakultetet, cand. pharm. C. D. A. Hansen Tilladelse til for et Semester paa Universitetet at holde Forelæsninger over Pharmacopoea Danica 1868.

#### d. *Det filosofiske Fakultet.*

Ved Ministeriets Skrivelse af 14. Marts 1860, jfr. Lindes Medd. f. 1857—63 S. 148, blev det overdraget extr. Docent, Prof. Brøchner, at holde en af Forelæsningerne over de befalede Discipliner ved den filosofiske Prøve, saaledes at han efter eget Valg det ene Aar læste over den filosofiske Propædevtik, det

andet over et af de to andre Fag (Psykologi eller Logik), samt at han skulde examinere de studerende, der havde valgt at høre hans Forelæsninger, hvilket dog af Ministeriet ved Skrivelse af 2. Juli 1863, l. c. S. 148—49, blev modificeret saaledes, at Prof. Brøchner hvert andet Aar jævnsides med Konf. Sibbern skulde foredrage begge dennes Fag, Psykologi og Logik. Da Konf. Sibbern som Universitetets Senior blev fritaget for at holde Forelæsninger, jfr. neden for, vilde altsaa kun en af de ordinære Professorer deltage i disse, medens den Bemyndigelse, der var overdraget Prof. Brøchner, endnu havde samme Grænser som tidligere, hvortil kom, at der intet nærmere var bestemt om, i hvilken Udstrækning den nye midlertidige Docent i Filosofi, Dr. phil. Heegaard skulde deltage i Forelæsningerne. Prof. Brøchner henlede derfor i Skrivelse af 12. Apr. 1868 Konsistoriums Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der blev givet Bestemmelser med Hensyn til Fordelingen af Fagene ved det forberedende Kursus og af Examinationen, og at det blev afgjort, hvorledes Bekj. 7. Sept. 1850 § 4 under de nu værende Forhold skulde fortolkes. I saa Henseende foreslog han — hvad der under Forhandlingerne om en forandret Indretning af det filosofiske Kursus var blevet foreslaaet af Prof. Nielsen og ham, og vedtaget af den akademiske Lærerforsamling\*) — at man ved en Doublering af Forelæsningerne inden for en Cyklus af 2 Aar skulde give de studerende Lejlighed til frit Valg mellem Docenterne, og at dette skulde ske paa denne Maade, at i hvert Biennium to Docenter læste over alle Fagene, saaledes at den ene i det første Aar foredrog Propædeutiken, i det andet Logiken og Psykologien, medens den anden foredrog Fagene i omvendt Orden. Under Forudsætning af en saadan Deling af Forelæsningerne vilde da den ordinære Docent, Prof. Nielsen, enten i hvert Kursus kunne holde Forelæsninger afvekslende over et eller to af Fagene, medens de ekstraordinære Docenter skiftevis udfyldte Forelæsningscyklen, eller han vilde, hvis han foretrak en saadan Ordning, ligesom de ekstraordinære Docenter efter Omgang kunne være fritaget for at deltage i Afholdelsen af disse Forelæsninger. Skulde de filosofiske Docenters Antal blive indskrænket til to, vilde de aarlig dele Fagene mellem sig, saaledes at hver af dem i Løbet af 2 Aar foredrog dem alle. En fuldstændig Doublering af Forelæsningerne i hvert enkelt Kursus ansaa han for utilraadelig, da der derved, uden at nogen tilsvarende Fordel vandtes for de unge studerende, i saa stor Udstrækning vilde lægges Beslag paa Docenternes Arbejdskraft, at de Forelæsninger for videre komme, ved hvilke et egentligt filosofisk Studium nærmest skulde vedligeholdes ved Universitetet, maatte lide derunder.

Det filosofiske Fakultet, hvis Erklæring Konsistorium herover begjærede, udtalte i Skrivelse af 6. Maj, at denne Sag, forudsat, at der ikke blev truffet en endelig Afgjørelse, burde foreløbig ordnes saaledes, at der blev indrømmet Prof. Brøchner den til hans faktiske Stilling og Virksomhed svarende Ret og Beføjelse som en Professor ordinarius i Filosofi, navnlig med Hensyn til alt, hvad der angik den filosofiske Prøve og de Forelæsninger, som hørte dertil. Denne Anskuelse tiltraadte Konsistorium i Skrivelse af 27. s. M., idet det tilføjede, at det heraf formentlig vilde følge, at der efter Bekj. 7. Sept. 1850

\*) Univ. Aarb. f. 1871—73 S. 34—35.

§ 4 maatte træffes Aftale mellem ham og Prof. Nielsen om, hvorledes de vilde fordele Forelæsningerne til og Examinationen ved den filosofiske Prøve mellem sig.

Herefter bifaldt Ministeriet under 9. Juni 1868, at der gaves Prof. Brøchner samme Stilling og samme Ret som en Prof. ord. i Filosofi, saaledes at der i Henhold til Bekj. 7. Sept. 1850 § 4 mellem ham og Prof. Nielsen vilde være at træffe Aftale om Fordelingen af Forelæsningerne til og Examinationen ved den almindelige filosofiske Prøve mellem sig, idet det tilføjede, at der fra dets Side intet havdes imod, at der ved den nævnte Aftale toges Hensyn til, at Dr. phil Heegaard som extraordinær Docent kunde benyttes ved bemeldte Forelæsnings Afholdelse.

I Henhold til denne Afgjørelse indledede Prof. Brøchner Forhandlinger med Prof. Nielsen, idet han overlod til denne at vælge, om han vilde holde Forelæsninger og examinere i Propædevtiken eller i Psychologien, og om han i Forbindelse med det ene eller det andet af disse Fag vilde overtage Logiken eller ikke, idet Prof. Brøchner da vilde overtage den Del af Forelæsningscyklen og Examinationen, som Prof. Nielsen ikke ønskede at vælge. Enighed opnaaedes imidlertid ikke, idet sidst nævnte erklærede at ville holde Forelæsninger over alle 3 til bemeldte Examen henhørende Discipliner (Propædevtik, Psychologi og Logik), hvilket Prof. Brøchner modsatte sig. Med Skrivelse af 21. Juni forelagde han Sagen for Konsistorium.

Bekj. 7. Sept. 1850 § 2 forudsatte, udtalte han, at begge Professorer i Filosofien aarlig skulde deltage i Forelæsningerne til den filosofiske Prøve, og idet den bestemte Maximum af det ugentlige Timeantal til »ikke over 8 i Gjennemsnit for begge Professorer tilsammen hele Aaret rundt,« tydede disse Udtryk hen paa, at der ikke var tænkt paa nogen Doubling af Forelæsningerne. I § 4 bestemtes saa, at »Professorerne i Filosofien fordele Forelæsningerne og Examinationen mellem sig.« Den naturlige Opfattelse af disse Bestemmelser — en Opfattelse, der ogsaa bestyrkedes ved Udtrykkene i Ministeriets oprindelige Udkast — maatte formentlig blive den, at de filosofiske Professorer aarlig skulde træffe en Overenskomst om en Deling af Fagene, saaledes som Forholdet, da Bekjendtgørelserne udkom, bestandig havde været ved de filosofiske Forelæsninger til anden Examen. I Bekjendtgørelsens Ord kunde der derfor næppe hentes nogen Støtte for den af Prof. Nielsen fordrede Ret, og en Indrømmelse af denne vilde, naar ikke særegne Bestemmelser toges med Hensyn til Examinationen, medføre den væsentlige Ulempe, at den anden Docent eller de to andre Docenter fuldstændig maatte doublere Kredsen af Forelæsningerne. Under de nærværende Forhold vilde dette i ethvert Tilfælde blive uundgaaeligt af den Grund, at hos Prof. Nielsen de Timer, der anvendtes til de filosofiske Forelæsninger, ikke vare bestemt fordelte paa de forskjellige Fag, og at Fagene overhovedet bragtes i en saadan Forbindelse, at Tilhørerne enten maatte høre alle Forelæsningerne eller slet ingen. Og naar hos den Docent, der foredrog alle Fagene, en bestemt Sondring af de Timer, der vare bestemte til de enkelte Fag, fandt Sted, vilde Resultatet i Virkeligheden blive det samme; thi det kunde vel næppe betvivles, at de studerende, naar f. Ex. en Student læste over alle Fagene, en anden kun over et, af Examens Hensyn ikke vilde høre Forelæsninger over et enkelt Fag og underkaste sig Examen i dette

hos en anden Docent end den, til hvem de i de andre Fag nødvendig vare henviste. Det blev altsaa for den anden Docent en Nødvendighed, naar han vilde have Tilhørere til sine Forelæsninger, at foredrage alle Fagene, med mindre den Bestemmelse blev truffet, at den Docent, der foredrog de færre Fag, var berettiget til at examinere sine Tilhørere i alle Fagene, altsaa ogsaa i det eller dem, de havde hørt hos den anden Docent. Uden en saadan Bestemmelse, hvis Udførelse dog ingenlunde vilde være befriet for store Vanskeligheder, vilde en vilkaarlig Bestemmelse af den ene Docent paatvinge den anden eller de andre Docenter et besværligt og overflødigt Arbejde, og ved at optage deres Tid med dette forhindre dem i en anden frit valgt akademisk Virksomhed, altsaa gjøre et stærkt Indgreb i deres Lærefrihed.

Man havde for at motivere en Doublering af Forelæsningerne ofte fremhævet den Nytte, den skulde have for de studerende, og hvis virkelig det frie Valg af Docenten, den muliggjorde for dem, havde en væsentlig Betydning, vilde Nyttens for de studerende let opveje den Ulempe, som det tvungne Forelæsningsarbejde medførte for Docenterne. Det var imidlertid hans ved en lang Tids Erfaring stadfæstede Overbevisning, at en Doublering af Forelæsningerne for de yngste studerende, der uden noget som helst Kjendskab til Docenterne og uden nogen selvstændig videnskabelig Udvikling skulde gjøre Valget, kun havde en meget tvivlsom Betydning. Det bestemmende Hensyn ved Valget var faktisk aldeles overvejende Examenshensynet. Den Docent, der stillede de mindste Fordringer, eller ansaas for at være den facileste Examinator, vilde altid fortrinsvis blive valgt af de unge studerende, for hvilke Filosofien var noget ganske fremmed, og som strax, idet de kom til Universitetet, skulde gjøre Valget. Og ved Siden af Examenshensynet var det for det meste rent tilfældige Impulser, der bestemte Valget: Bekjendtskaber, Traditioner i de enkelte Skoler o. desl. Der burde derfor næppe tillægges Hensynet til den Nytte, en Doublering skulde bringe de studerende i videnskabelig Henseende, stor Vægt. For de faa, der ved Valget lededes af en virkelig videnskabelig Interesse, vilde det samme Resultat kunne opnaas, naar de to Docenter, som i sin Tid Sibbern og Poul Møller bestandig gjorde, hvert andet Aar vekslede med Fagene, saaledes at altsaa den studerende, naar han vilde udsætte sin Examen til det andet Aars Slutning, kunde høre den Docent, der udøvede den stærkeste Tiltrækning paa ham, i alle Fagene.

Medens det anførte formentlig talte mod en saadan Ordning som den af Prof. Nielsen paatænkte, udtalte han tillige den Formening, at de for Haanden værende Forhold endnu bestemtere talte derimod. Der var i Bekj. 7. Sept. 1850 fastsat et Maximum, men ikke noget Minimum for Timeantallet til Forelæsningerne. For saa vidt var enhver Docent formelt berettiget til at indskrænke sine Forelæsninger til et saa ringe Timeantal, han vilde. Men der laa dog i Sagens Natur en Grænse, der ikke kunde overskrides, uden at Foredraget over de filosofiske Videnskaber blev betydningsløst for de studerendes videnskabelige Udvikling, om ikke til Skade for den. Hvor denne Grænse var, var det ikke let i Almindelighed at afgjøre; men naar man gjennemgik Forelæsnings Fortegnelserne for de sidste Aar, viste det sig, at Omfanget af Prof. Nielsens Forelæsninger efterhaanden var blevet indskrænket til et Maal, der stod langt under, hvad han selv for ikke lang

Tid siden udtrykkelig havde erklæret for nødvendigt, hvilket han i det enkelte nærmere paaviste.

Efter endnu at have gjort opmærksom paa, at Prof. Nielsen i den i Maj 1865 afgivne Komitebetænkning om Omordningen af den filosofiske Prøve \*) lige saa bestemt havde udtalt sig for en Deling af Forelæsningerne mellem Docenterne, som han nu erklærede sig imod den, henstillede han til Konsistoriums Afgjørelse det Spørgsmaal, om efter Bekj. 7. Sept. 1850 den ene af de filosofiske Professorer, der skulde deltage i Fordelingen af Forelæsningerne til og Examinationen ved den filosofiske Prøve, var berettiget til uden den andens Samtykke at foredrage alle Fagene og at examinere i dem alle, og om ikke i bekræftende Fald en forandret Bestemmelse vilde være hensigtsmæssig.

Med Skrivelse af 1. Juli forelagde Konsistorium Sagen for Ministeriet. Konsistorium mindede om, at det i Skrivelse af 8. Febr. 1860, jfr. Lindes Medd. 1857—63 S. 146—47, i Modsætning til en Ytring af det filosofiske Fakultet, havde udtalt, at det ikke kunde skjønne, at det vilde stride mod Ordene i Bekj. 7. Sept. 1850 § 4, dersom de filosofiske Professorer, i Stedet for som hidtil at fordele Examinationen efter de Fag, enhver af dem havde foredraget, vilde vedtage, at hver af dem examinerede et vist Antal af de studerende i samtlige Fag, idet det i øvrigt tilføjede, at det var et andet Spørgsmaal, om saadant kunde anses for rigtigt eller hensigtsmæssigt, eller om der ikke, dersom en sliq Ordning maatte blive vedtaget af de filosofiske Professorer, kunde være Anledning til at forhindre dette ved en udtrykkelig Bestemmelse. Derimod havde Konsistorium selvfølgelig aldrig ment eller kunnet mene, at den ene af de filosofiske Professorer mod sin Kollegas Protest skulde kunne træffe en saadan Ordning. Bekj. 7. Sept. 1850 § 4 forudsatte, at der kom en Aftale i Stand mellem de to filosofiske Docenter om Fordelingen af Forelæsningerne og Examinationen, og Konsistorium havde alene udtalt sig om, hvilket Raaderum der over for Bekjendtgørelsens Ord og Udtryk kunde indrømmes Docenternes Vedtagelser. Nu var derimod indtruffet det i Bekj. 1850 ikke forudsete og i sig lidet ønskelige Tilfælde, at de to Docenter ikke havde kunnet blive enige, og at saaledes ingen Aftale om Fordelingen af Forelæsningerne til og Examinationen ved den filosofiske Prøve havde kunnet komme i Stand. Under disse Omstændigheder blev der, hvor uheldigt dette end var, ingen anden Udvej tilbage, end at der ved overordnet Avtoritets, i dette Tilfælde Ministeriets, Mellekomst maatte fremkaldes en Ordning af Forholdet mellem de 2 Docenter i Henseende til Forelæsningerne og Examinationen ved den filosofiske Prøve.

Under de for Haanden værende Forhold og naar det fastholdtes, at Prof. Brøchner i Følge Ministeriets Skrivelse af 9. Juni indtog samme Stilling til den filosofiske Prøve, som forhen Prof. Sibbern, forekom det Konsistorium klart, at der ikke kunde gives Prof. Nielsen Medhold i hans Paastand om at overtage Forelæsningerne over alle 3 Fag og derefter examinere, ligeledes i alle 3 Fag, de studerende, som maatte have valgt at høre ham. I sin Skrivelse af 8. Febr. 1860 antydede Konsistorium, at det allerede kunde være tvivlsomt, om det burde tillades de filosofiske Docenter ved deres indbyrdes Aftale at træffe en Ordning af Forholdet, som gik ud paa, at de studerende kunde høre Forelæsninger over

\*) Univ. Aarb. 1871—73 S. 34.

alle 3 Fag hos en Docent og derpaa efter Omstændighederne, skjønt ikke just efter eget Valg, examineres af en Docent i alle 3 Fag. Men hvad man end antog herom, kunde det næppe bestrides, at en saadan Ordning ikke burde kunne paatvinges den ene Docent af den anden. Den Prof. Nielsen tilkommende Lærefrihed medførte, at det stod ham frit for ved Siden af sine Forpligtelser med Hensyn til Forelæsninger til og Examination ved den filosofiske Prøve at holde Forelæsninger over, hvilke filosofiske Fag han vilde, og deriblandt ogsaa over Fag, som Prof. Brøchner foredrog; men saadanne Forelæsninger vilde ligge uden for den for de studerende, som forberedte sig til den filosofiske Prøve, fastsatte Forelæsningsplan. Især var det klart, at Prof. Nielsen ikke paa den ham tilkommende Lærefrihed kunde bygge Fordringer med Hensyn til Ordningen af Examinationen ved den filosofiske Prøve. Deltagelsen i Embedsprøven var en Embedspligt, der vel i Regelen nærmest vilde stille sig som en Byrde, om hvis billige og ligelige Fordeling mellem Docenterne der vilde blive at træffe Bestemmelse; men ligesom enhver Embedspligt var den tillige en Rettighed, fra hvilken en ordinær Docent ikke kunde udelukkes, og i hvis Udøvelse han af Hensyn til sin hele Stilling baade over for de studerende og sine Kolleger kunde have stor Interesse. Konsistorium ansaa det derfor for afgjort, at Prof. Nielsen ikke i Lærefrihedens Navn kunde gjøre Fordring paa den Ordning af Forholdet, som han vilde fastholde, men maatte bestemt udtale, at der ikke fra Lærefrihedens Synspunkt kunde være noget til Hinder for, at Examinationen ved den filosofiske Prøve i visse Fag hvert Aar henlagdes til Prof. Brøchner alene og i andre Fag til Prof. Nielsen alene, dersom en saadan Ordning i øvrigt skulde anbefale sig som den hensigtsmæssigste og rigtigste.

Ligesom en Fordeling af Examination og Forelæsninger efter Fagene i en meget lang Aarrække lige indtil 1866 havde været i stadig Brug og uden Tvivl ogsaa nærmest var forudsat i Bekj. 7. Sept. 1850, saaledes var den formentlig, navnlig naar Docenterne ikke indbyrdes kunde forenes om en anden Ordning, den eneste naturlige og billige. Konsistorium maatte give Prof. Brøchner Medhold i, at den ene Docent ved hvert Aar at foredrage alle Fagene for derefter at examinere sine Tilhørere i dem, indirekte nødte sin Kollega til ogsaa hvert Aar at læse over alle 3 Fag, hvorved en stor Del Arbejdskraft, som han muligvis maatte have Lyst til at anvende i andre Retninger, gik tabt. At de studerende skulde have noget Krav paa, at samtlige Forelæsninger doubleredes inden for ethvert enkelt Aars Forelæsningscyklus, kunde ikke erkjendes. En saadan Fordring vilde ikke kunne tilfredsstilles uden et større Antal Docenter, og selv da medføre en u hensigtsmæssig Anvendelse af Kræfter ensidig i dette Øjemed. Naar de to filosofiske Docenter vilde alternere med at foredrage Fagene, kunde de studerende, som ikke ønskede at høre den Docent, der det ene Aar foredrog et Fag, opsætte dette Fag til det følgende Aar, og saaledes faa ethvert rimeligt Krav paa Valgfrihed tilfredsstillet. Den af Prof. Nielsen attraaede Ordning af Forholdene syntes derimod i en anden Retning at gaa de studerendes Ret og Interesse for nær. I Følge den Maade, hvorpaa han forenede Hensynet til samtlige Fag i sine Forelæsninger, vilde en studerende ikke let i samme Aar kunne høre et enkelt af Fagene, f. Ex. Propædevtiken, hos Prof. Nielsen og et andet af Fagene, f. Ex. Psykologien, hos den anden Docent, skjønt dog de studerende

syntes at have et naturligt Krav paa, at Forelæsningerne indrettedes saaledes, at dette var muligt.

I Henhold til oven staaende indstillede Konsistorium:

at det tilkjendegaves Prof. Nielsen, at Examinationen ved den almindelige filosofiske Prøve, naar Prof. Brøchner gjorde Paastand herpaa, for Fremtiden vilde være at indrette saaledes, at den ene Docent examinerede samtlige studerende, der hvert Aar indstillede sig, i Propædevtik og eventuelt Logik, medens den anden Docent examinerede i Psykologi og eventuelt Logik, og at selvfølgelig den Docent, der skulde examinere i et Fag, ogsaa var pligtig at holde Forelæsninger over dette Fag, bestemte for studerende, der forberedte sig til den filosofiske Prøve. Inden for den anførte Grænse kunde det overlades de tvende Docenter selv at fordele Fagene, dog saaledes, at Logiken ikke kunde foredrages som eneste Fag af nogen af dem. Ved Siden af denne Deltagelse i Forelæsninger til og Examination ved den filosofiske Prøve maatte det selvfølgelig staa enhver af Docenterne frit for at holde, hvilke filosofiske Forelæsninger han vilde, saaledes ogsaa over de Fag, som foredroges af den anden Docent; men herved kunde ikke bevirkes nogen Forandring i den for Examinationen fastsatte Regel for hvert Aar, om hvilken der selvfølgelig inden Forelæsningernes Begyndelse vilde være at foretage fornøden Bekjendtgjørelse til Efterretning for de studerende.

Dersom den her foreslaaede Ordning bifaldtes af Ministeriet, forbeholdt Konsistorium sig at udtale sig om det Spørgsmaal: hvilken Stilling Dr. Heegaard, jfr. neden for, skulde indtage til Forelæsningerne og Examinationen ved den filosofiske Prøve; men paa Sagens nærværende Standpunkt var det ikke i Stand til med nogen Sikkerhed at ytre sig herom.

Denne Indstilling bifaldt Ministeriet under 13. Juli 1868.

Efter Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 9. Sept. s. A. bifaldt Ministeriet derhos under 12. s. M., at det maatte overdrages Docent Heegaard for det løbende Universitetsaar at overtage den Andel i Forelæsningerne til og Examinationen ved den filosofiske Prøve, som ellers vilde være at besørge af Prof. Brøchner.

— Da der var opstaaet Spørgsmaal om at fritage Konf. Sibbern som senior universitatis for at holde Forelæsninger, tilskrev Ministeriet under 4. Decbr. 1867 Konsistorium, at det formentlig vilde være nødvendigt til Besørgelsen af de filosofiske Forelæsninger at forstærke det filosofiske Fakultet med endnu en extraordinær Docent i Filosofien foruden Prof. Brøchner, navnlig da ved at antage Dr. phil. Heegaard til at holde filosofiske Forelæsninger mod et passende aarligt Honorar, foreløbig i 2 Aar. Herom begjærede Ministeriet Konsistoriums Erklæring.

Efter Konsistoriums Opfordring udtalte det filosofiske Fakultet sig under 2. Jan. 1868 om Sagen. Af Fakultetets Medlemmer ytrede Prof. R. Nielsen sig fraraadende ved at gjøre opmærksom paa, at der for Tiden næppe var nogen paatrængende Nødvendighed for ved extraordinær Konstituering at forstærke de filosofiske Lærerkrafter. Prof. Brøchner derimod samstemmede med Ministeriets Anskuelse saa vel med Hensyn til Ønskeligheden af en Forøgelse af de filosofiske Docenters Antal som til Valget af Dr. Heegaard, og hertil sluttede Fakultetets øvrige Medlemmer (12) sig, dog saaledes at omtrent Halvdelen af disse ikke kunde indrømme Nødvendigheden af at ansætte endnu en Docent i Filosofi, men

efter Prof. Brøchners Anbefaling kun troede at kunne tilraade Ministeriet at udføre, hvad det havde foreslaaet, nemlig at antage Dr. Heegaard til at holde Forelæsninger i 2 Aar. Konf. Sibbern udtalte sig i en særlig (senere) Skrivelse (af 17. Jan.) for, at der skulde indbydes til en Konkurrence om Posten. I Skrivelse af 25. Jan. tiltraadte Konsistorium Fakultetets Erklæring, for saa vidt det gik ud paa at anbefale Ansættelsen af en extraordinær Docent til at holde filosofiske Forelæsninger, foreløbig for en Tid af 2 Aar.

Efter Ministeriets Forestilling bifaldtes det ved kgl. Resol. af 29. Febr. 1868, at det overdroges Dr. phil. Poul Sophus Vilhelm Heegaard foreløbig for et Tidsrum af 2 Aar, fra d. 1. Febr. s. A. at regne, at holde filosofiske Forelæsninger ved Universitetet mod et aarligt Honorar af 800 Rdlr. af Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme.

I April 1869 ansøgte Dr. phil. Heegaard om at blive fast ansat. Herom begjærede Ministeriet Konsistoriums Erklæring, idet det tillige ønskede dels en Udtalelse om, hvorvidt Planen for de filosofiske Forelæsninger for det akademiske Aar 1869—70 blev at beregne paa, at Dr. Heegaard kom til at fortsætte sine Forelæsninger til Udgangen af bemeldte akademiske Aar, dels det Spørgsmaal behandlet, om der under Forudsætning af Nødvendigheden af en fortsat Forstærkning af de filosofiske Lærerkrafter ved Universitetet, mulig maatte være Anledning til at søge denne tilvejebragt efter en afholdt Konkurrence.

Ved Sagens Behandling i det filosofiske Fakultet, hvorom dette under 14. Maj gjorde Indberetning, ansaa Flertallet (12) det for hensigtsmæssigt, om end ikke ligefrem nødvendigt, at Forelæsningerne for det filosofiske Kursus i det næste akademiske Aar anlagdes saaledes, at der gaves Dr. Heegaard Lejlighed til at deltage i Forelæsningerne ved, efter frit Valg, at doublere et eller to af de andre Docenters Fag. To af Fakultetets Medlemmer mente, at dette helst maatte ske derved, at Dr. Heegaards midlertidige Ansættelse forlængedes, da de (ligesom et tredje Medlem, der i denne Henseende sluttede sig til dem) troede, at det, saa længe Konf. Sibbern endnu stod i Nummer og Universitetet havde en extraordinær Professor i Filosofi, ikke gik an at ansætte en extraordinær Professor endnu i dette Fag, især da der var andre Fag, som haardt trængte til extraordinær Hjælp. De samme to Medlemmer mente ogsaa, at en eventuel fast Ansættelse burde ske efter afholdt Konkurrence. I Modsætning hertil havde de andre (10) Medlemmer af Fakultetet ment, at det vilde være ønskeligt, om Dr. Heegaard ansattes fast, og at der ikke vilde være Grund til at afholde en Konkurrence, da denne næppe kunde tilvejebringe en Garanti, der kunde opveje den, der laa i Dr. Heegaards gennem en Række af Aar hæderlig fortsatte Docentvirksomhed. Et enkelt Medlem advarede mod overhovedet at have midlertidig ansatte Docenter, og da der var Trang til at faa endnu en Universitetslærer i de filosofiske Discipliner, foreslog han principielt, at der blev indbudt til Konkurrence, og at den afholdtes, hvis flere end Dr. Heegaard meldte sig, subsidiært, at Dr. Heegaard ansattes fast uden Konkurrence.

Under 31. Maj indsendte Konsistorium denne Erklæring til Fakultetet, idet det sluttede sig til Flertallet. Konsistorium var ikke alene enig i, hvad, som det syntes, samtlige Medlemmer af det filosofiske Fakultet havde antaget, at der paa Grund af de for Haanden værende Forhold burde gives Dr. Heegaard Lejlighed til at deltage i Forelæsningerne til den filosofiske Prøve i det følgende

akademiske Aar ved efter frit Valg at doublere et eller to af de andre Docenters Fag; men Konsistorium fastholdt, at dette rettest burde ske paa den Maade, at der gaves Dr. Heegaard fast Ansættelse som extraordinær Docent i Filosofien. For saa vidt nogle Medlemmer af det filosofiske Fakultet havde ytret Betænkelighed herved og ment, at det, saa længe Konf. Sibbern endnu stod i Nummer som Prof. ord. i Filosofi, og der i Prof. Brøchner havdes en extraordinær Docent i dette Fag, ikke gik an at ansætte en extraordinær Docent endnu, bemærkede Konsistorium, at man vistnok, baade paa Grund af den Konf. Sibbern forundte Fritagelse for at holde Forelæsninger og paa Grund af denne højt agtede Videnskabsmands fremrykkede Alder af 84 Aar, nødtes til ganske at se bort fra ham, naar Talen var om de Kræfter, paa hvilke der kunde gjøres Regning ved Bestridelsen af den filosofiske Lærevirksomhed. Den Stilling ved Universitetet, som Konf. Sibbern indtog, maatte, efter Konsistoriums Skjøn, betragtes som en vel fortjent og hæderlig Alderdomshvile, som man paa Grund af Universitetsfundatsens Bestemmelser om senior universitatis havde været i Stand til at forskaaffe ham i Stedet for en Entledigelse med Pension. Men naar man gik ud fra, at Konf. Sibbern, for dette Spørgsmaals Vedkommende, maatte betragtes, som om han virkelig var afgaaet fra Universitetet, blev Forholdet ikke forskjelligt fra det, som allerede længe havde været tilstede og anerkjendt for nødvendigt, nemlig at der var 3 Docenter i Filosofien i Virksomhed. Nødvendigheden af, at der var en Docent mere end de 2, som hver Gang behøvedes til at besørge Forelæsningerne og Examinationen til den filosofiske Prøve, var ikke mindst begrundet i den særegne Vigtighed, det havde, at det filosofiske Kursus regelmæssig gjennemførtes og i rette Tid afsluttedes hvert Aar, uden at en enkelt Docents Sygdoms Forfald skulde bevirke, at de studerende underkastedes den Ulempe at maatte anvende længere Tid end 2 Semestre herpaa. I Følge Forholdenes Beskaffenhed forekom det Konsistorium, at der ikke var nogen som helst rimelig Grund til at tøve med at give den midlertidige Docent fast Ansættelse, da der jo ikke kunde ventes nogen saadan Forandring i Forholdene, hvorefter en Docent i Filosofien foruden Proff. Nielsen og Brøchner skulde kunne blive overflødig.

Ligesom Konsistorium altsaa tiltraadte den Anskuelse, at den midlertidige Docent i Filosofien burde ombyttes med en fast ansat, saaledes var det ogsaa enigt med Fakultetets Flertal i, at dette burde ske derved, at der gaves Dr. Heegaard Ansættelse som saadan, og Konsistorium udtalte, at der aldeles ikke var nogen Grund til i den Anledning at afholde en Konkurrence. Ganske bortset fra det Spørgsmaal, om det i og for sig var ønskeligt og rigtigt, at Lærerposterne ved Universitetet besattes efter foregaaende Konkurrence, forelaa der i dette Tilfælde saa tilstrækkelige Garantier for Dr. Heegaards Dygtighed og Kald til Docentvirksomhed, at en Konkurrence ved Siden heraf vilde være af aldeles forsvindende Betydning. Dr. Heegaard havde allerede i en Række af Aar, nemlig siden Slutningen af 1862, udviklet en betydelig Docentvirksomhed ved Universitetet, hvad Konsistorium nærmere godtgjorde. De Forelæsninger, han havde holdt, havde, alene med Undtagelse af en Forelæsning over Psykologi, ikke henhørt til de egentlige Examensforelæsninger; de havde, efter vore Forhold, været ualmindelig stærkt besøgte, og den Omstændighed, at han, uden den ydre Impuls, som laa i at skulle være Examinator, havde kunnet danne sig en betydelig Tilhørerkreds, talte vistnok saa stærkt for hans Dygtighed til Docentvirksomhed, at ingen Kon-

kurrenceprøve endog kun tilnærmelsesvis vilde kunne lignedes herved. Konsistorium troede derfor med Føje at kunne paastaa, at der i nærværende Tilfælde ingen Grund var til at afholde en Konkurrence, men at Dr. Heegaard uden en saadan burde ansættes som extraordinær Docent i Filosofien.

Endelig fremhævede Konsistorium Nødvendigheden af, at der tilvebragtes bedre Lønningsvilkaar for den, der fast ansattes som extraordinær Docent i Filosofien. For Øjeblikket var der tillagt Dr. Heegaard et aarligt Honorar af 800 Rd.; men det maatte vistnok erkjendes, at dette var en aldeles utilstrækkelig Lønning for en Mand, der definitivt og udelukkende skulde ofre sine Kræfter til Videnskaben og sin Virksomhed ved Universitetet. Hertil kom end videre den Omstændighed, at Dr. Heegaard, naar han efter sin Tour skulde deltage i Forelæsninger og Examination til den filosofiske Prøve, vilde være udelukket fra Manuduktionserhverv, hvilket omtrent var den eneste Erhvervskilde, som ellers vilde kunne staa ham aaben ved Siden af Docentvirksomheden.

Konsistorium indstillede derfor, at der, naar den Tid var udløbet, for hvilken Dr. Heegaard var ansat, uden nogen foregaaende Konkurrenceprøve maatte blive givet ham fast Ansættelse som extraordinær Docent i Filosofien, med Forpligtelse til afvejlende med Proff. Nielsen og Brøchner at deltage i Forelæsningerne og Examinationen til den filosofiske Prøve efter Regler, som nærmere vilde være at bestemme, samt at der maatte blive tillagt ham en i Forhold til denne Stilling staaende passende Lønning.

Herefter tilskrev Ministeriet under 28. Juni 1869 Konsistorium, at det var enigt i, at der paa Grund af de for Haanden værende Forhold burde gives Dr. Heegaard Lejlighed til at deltage i Forelæsningerne til den almindelige filosofiske Prøve i det akademiske Aar 1869—70 ved efter frit Valg at doublere et eller to af de andre Docenters Fag, hvorimod Fortsættelsen af denne Virksomhed ud over det nævnte Tidsrum beroede paa, hvorvidt Ministeriet ved Finansloven for Finansaaret 1870—71 erhvervede den fornødne Bevilling til at udrede Honorar for Docentforretningernes Udførelse.

Ved kgl. Resolution af 18. Juni 1870 ansattes Dr. phil. Heegaard som extraordinær Docent i Filosofi med en aarlig Lønning af 1100 Rd. af Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme. Ministeriet tilføjede, ved under 24. s. M. at meddele Konsistorium Underretning herom, at det gik ud fra, at det fremdeles havde sit Forblivende ved den af det under 28. Juni 1869 truffne Ordning, og at det derfor havde tilkjendegivet Doc Heegaard, at det ligesom tidligere var overladt ham at deltage i Forelæsningerne til den almindelige filosofiske Prøve ved efter frit Valg at doublere et eller to af de andre Docenters Fag.

— Under 30. Aug. 1870 androg Stipendiar ved den Arnæmagnæanske Stiftelse G. Brynjulfson om Tilladelse til ved Universitetet at holde offentlige Forelæsninger over Islands politiske Historie og om Understøttelse hertil. Ministeriet begjærede herover under 10. Sept. Konsistoriums Erklæring, idet det tilføjede, at det, som Forholdene vare, ikke kundet andet end anse det for ønskeligt, at saadanne Forelæsninger bleve holdte.

Efter Konsistoriums Opfordring udtalte det filosofiske Fakultet sig herom under 20. Sept. Samtlige Fakultetets Medlemmer, med Undtagelse af 2, mente, at det som Følge af de Bestræbelser, der i de sidste Aar stærkt vare fremtraadte

hos et separatistisk Parti paa Island for ved Fordrejelse af Historien at svække Baandet mellem Island og Danmark, vilde være meget gavnligt, om disse skjæve Forestillinger kunde blive modarbejdede ved en Fremstilling af, hvad den virkelige og uforfalskede Historie lærte om det hele Forhold. Det vilde formentlig være særlig nyttigt, om disse Oplysninger gennem Forelæsninger ved Universitetet rettedes til de mange yngre Islændere, som for deres Studiers Skyld opholdt sig i Kjøbenhavn. Til at løse denne Opgave vilde Stip. Brynjulfson være i en ualmindelig Grad skikket, og Flertallet anbefalede derfor hans Andragende. Af Mindretallet fandt den ene, at det ikke vilde være uden Betænkelighed, om Universitetet direkte antog nye Foredrag, der nok saa meget søgte deres Adkomst i politiske som i videnskabelige Hensyn, og kunde derfor ikke anbefale Andragendet.

Konsistorium indstillede i Overensstemmelse med Fakultetets Flertal under 24. Sept., at det maatte tillades Andrageren i Efteraars Halvaaret 1870 at holde offentlige Forelæsninger over Islands politiske Historie, og at der hertil maatte ydes ham en Understøttelse efter Ministeriets nærmere Bestemmelse. Efter Ministeriets Forestilling bifaldtes det ved kgl. Resolution af 5. Oktbr. 1870, at der af Universitetets Konto for videnskabelige Formaals Fremme for 1870—71 tilstodes Stipendiar Brynjulfson et Honorar af i alt 600 Rd. for i det akademiske Aar 1870—71 at holde de nævnte Forelæsninger. Ved kgl. Resolution af 8. Juli 1871 og 15. Maj 1872 tilstodes der ham hver Gang 300 Rd. af samme Konto for i Efteraars Halvaaret 1871 og Foraars Halvaaret 1872 at fortsætte disse Forelæsninger.

— I Aarb. f. 1873—75 S. 157 og 162 Note samt f. 1875—76 S. 85 ff. er nærmere omtalt de Skridt, der af det filosofiske Fakultet og Konsistorium gjordes for Ansættelsen af en tredje Docent i klassisk Filologi. For midlertidig at afhjælpe Trangen hertil androge de filologiske Docenter, Konf. Madvig og Prof. Ussing, under 20. Juni 1871 paa, for at der kunde ydes de studerende en flersidigere Vejledning i Læsningen af de gamle Skribenter og Anvisning til fast Indøvelse af det sproglige Grundlag, at det maatte overdrages cand. philol. O. Siesbye i et Tidsrum af 3 Aar fra Begyndelsen af Efteraars Halvaaret 1871 at regne at holde sproglige og exegetiske Øvelser og Forelæsninger i klassisk Filologi mod et aarligt Honorar af 600 Rd. af Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme. Han var da villig til tillige at fungere baade som Examinator og som Censor ved Adgangsexamen til Universitetet, hvorimod han ikke ønskede at tage Del i den filologisk-historiske Embedsexamen. Efter Ministeriets Forestilling bifaldtes denne Indstilling ved kgl. Resolution af 8. Juli 1871.

— I Anledning af et Andragende fra Dr. phil. Fistaine om, at der maatte tilstaas ham et Vederlag for hans fleraarige Virksomhed for ved offentlige og private Forelæsninger at udbrede Kundskab til de vigtigste Kultursprog og deres Literatur samt om, at han maatte blive designeret til mod et passende Vederlag at holde offentlige Forelæsninger over Italiensk, udtalte det filosofiske Fakultets Flertal (7 mod 5) sig for, at han burde anbefales til en Understøttelse for i 2 eller 3 Aar at holde offentlige Forelæsninger over italiensk Sprog og Literatur. I Skrivelse af 2. Juli 1861 udtalte Konsistorium imidlertid, at det for sit Vedkommende ikke fandt tilstrækkelig Grund til at anbefale Andragendet. Efter de

af Dr. Fistaine holdte Forelæsningsens elementære Karakter kunde der formentlig ikke være nogen Anledning til fra Universitetets Side at tilstaa ham noget Vederlag for dem, og Konsistorium ansaa det i det hele for lidet ønskeligt, om Privatdocenter ved i nogen Tid at holde Forelæsninger ved Universitetet skulde antages at erhverve Krav paa af Universitetet at erholde en Understøttelse af deres Forelæsningsvirksomhed. I Henhold hertil afslog Ministeriet under 9. s. M. Andragendet. En Fornylse af Andragendet Aaret efter havde samme Resultat. Efter at Konsistorium under 17. Febr. 1862 havde erklæret sig imod, at det bevilgedes, afslog Ministeriet det ved Skrivelse af 27. s. M.

Da Dr. Fistaine ogsaa i Aaret 1864 havde indgivet Andragende om samme Gjenstand, udtalte det filosofiske Fakultet, at det vel ansaa det for særdeles ønskeligt at faa den italienske Literatur repræsenteret ved Universitetet, men at dets overvejende Flertal antog, at hans Sprogarbejder ikke gave ham tilstrækkelig Kvalifikation til en Virksomhed, hvor Literaturhistorie især vilde være Hovedsagen. Fakultetet kunde derfor ikke anbefale Ansøgningen; men det tilføjede, at det vilde være særdeles ønskeligt, om Ministeriet saa sig i Stand til ad anden Vej at yde Ansøgeren en passende Understøttelse. I Overensstemmelse hermed fraraadede Konsistorium i Skrivelse af 25. Apr., at der gaves ham Ansættelse som Docent i italiensk Sprog og Literatur ved Universitetet. Under 9. Maj 1864 afslog Ministeriet Andragendet, men tilskrev under 28. Nov. s. A. Konsistorium, at der formentlig kunde være Opfordring til paa en eller anden Maade at imødekomme hans Begjæring og navnlig til, som en Opmuntring og en vel ikke ganske ufortjent Anerkjendelse af hans Bestræbelser for sit Fag, at overdrage ham, for saa vidt han dertil var villig, i det kommende akademiske Halvaar at holde en Forelæsning ved Universitetet over italiensk Sprog og Literatur mod et Honorar af 200 Rd.

Det filosofiske Fakultet havde ikke noget at erindre mod, at der til en Prøve tilstodes Dr. Fistaine et Honorar for en Forelæsning over Italiensk i et eller to Semestre. Konsistorium udtalte imidlertid i Skrivelse af 6. Febr. 1865, at det forekom det at ville være i det mindste meget uregelmæssigt, om Dr. Fistaine, efter at hans Andragende om Honorar for at holde Forelæsninger ved Universitetet tre Gange var blevet afslaaet, nu, uden at der forelaa noget som helst nyt i Sagen, af Universitetet skulde opfordres til, hvis han dertil maatte være villig, at holde en Forelæsning ved Universitetet mod et særligt Honorar. Konsistorium fastholdt, hvad det havde udtalt i de tidligere Erklæringer om Dr. Fistaines Andragende. Vilde Ministeriet paa den angivne Maade tilstaa ham et Forelæsningshonorar, var det at forudse, at der fra hans Side vilde indkomme Begjæring om lignende Honorarer, og efter det en Gang givne Præcedens var det lidet sandsynligt, at disse Andragender vilde blive afslaaede. Hvorledes Tilstaaelsen af et Honorar for en Forelæsning, hvis Æmne det aldeles var overladt til ham at vælge, og for hvilken der ikke var anordnet nogen som helst særlig Bedømmelse, kunde fremtræde som en Prøve, indsaa Konsistorium ikke.

I 1867 indgav Dr. Fistaine paa ny et Andragende herom. Ministeriet tilskrev ham imidlertid d. 13. Novbr. 1867, at det efter de Erklæringer, der saa vel af Konsistorium som af det filosofiske Fakultet vare afgivne over lignende tidligere Ansøgninger fra ham, ikke fandt Anledning til at søge de fornødne

Midler bevilgede til at honorere saadanne Forelæsninger. I 1869 fornyedes Andragendet; men efterat Fakultetet og Konsistorium havde udtalt sig derimod, afslog Ministeriet det under 19. Novbr 1869.

— I Anledning af et Andragende fra Dr. phil. S. Heegaard om, at der maatte tilstaas ham et Honorar for at holde Forelæsninger dels over Ethik for videre komme, dels over filosofisk Propædevtik for Begyndere, udtalte Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 6. Jan. 1865, at der for Tiden ikke var nogen Trang til at forege Lærerkrafterne i Filosofi, idet der alt, foruden de 2 ordinære Professorer, havdes en extraordinær Docent i dette Fag, nemlig Prof. Brøchner. Under disse Forhold at forege Antallet af lønnede Docenter i Filosofi vilde være saa meget urigtigere, som det var bekjendt, at det var forbundet med Vanskelighed at skaffe de fornødne Midler til Veje til Ansættelse af en extraordinær Docent i Historie, hvortil der var en særdeles stor Trang. Konsistorium kunde derfor ikke anbefale Ansøgningen.

— I Anledning af et Andragende fra cand. philol. J. F. G. E. Pio om at blive ansat som lønnet Docent i nygræsk Sprog og Literatur ved Universitetet udtalte det filosofiske Fakultet i en Erklæring af 4. Jan. 1866, at det nygræske Sprog og den nygræske Literatur ikke havde en saadan Betydning, at Oprettelsen af en Docentpost deri herved kunde retfærdiggjøres, men at det meget mere vilde fremtræde som et besynderligt og ganske ugrundet Misforhold, at Nygræsk optoges i Kredsen af Universitetets Lærefag, medens Spansk og Italiensk ikke havde deres Docent ved Universitetet. Hertil sluttede Konsistorium sig i Skrivelse af 15. s. M., hvorefter Ministeriet under 26. s. M. afslog Andragendet.

— Fhv. Adjunkt Engelhardt androg om Tilladelse til ved Universitetet at holde Forelæsninger over Danmarks Oldtidsminder og om, at der for disse Forelæsninger maatte blive tilstaaet ham Honorar. Da hverken Fakultetet — der ikke fandt, at der under almindelige Forhold var Grund til at have en særegen Docent for de nordiske Oldsager — eller Konsistorium anbefalede Ansøgningen, afsloges den ved Ministeriets Skrivelse af 9. Maj 1866.

#### e. *Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.*

I Efteraaret 1863 ansøgte Lærer ved den kgl. militære Højskole Prof. H. P. J. J. Thomsen om at blive optaget som Medlem af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet for at holde Forelæsninger over Kemi og Fysik. Fakultetet, hvis Erklæring herover indhentedes, androg under 5. Decbr. s. A. paa, at han maatte blive ansat som extraordinær Docent, saaledes at han forpligtedes til at deltage i de Arbejder, som vedkom den praktiske Undervisning ved Universitetets kemiske Laboratorium, samt i alle de til Universitetet henhørende Examensarbejder, som nu paahvilede Professoren i Kemi. Med Hensyn til det specielle Forhold, hvori den nye Docent maatte komme til at staa til Universitetets kemiske Laboratorium, maatte Sagen formentlig senere ordnes efter Forslag af Laboratoriets nu værende Bestyrer. Ogsaa ved de fysiske Examina burde han hjælpe, hvis det ansaas for nødvendigt eller ønskeligt. Da Prof. Thomsen ikke var Student og maatte antages at være mindre bekjendt med Universitetsforholdene, burde han formentlig foreløbig ansættes uden at indtræde i Fakultetet.

Konsistorium tiltraadte i Skrivelse af 20. Apr. 1864 Fakultetets Indstilling om Prof. Thomsens Ansættelse som Docent ved Universitetet saa vel som om de Arbejder, der burde paalægges ham. Konsistorium var derhos enig med Fakultetet i, at han ikke for Tiden burde indtræde som Medlem af Fakultetet, men ikke af de af dette anførte Grunde. I det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet stillede Forholdene sig nemlig saaledes, at der ved Siden af det forholdsvis mindre Antal af normerede Professorer oftere kunde blive Spørgsmaal om Beskikkelse af ekstraordinære Docenter i de til Fakultetet hørende Videnskabsfag, enten nærmest til Medhjælp for de paagjældende Professorer, eller for at foredrage enkelte Dele af de paagjældende Videnskaber. Hvis nu alle saadanne Docenter skulde have Plads i Fakultetet paa samme Maade som Prof. Schiødtte, vilde det let kunne blive Tilfældet, at Fakultetet kom til at indbefatte et i Forhold til Antallet af de normerede Professorer uforholdsmæssig stort Antal af ekstraordinære Docenter. Det vilde heraf kunne blive Følgen, at disse Docenter, der efter deres hele Stilling maatte antages at staa fjærnere fra Universitetsforholdene, vilde kunne komme til at udøve en mindre heldig Indflydelse paa Fakultetets Beslutninger og derigjennem paa Universitetets Anliggender i Almindelighed. Prof. Thomsens Ansættelse som ekstraordinær Docent i Kemi burde derfor foregaa saaledes, at han ikke for Tiden indtraadte som Medlem af Fakultetet.

Da der ikke ved Finansloven for 1864—65 var bevilget saa tilstrækkelige Midler under Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme, at Prof. Thomsen for Tiden kunde beskikkes til Docent, nedlagde Ministeriet Forestilling om, at det maatte overdrages ham i det akademiske Aar 1864—65 at holde Forelæsninger over Kemi samt at deltage i de Examensorretninger, som paa hvilede Professorerne i Kemi og Fysik, mod et Honorar af 600 Rd. fra 1. Avg. 1864 at regne af Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme. Dette bifaldtes ved kgl. Resolution af 15. Juni 1864.

I Maj 1865 indberettede Prof. chemiæ Scharling, at han formedelst Sygdom var blevet nødt til at standse sine Forelæsninger ved Paasken, og samtidig hermed gjentog Prof. Thomsen sin tidligere Begjæring om at blive optaget som Medlem af det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet. Efter Ministeriets Opfordring udtalte Konsistorium og Fakultetet sig om dette Andragende.

Fakultetet udtalte i sin Erklæring af 28. Juni, at medens det allerede tidligere var meget ønskeligt, at Professoren i Kemi, hvis Arbejder vare meget omfattende, fik Hjælp, var denne Hjælp nu en Nødvendighed, da Prof. Scharlings Helbred ikke tillod ham at udføre sine Forretninger saaledes som tidligere, og den vigtige kemiske Undervisning ikke taalte en yderligere Indskrænkning. Fakultetet foreslog derfor, at Prof. Thomsen blev fast ansat ved Universitetet og beskikket til at holde Forelæsninger over Kemien, og navnlig under Prof. Scharlings Sygdom over de Dele af Kemien, hvori Kundskab forlangtes ved den lægevidenskabelige Forberedelses Examen, ved den farmaceutiske Examen samt over den Del af Kemien, som det var Prof. Scharling overdraget at foredrage for de Polyteknikere, der agtede at underkaste sig Examen i anvendt Naturvidenskab. Han maatte efter Aftale med Prof. Scharling deltage i Ledelsen af Øvelserne i Universitetets kemiske Laboratorium, ligesom han maatte deltage i Examina i Kemi samt, hvis det ansaas for nødvendigt eller ønskeligt, i Examina i Fysik. Naar Prof. Scharling havde gjenvundet sit Helbred, maatte Fordelingen af disse

Forelæsninger, Ledelsen af Øvelserne og Examen ordnes ved fælles Overenskomst mellem begge Docenter i Kemien. Da der herefter vilde overdrages Prof. Thomsen en meget vigtig Del af Universitetets Undervisning, fandt Fakultetet det meget ønskeligt, at han ligeledes indtraadte som Medlem af Fakultetet. Denne Erklæring tiltraadte Konsistorium i det hele i Skrivelse af 13 Juli s. A.

Ministeriet brevvoxlede derefter med Prof. Thomsen, om han var villig til at overtage den ommeldte Docentpost paa de af Konsistorium og Fakultetet nævnte Vilkaar. Denne erklærede sig vel villig hertil, men med den udtrykkelige Udtalelse, at han ikke kunde paatage sig at holde særskilte Forelæsninger for Polyteknikerne over de Afsnit af Kemien, som han tillige skulde foredrage ved Universitetet for de medicinske og farmaceutiske studerende, og at han heller ikke kunde overtage Forelæsningerne over kemisk Teknologi, den saakaldte tekniske organiske Kemi. Som Forholdene vare, ansaa Ministeriet det imidlertid for nødvendigt, at Prof. Thomsen ansattes, uagtet han saaledes ikke i fuldt Omfang kunde overtage Prof. Scharlings Forretninger, idet det ikke skjønnede rettere, end at Besørgelsen af Forelæsningerne over kemisk Teknologi maatte gjøres til Gjenstand for en særskilt Foranstaltning, hvis Omstændighederne fordrede Afholdelsen af en særlig Forelæsning over dette Fag, og at Foredragene over Kemi for de forskjellige studerende, som af Prof. Thomsen antydet, ville lade sig afholde under et uden at fremkalde nogen praktisk Vanskelighed.

Efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling bifaldtes det derefter ved kgl. Resolution af 22. Avg. 1865, at Prof. Thomsen ansattes som extraordinær Docent i Kemi med en aarlig Lønning af 1,000 Rd. af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme, saaledes at han indtraadte som Medlem af det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet med alle dertil hørende Rettigheder og Forpligtelser, samt at han under Prof. Scharlings Sygdom forpligtedes til: at holde Forelæsninger over de Dele af Kemien, hvori Kundskab forlangtes ved Forberedelses Examen for lægevidenskabelige studerende og ved den farmaceutiske Examen samt over den Del af Kemien, som det var Prof. Scharling overdraget at foredrage for de Polyteknikere, der agtede at underkaste sig Examen i anvendt Naturvidenskab, dog at derfra undtoges Forelæsningerne over kemisk Teknologi, og at det tillodes ham at indrette Forelæsningerne for Medicinerne og Farmaceuterne saaledes, at de samtidig kunde benyttes af de nævnte Polyteknikere; end videre at deltage i Ledelsen af Øvelserne i Universitetets kemiske Laboratorium, besørge de Prof. chemiæ paahvilende Examensforretninger i Kemi og deltage i Examen i Fysik, om det maatte anses fornødent, samt, naar Prof. Scharling igjen maatte tiltræde sine Forretninger, at underkaste sig den Fordeling af Forretningerne mellem ham og Prof. chemiæ, som maatte findes hensigtsmæssig.

Udfærdigelsen af en kgl. Bestalling gjordes afhængig af, at den fornødne Bevilling opnaaedes ved Finansloven. Ved Finansloven for 1866—67, jfr. Tillægsbevillingsloven for 1865—66, bevilgedes Lønning, 1,100 Rd., til en Lektor i Kemi fra 1. Febr. 1866 at regne. I Overensstemmelse hermed udfærdigedes Bestallingen under 6. Marts 1865. Ved Finansloven for 1866—67 bevilgedes der derhos Prof. Thomsen et personligt Tillæg af den polytekniske Lærestanstalt af 500 Rd. for at sætte ham i Stand til at opgive sin Stilling som Lærer ved den kgl. militære Højskole.

Under 11. Sept. 1866 afgik Prof. Scharling ved Døden og det normerede Professorat blev saaledes ledigt. I denne Anledning paalagde Ministeriet under 6. Oktbr. Konsistorium at indhente Prof. Thomsens Ytringer, om han nu troede at kunne overtage de tidligere Prof. Scharling paahvilende Forretninger med Hensyn til den kemiske Undervisning og Examina ved Universitetet og den polytekniske Lærestanstalt, hvorhos det opfordrede Konsistorium til at ytre sig, om der maatte være Anledning til at gjøre nogen Forandring i de under Professoratet i Kemi henlagte Forretninger.

I en Erklæring af 15. s. M. udtalte Prof. Thomsen, at han ikke ønskede at overtage den Del af den kemiske Teknologi, som henhørte under Prof. Scharling, fordi han ansaa det for principielt urigtigt at bibeholde dette Foredrag under de Prof. chemiæ paahvilende Forretninger. Undervisningen i kemisk Teknologi, der var af den største Betydning for det polytekniske Studium, kunde nemlig aldrig blive fyldestgjørende, naar den henlagdes som et Bifag under Prof. chemiæ; thi dette Fag var saa omfangsrigt og fordrede en saa betydelig Tidsanvendelse, at det meget vel kunde udfylde en særlig Docents Tid, naar det skulde foredrages saaledes, som Teknikens nu værende Standpunkt fordrede. Da Bestyrelsen for den polytekniske Lærestanstalt efter Konf. Forchhammers Død anmodede ham om at overtage den af denne førte Undervisning i Kemi, til hvilken ogsaa et Foredrag over en anden Del af den kemiske Teknologi henhørte, foreslog han Ansættelsen af en særlig Docent i kemisk Teknologi, om hvilken Post der nu skulde holdes Konkurrence\*). Den øvrige Del af den afdødes kemiske Undervisning, nemlig Bestyrelsen af den polytekniske Lærestanstalts kemiske Laboratorium og Forelæsningerne over almindelig Kemi, kvalitativ og kvantitativ kemisk Analyse, hvortil han efter Konference med Lærestanstaltens Bestyrelse endnu føjede et Foredrag over theoretisk Kemi, overtog han derimod. Det hele Arrangement kunde dog kun betragtes som midlertidigt, fremtvunget ved Nødvendigheden af uden Standsning at kunne fortsætte Undervisningen efter den ene Lærers Dødsfald og under den anden Lærers vedvarende Sygdom; thi Forretningernes Omfang var for stort, til at de i længere Tid kunde bestrides paa en tilfredsstillende Maade af en enkelt Lærer.

Naar nu Ministeriet, efter at ogsaa Prof. chem. var afgaaet ved Døden, forlangte hans (Thomsens) Erklæring, om han troede at kunne overtage de tidligere Prof. Scharling paahvilende Forretninger, vilde han kunne besvare dette Spørgsmaal bekræftende, selvfølgelig med den Modifikation, at det af Prof. Scharling holdte Foredrag over kemisk Teknologi henlagdes til den eventuelle tekniske Docent; men han fandt, at det nu værende Tidspunkt passende kunde benyttes til at tilvejebringe en hensigtsmæssigere Fordeling af Forretningerne mellem Prof. chem. og den Docent, som maatte ansættes til at overtage den af afdøde Konf. Forchhammer førte kemiske Undervisning. Saaledes som Forholdet hidtil havde været, havde Læreren i Kemi ved den polytekniske Lærestanstalt, Konf. Forchhammer, givet den allerstørste Del af de polytekniske Examinander, nemlig Civilingeniørerne og Mekanikerne, deres fulde kemiske Undervisning, dog med den

\*) Fremstillingen af Forhandlingerne herom saa vel som af den Del af nærværende Sag, der udelukkende vedrører den polytekniske Lærestanstalt, maa henvises til Afsnittet om bemeldte Lærestanstalt.

Modifikation, at han i hvert andet Kursus (hvert fjerde Aar) havde været fritaget for Foredraget over almindelig Kemi, som da blev holdt af Prof. chemiæ. Examinanderne i anvendt Naturvidenskab, hvis Antal efter Oprettelsen af Civilingeniørkursen var aftaget meget, havde derimod hørt et Foredrag over organisk Kemi af Prof. chem. og modtaget en mindre Del af deres praktiske Undervisning i Universitetets kemiske Laboratorium.

Denne Deling af Undervisningen ansaa han ikke for heldig. Han nærede nemlig den Overbevisning, at Undervisningen vilde blive mere ensartet og Elevernes Fremgang som Følge deraf større, naar den Del af Undervisningen, hvis Enkeltheder greb stærkt ind i hverandre, nemlig Foredragene over uorganisk og organisk, almindelig og analytisk Kemi, og Ledelsen af de kemiske Øvelser, kunde føres af en enkelt Docent i Stedet for af tvende. Derimod kunde der ikke være noget til Hinder for, at Foredraget over teknisk Kemi, der var at betragte som Slutstenen paa den kemiske Undervisning ved den polytekniske Læreanstalt, overdroges til Prof. chemiæ; Bestyrelsen for den polytekniske Læreanstalt ønskede netop paa en saadan Maade at kunne knytte Prof. chemiæ til Anstalten.

Prof. Thomsen foreslog da følgende Ordning af Forretningerne ved Universitetet og den polytekniske Læreanstalt:

1. Under Professoratet i Kemi forbliver som hidtil Bestyrelsen af Universitetets kemiske Laboratorium, de kemiske Forelæsninger for de medicinske og farmaceutiske studerende og Examensforretningerne i Kemi ved den medicinske Forberedelses Examen, den farmaceutiske Examen og andre direkte under Universitetet hørende Examina. Det paalægges end videre Prof. chemiæ at holde et Foredrag over theoretisk Kemi ved den polytekniske Læreanstalt en Gang i hvert Kursus og holde Examen i dette Fag.
2. Til at bestride den kemiske Undervisning ved den polytekniske Læreanstalt ansættes en Docent, der bliver Lector chemiæ ved Universitetet, med Forpligtelse til at bestyre den polytekniske Læreanstalts kemiske Laboratorium, holde de ved Læreanstalten fornødne Forelæsninger over uorganisk og organisk samt analytisk Kemi, holde Examina i disse Fag ved Læreanstalten og assistere ved Universitetets Examina i Kemi.
3. Foredraget over de organiske Stoffers kemiske Teknologi henlægges til den polytekniske Læreanstalts Docent i kemisk Teknologi.

Det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet tiltraadte i Skrivelse af 16. Oktbr. enstemmig denne Erklæring. Det tilføjede, at der snarest muligt burde ansættes en Lektor ved Universitetet, hvis Hverv det, i Overensstemmelse med Prof. Thomsens Forslag, da navnlig vilde blive at overtage den Del af den kemiske Undervisning, som Konf. Forchhammer havde meddelt indtil sin Død.

Ved under 29. s. M. at indsende disse Erklæringer til Ministeriet udtalte Konsistorium, at skjønt det efter den af Prof. Thomsen i Forslag bragte Fordeling af Forretningerne kunde synes, at den eventuelle Lector chemiæ intet som helst fik med Universitetet at gjøre og i Virkeligheden udelukkende kom til at arbejde i den polytekniske Læreanstalts Tjeneste, skulde det dog ikke fraraade under Universitetet at ansætte og af dets Midler at lønne en saadan Lektor, da den nu foreslaaede Fordeling af Forretningerne kun var grundet i de for Tiden

tilstede værende personlige Forhold, og det i Fremtiden kunde stille sig saaledes, at en anden Ordning fandt Sted, hvorefter Lector chemiæ kom til at besørge en eller anden Del af den nærmest Universitetet paahvilende kemiske Undervisning. Derhos havde Universitetet ogsaa under den foreslaaede Fordeling af Forretningerne i den nærmest for den polytekniske Lærestalt virkende Lector chemiæ en naturlig Substitut for Professor chemiæ, naar denne af en eller anden Grund ikke var i Stand til at besørge samtlige sine Funktioner. Konsistorium tiltraadte derfor i det hele Forslaget om Ansættelsen af en Lector chemiæ ved Universitetet saa vel som om Forretningernes Fordeling mellem denne og Professor chemiæ ved Universitetet.

Ved Skrivelse af 10. Novbr. begjærede Ministeriet en Erklæring fra Bestyrelsen for den polytekniske Lærestalt om disse Forslag, og navnlig om følgende Punkter:

1. om ikke de Forretninger, der skulde henlægges til den nye Lector chemiæ, samt de, der vare paatænkte henlagte til Docenten i teknisk Kemi ved Lærestalten, maatte kunne overtages af den samme Lærer, der da blev at beskikke som Lector chemiæ, og i bekræftende Fald,
2. om ikke Betingelserne for Konkurrencen om en Docentpost i teknisk Kemi ved Lærestalten burde udvides saaledes, at den tillige kom til at omfatte de Fag, der eventuelt vilde blive at henlægge under oven nævnte nye Lektorat, eller om den alt var saa omfattende, at det kunde forsvares at ansætte den, der maatte sejre ved den nu bestemte Konkurrence, som Lector chemiæ.

Bestyrelsen for den polytekniske Lærestalt udtalte sig i sin Erklæring af 17. Novbr. først om den Stilling, som Docenten i kemisk Kemi burde indtage. Efter at have mindet om, at Indbydelsen til en Konkurrence om en Lærerpост i dette Fag var udstedt, samt at Konkurrenterne i Henhold dertil havde meldt sig og formentlig udelukkende forberedt sig paa Behandlingen af tekniske Spørgsmaal og med det bestemte Formaal for Øje væsentlig kun at være Teknikere, gjorde Bestyrelsen opmærksom paa de almindelige og reelle Grunde, der gjorde det utilraadeligt at forene Docentposten i teknisk Kemi med Docentposten for theoretisk kemisk Undervisning.

Den tekniske Kemi havde i de senere Aar antaget et saadant Omfang og havde en saadan Betydning for et Lands Industri, at en Mands hele Tid vel kunde antages at ville være optaget af udelukkende teknisk-kemisk Virksomhed. Han maatte vel kjende Fremskridtene af den theoretiske Kemi i store Træk, men vilde ingeniunde behøve at forfølge den theoretiske Kemis Udvikling i det enkelte, hvilket derimod for Docenten i dette Fag maatte anses som aldeles nødvendigt. Derhos vilde en Docent i et teknisk Fag ikke kunne gjøre Fyldest, med mindre han mer eller mindre deltog i praktisk Virksomhed, og i alt Fald som Raadgiver for Fabrikanter og ved de mange Spørgsmaal af den Art, der forefaldt i Statens Tjeneste, fik Lejlighed til hyppig at beskæftige sig med kemisk-tekniske Spørgsmaal, saa vel i større Almindelighed som med Hensyn til Enkeltheder. Det var disse Grunde, som nærmest havde foranlediget en Adskillelse mellem Lærergjerningen, for saa vidt den angik den praktiske og den theoretiske Del af Videnskaben, og det vilde være meget uheldigt, om man nu vilde forandre den i saa Henseende tagne Beslutning; det vilde være til Skade for hele Undervisningen,

og, hvad man ikke ganske kunde se bort fra, til Tab af Tid og Møje for de Mænd, som i Haab om en Ansættelse havde forberedt sig til den teknisk-kemiske Lærerpost.

Der kunde opstaa det Spørgsmaal, om ikke Prof. chemiæ ved Universitetet kunde overtage den hele Undervisning baade ved Universitetet og ved Lærestalten i theoretisk Kemi. I saa Henseende havde Bestyrelsen allerede i Skrivelse af 29. Decbr. 1865 udtalt, at en Lærer i den theoretiske Kemi var for lidet for Universitetets og Lærestaltens samlede Behov. Det store Antal af studerende med meget forskellige Formaal (egentlige Kemikere, Medicinere, Polyteknikere og Farmaceuter) gjorde det i det mindste hensigtsmæssigt at dele dem i forskellige Undervisningstimer efter deres forskellige Behov, naar ikke en Docents Forhold paabød det modsatte som en Nødvendighed. De studerendes Antal gjorde det allerede nu næsten umuligt at rumme dem ved enkelte Foredrag i et Avditorium. Dertil kom, at Antallet af Deltagerne i Laboratorieøvelserne var saa stort, at her en Deling var nødvendig, og at to Docenter dertil blev fornødne. Skulde en Lærer bestyre samtlige Øvelser, vilde han blive i den Grad optaget af dagligt Arbejde, at han ingen Tid beholdt tilovers hverken til Selvstudium eller til Undervisning for videre komme. Men to Lærere kunde ikke lede Undervisningen i det samme Laboratorium, og det laa altsaa nær at give dem Bestyrelsen hver af sit af de tvende allerede tilstede værende Laboratorier, nemlig den ene Universitetets og den anden Lærestaltens. Det kunde næppe heller være vanskeligt at erholde en Bevilling til Ansættelse af i alt tre Lærere, en Professor, en Lector chemiæ og en Docent i den tekniske Kemi; thi ved Konf. Forchhammers Død besparedes hans Gage som Lærer i Kemi ved Lærestalten 800 Rd., og ligeledes besparedes ved Prof. Scharlings Død hans Gage af samme Størrelse, hvilken han havde som Lærer ved Anstalten, i alt 1600 Rd., foruden at et Honorar til Konf. Forchhammer af 300 Rd. hvert andet Aar for at foredrage Jordbundslære ved Lærestalten ved hans Død bortfaldt, og der var kun foreslaaet 500 Rd. i Gage til en Docent i teknisk Kemi.

Bestyrelsen besvarede derfor Ministeriets Spørgsmaal saaledes:

- ad 1. at dette ikke efter Bestyrelsens Mening lod sig gjøre;
- ad 2. ligeledes; selv om den omtalte Forudsætning var tilstede, maatte der med længere Frist indbydes til en ny Konkurrence, ved hvilken Vægten især maatte lægges paa den theoretiske Kemi, noget, Bestyrelsen efter det oven anførte vilde anse som uforsvarligt lige over for Kemiens nu værende Betydning for Industrien.

Til yderligere Vejledning ved Sagens Afgjørelse indsendte Prof. Thomsen under 20. Novbr. følgende statistiske Oplysninger. I Universitetets kemiske Laboratorium arbejdede

Efteraar 1865.	Foraar 1866.	Efteraar 1866.	I Gjennemsnit.
32	48	36	39 Medicinere
20	30	29	26 Farmaceuter
12	6	4	7 Polyteknikere
6	1	1	3 andre studerende
6	3	3	4 Provectores
<u>I alt 76</u>	<u>88</u>	<u>73</u>	<u>79 studerende.</u>

Laboratoriet havde i denne Tid haft alle sine Arbejdspladser besatte, og flere interimistiske Pladser havde været indrettede.

Forelæsningerne for de medicinske og farmaceutiske studerende havde i samme Tid været besøgte af 70—100 Tilhørere. Antallet udgjorde for Tiden 118. De ugentlige Forelæsningstimer havde hidtil været 4, idet der skiftevis var holdt Foredrag over uorganisk og organisk Kemi. Da der imidlertid fordredes af de farmaceutiske studerende saa vel theoretisk som praktisk Kjendskab til den kemiske Analyse, og da den analytiske Kemi, uden dog at være Examensfag, var Gjenstanden for de medicinske studerendes Øvelser i Laboratoriet, havde han anset det for paatrængende nødvendigt at forøge Forelæsningernes Antal med et Foredrag over analytisk Kemi, og allerede i Foraars Halvaaret 1866 holdt et saadant Foredrag, der havde været besøgt af c. 50 studerende. Examinatorier eller Repetitorier ansaa han for at være af meget væsentlig Betydning for de studerende; tvende Gange havde han holdt større Rækker af Examinatorier, og det stærke Besøg havde overtydet ham om Interessen for samme. Det havde i en Række af Aar vist sig umuligt at tilendebringe Foredraget over uorganisk Kemi i 4 ugentlige Timer i et Semester; det vilde derfor blive nødvendigt at udvide Timeantallet til 5 ugentlige Timer. Den ugentlige Forelæsningstid for Examensvæsenets Vedkommende vilde derfor blive

Efteraar	{	uorganisk Kemi . . . .	5	ugentlige Timer	}	6
		Examinatorier . . . . .	1	—	}	
Foraar	{	organisk Kemi . . . . .	3	—	}	6
		analytisk Kemi . . . . .	2	—	}	
		Examinatorier . . . . .	1	—	}	

Foruden disse 6 ugentlige Timer skulde Prof. chemiæ holde et Foredrag over theoretisk Kemi ved den polytekniske Lærestanstalt, og det maatte vistnok anses for ønskeligt, at der af og til holdtes Rækker af Foredrag for videre komme over Afsnit af Kemien, som ikke henhørte til Examensfordringerne, noget, som i en Række af Aar ikke havde fundet Sted, fordi de kemiske Docenter vare overlæssede med Forretninger. Det samlede Antal Forelæsningstimer for Prof. chemiæ vilde altsaa blive 7—8 hver Uge; dertil kom end videre Bestyrelsen af Universitetets kemiske Laboratorium, Ledelsen af den praktiske Undervisning i samme og det hele Examensvæsen i Kemi ved Universitetet, hvor der alene for Medicinere og Farmaceuters Vedkommende gaves omtrent 200 Karakterer aarlig.

Det Antal Forelæsningstimer, som den afd. Prof. chemiæ havde haft ved Universitetet og den polytekniske Lærestanstalt tilsammen, udgjorde i Gjennemsnit kun 6 ugentlige Timer, nemlig 4 ugentlige Timer hvert Semester for Universitetets studerende og 2 Timer for Polyteknikerne (for hver 4 Semestre 2 Foredrag à 4 Timer ugentlig). Forelæsningstimernes Antal var efter hans Udkast altsaa i Virkeligheden større end tidligere, uagtet Foredraget over kemisk Teknologi var skudt ud; men Undervisningens Retning var tillige blevet mere ensartet. Afdøde Prof. Forchhammer holdt ved den polytekniske Lærestanstalt for hver 2 Aar 3 Semestres Forelæsninger over Kemi i 4 ugentlige Timer, eller i Gjennemsnit 3 Timer ugentlig. Ved at udskyde Foredraget over den kemiske Teknologi

og henlægge Foredraget over organisk Kemi for Polyteknikerne til Lector chemiæ vilde Timeantallet for denne Lærer blive

for uorganisk Kemi og Examinatorier . . . . . 6 Timer  
 - organisk analytisk Kemi og Examinatorier . . . . . 5 —  
 - organisk almindelig og analytisk Kemi og Examinatorier . . . . . 6 —

fordelte paa 2 Aar, altsaa 4—5 Timer ugentlig. Da man med Billighed kunde fordre, at ogsaa Lector chemiæ holdt Foredrag ved Universitetet for videre komne, kunde hans ugentlige Timetal ikke anslaaes lavere end 6. Foruden den theoretiske Undervisning havde han Ledelsen af Øvelserne i Lærestaltens kemiske Laboratorium.

Disse Oplysninger vilde formentlig tydelig vise Nødvendigheden af tvende Lærere i Kemi foruden Docenten i kemisk Teknologi. At henlægge den kemiske Undervisning ved den polytekniske Lærestalt under Docenten i kemisk Teknologi, vilde han anse for uforsvarligt, idet Lærestaltens Indfyldelse paa den kemiske Industris Udvikling her i Landet væsentlig vilde bero paa dens Undervisning i kemisk Teknologi.

Efter Ministeriets Forestilling blev Prof. Thomsen ved kgl. Resol. af 22. Decbr. 1866 beskikket til Professor i Kemi med den lovbestemte Begyndelseslønning for normerede Professorer, mod at det ham ved den polytekniske Lærestalt tilstaaede personlige Tillæg af 500 Rd. bortfaldt.

Til anden Behandling af Finanslovudkastet f. 1867—68, stillede Ministeriet Ændringsforslag i Overensstemmelse med Prof. Thomsens Forslag under Nr. 2, (til Forslaget føjedes dog, at Lector chemiæ skulde være pligtig at holde Foredrag for videre komne ved Universitetet), idet det bemærkede, at der ikke derved vilde foranlediges nogen forøget Udgift, men omvendt en Besparelse, eftersom det ham tillagte personlige Tillæg 500 Rd. af den polytekniske Lærestalt bortfaldt ved hans Beskikkelse i det normerede Professorat. Forslaget blev imidlertid ikke billiget af Rigsdagen, hvorimod der ved Finansloven under den polytekniske Lærestalts Budget blev bevilget 800 Rd. til Honorar for en Kemiker, der skulde overtage Bestyrelsen af den polytekniske Lærestalts Laboratorium og tillige holde Forelæsninger over analytisk Kemi ved Lærestalten. Hertil antoges Dr. phil. S. M. Jørgensen.

I Juni 1868 androg Dr. Jørgensen om Ansættelse som normeret Docent i Kemi, hvilket Andragende Bestyrelsen for den polytekniske Lærestalt under 29. s. M. varmt anbefalede. Bestyrelsen henstillede imidlertid, om det rettest vilde blive som Lektor ved Universitetet, Dr. Jørgensen skulde ansættes, i saa Fald med Forpligtelse til at holde Forelæsninger og styre Laboratoriet ved Lærestalten, eller om han kunde komme i en lignende Stilling ved at ansættes i Nummer som normeret Docent og med Avancement ved Lærestalten. Kemien voxede med hver Dag i Omraade, saa at forøgede Lærerkrafter vilde behøves baade til Universitetets og Lærestaltens Tjeneste, og det var af Vigtighed for Videnskaben at sikre sig saa gode Krafter som Dr. Jørgensen. Dersom denne opnaaede en saadan Ansættelse, vilde en Fordeling af Forretningerne mellem den nu værende Universitetslærer og ham let ordne sig efter Lærestaltens Behov. Efter Ministeriets Begjæring udtalte Konsistorium sig om Sagen, idet det indsendte en Erklæring fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

Fakultetet udtalte under 13. Sept., at det tidligere havde anbefalet Prof. Thomsens Forslag (se foran S. 46 Nr. 2), der netop gik ud paa at ansætte en Lektor ved Universitetet, der skulde bestride den kemiske Undervisning ved Lærestalten og bestyre dettes Laboratorium. De Grunde, der talte for en saadan Ordning, vare uforandrede tilstede, og Fakultetet maatte derfor, saafremt der skulde ansættes en normeret Docent i Kemi, varmt anbefale, at denne ansattes som Lektor ved Universitetet, med det Hvert at bestyre den polytekniske Lærestalts kemiske Laboratorium og holde de Forelæsninger over Kemi, som Lærestaltens Bestyrelse maatte overdrage ham. Derhos anbefalede Fakultetet særlig Dr. Jørgensen. Konsistorium henholdt sig, ved under 5. Oktbr. at indsende denne Udtalelse til Ministeriet, til, hvad det i sin Skrivelse af 29. Oktbr. 1866 (foran S. 46) havde ytret om Ansættelsen af en Lektor i Kemi ved Universitetet.

Ved Revisionen af Lønningsloven stillede Ministeriet i Rigsdagssessionen 1868—69 Ændringsforslag om Bevillingen af den fornødne Lønning til en Lector chemiæ ved Universitetet. Ved Lønningsloven af 25. Marts 1871 vandt det Lovkraft. Ved kgl. Resol. af 2. Maj s. A. beskikkedes Dr. phil. Sophus Mads Jørgensen til Lektor i Kemi ved Universitetet fra d. 1. Apr. s. A. at regne.

— Da der i Aaret 1863 rejstes Spørgsmaal om Prof. Schiødtes Ansættelse som Docent i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, udtalte Fakultetet sig enstemmig bestemt derimod, idet det blandt andet særlig fremhævede, at Prof. Schiødtes Ansættelse maatte foranledige, at ogsaa Prof. Reinhardt vilde søge om at indtræde i Fakultetet, uden at man da med Føje kunde modsætte sig et saadant Andragende. Ved kgl. Resol. 22. Avg. 1863, jfr. Lindes Medd. f. 1857—63 S. 150, blev imidlertid Prof. Schiødte beskikket til extraordinær Docent i Zoologi, saaledes at han indtraadte som Medlem af Fakultetet.

I Oktbr. s. A. ansøgte Prof. Reinhardt om, at der ogsaa maatte blive forundt ham Sæde i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet med de med en slig Stilling forbundne Rettigheder. Da det kgl. naturhistoriske Museums Inspektorer stedse havde haft en aldeles sideordnet Embedsstilling, syntes det ikke at være mere end billigt, om de, forudsat, at de overhovedet vare arbejdsdygtige, ogsaa indtraadte med lige Rettigheder i Universitetets Tjeneste nu, da dette absorberede den videnskabelige Anstalt, hvortil deres Virksomhed hidtil havde været knyttet, og deres fremtidige Stilling altsaa blev afhængig af den Plads, der indrømmedes den ved dette. Blev der givet en enkelt Inspektor en særlig fremragende og indflydelsesrig Stilling, vilde derved de hidtil værende Forhold væsentlig forrykkes og de øvrige Inspektoreres Vilkaar forværres. Museets Inspektorer kunde ikke og skulde vel heller ikke betragte sig som knyttede ene og alene til Museet, men forresten staaende uden for deres Videnskabs Interesser ved Universitetet, og navnlig ikke, naar de tillige allerede før Loven om det kgl. naturhistoriske Museums Overgang til Universitetet havde haft en Docentvirksomhed ved dette. Selv om Museet laa uden for Fakultetets Omraade, havde dette sidste jo dog ad andre Veje en væsentlig Indflydelse paa Zoologiens Stilling og Studium ved Universitetet. Thi baade vilde, ved alle fremtidige Forhandlinger om denne Videnskabs Vilkaar ved Universitetet, dette vende sig til Fakultetet og ikke til Museet, og det zoologiske Museum blev dernæst allerede gennem Bedømmelsen af Disputatser og Magisterkonferenser, ved Udsættelsen og Bedøm-

melsen af Prisspørgsmaal væsentlig ledet og præget af Fakultetet. Det var saaledes ingen ligegyldig Sag for de Mænd, der ved Museet repræsenterede de forskellige zoologiske Fag, om de fik Lejlighed til i Fakultetet at hævde disses Interesser eller ikke, og det skulde derfor synes, at allerede for disse forskellige Fags Ligeberettigelses Skyld maatte der indrømmes deres Bærere ved Universitetet og Museet indbyrdes lige meget, idet man ikke særlig kunde fremdrage en Retning eller et Fag uden derved at stille de andre i Skygge og trykke dem ned. Det maatte nemlig ikke overses, at Museets Inspektorer væsentlig vare Specialister; deres Syslen i dette havde knyttet dem til og vilde bestandig holde dem fast hver ved sin særlige Gren af Zoologien; dette kunde ikke forandres derved, at der gaves dem Plads i Fakultetet. I hvilke Udtryk denne end tildeltes dem, vilde de dog i Fakultetet som ved Museet føle sig som deres særlige Fags Repræsentanter og handle derefter.

Med Prof. Reinhardts Andragende fulgte en Udtalelse af 9. s. M. af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, der tiltraadte dennes Opfattelse af det Forhold, hvori Museets Inspektorer helst burde staa til Universitetet. Fakultetet fandt det hverken nødvendigt eller ønskeligt, at Inspektorerne bleve mere optagne af Forelæsninger end hidtil, da den dem paalagte Docentvirksomhed burde være indskrænket til nogle faa Timer om Ugen og kun ligge inden for de specielle Retninger, de nærmest repræsenterede ved Museet, og endnu mindre kunde det ved Examina og andre Fakultetsforretninger ønske dem afdragne fra deres omfattende Virksomhed i Museets Tjeneste, naar dette ikke gjordes uundgaaelig nødvendigt. Paa den anden Side erkjendte det ogsaa, at det vilde være at forrykke det naturlige Forhold mellem Museets Inspektorer som sideordnede, om der tildeltes en enkelt af dem en mere betydningsfuld og fremragende Stilling ved Universitetet end de andre. Fakultetet udtalte derhos, at Prof. Reinhardt baade paa Grund af sine videnskabelige Arbejder og i Følge sin Stilling saa vel til Museet som til Universitetet havde ikke ringere Krav paa en Plads i Fakultetet end Prof. Schiødte.

Andragendet henlagdes af Ministeriet.

Under 26. Decbr. 1864 fornyede han sit Andragende, om hvilket, efter Ministeriets Paalæg, Konsistorium og Fakultetet ytrede sig. Fakultetet mindede om, at det i sin Erklæring i Anledning af Prof. Schiødtes Ansættelse som Medlem af Fakultetet havde erklæret sig imod en ensidig Forøgelse af Fakultetets Kræfter, og gjort opmærksom paa, at Prof. Schiødtes Ansættelse maatte foranledige, at ogsaa Prof. Reinhardt vilde søge at indtræde i Fakultetet, og at man da ikke med Føje kunde modsætte sig et saadant Andragende. Da dette Tilfælde nu var indtraadt, da Prof. Reinhardt baade ved sine videnskabelige Arbejder og ved sin øvrige Dygtighed var fuldkommen kvalificeret til en saadan Stilling, og da der derhos allerede den Gang, da Prof. Schiødte fik Plads i Fakultetet, var betroet Prof. Reinhardt det Hverv som extraordinær Docent at holde Forelæsninger over Zoologi ved Universitetet samt at deltage i Universitetets Examina, maatte Fakultetets Flertal — med Undtagelse af Prof. Schiødte — anbefale ham til den ansøgte Stilling i Fakultetet.

I Skrivelse af 18. Apr. 1865 udtalte Konsistorium, at ihvorvel det bestemt maatte fastholde den ved tidligere Lejligheder udtalte Anskuelse, at det var højst betænkeligt i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet at optage de

extraordinære Docenter, som beskikkedes enten nærmest til Medhjælp for de i bemeldte Fakultet ansatte Professorer eller til at foredrage enkelte Dele af de under Fakultetet henhørende Videnskaber, jfr. foran S. 43, antog Konsistorium, der i øvrigt henholdt sig til Fakultetets Erklæring, dog, at de særegne personlige Forhold i dette Tilfælde stillede sig saaledes, at man ikke uden stor Ubilighed mod Prof. Reinhardt kunde nægte ham Optagelse i Fakultetet.

Efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling bifaldtes det ved kgl. Resol. af 6. Maj 1865, at Inspektør ved de under Universitetet forenede naturhistoriske Museer Johannes Theodor Reinhardt beskikkedes til extraordinær Docent i Zoologi i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, saaledes at han indtraadte som Medlem af samme med alle dertil hørende Rettigheder og Forpligtelser, og saaledes, at han i denne Egenskab beholdt det ham for at holde zoologiske Forelæsninger ved Universitetet ved kgl. Resol. af 11. Avg. 1861 tilstaaede Honorar af 600 Rd. af Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme, jfr. Lindes Medd. f. 1857—63 S. 151.

— I Novbr. 1869 ansøgte Dr. phil. H. G. Zeuthen Ministeriet om Ansettelse ved Universitetet som anden Lærer i Matematik. Ministeriet tilskrev imidlertid under 27. s. M. Konsistorium til Bekjendtgjørelse for ham, at da der ikke fra Universitetets Side var andraget paa nogen Forstærkelse af Lærerkrafterne i denne Fagretning, hvortil der heller ikke havdes Midler disponible, havde det ikke fundet Føje til at foretage videre i Anledning af denne Begjæring. Efter at Konsistorium havde sat det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet i Kundskab herom, modtog det fra dette en Indstilling om Dr. Zeuthens Udnævnelse til extraordinær Docent i Matematik, med hvilken fulgte en udførligere Udtalelse fra Prof. Steen.

Prof. Steen gjorde (16. Decbr.) opmærksom paa, at det allerede i Fund. 7. Maj 1788 var forudsat, at Matematikens Udvikling kunde gjøre det højest ønskeligt eller maaske nødvendigt en Gang at forøge Universitetets Lærerkrafter deri; det hed nemlig i Kap. I § 1, efter at det filosofiske Fakultets Besætning med Professorer, deriblandt »tvende «Professores matheseos», hvilke ere i Matematik og Astronomi, var angivet: »men tillige skal i samme Fakultet foruden de Extraordinarii, der allerede ere, end videre ansættes fire, nemlig i Filosofien, Mathematiken, Historien og Sprogkyndigheden o. s. v.«. Imidlertid havde der hidtil ikke let kunnet vise sig nogen stærk Trang til en saadan Forøgelse, dels fordi Studiet af Mathematiken indtil efter 1820 blev drevet i meget ringe Omfang ved vort Universitet, dels fordi der ved Oprettelsen af den polytekniske Lærestanstalt og den kgl. militære Højskole, henholdsvis 1829 og 1830, virkedes paa anden Maade for at fremme de matematiske Studier her i Landet. Men med disse Foranstaltninger grundlagdes netop en ny Æra i det matematiske Studiums Historie her i Landet. Det blev ikke blot ved de nævnte Højskoler, at Mathematiken blev gjort til regelmæssig Gjenstand for et ordnet Kursus; thi efterhaanden som Kundskaben derfra udbredte sig videre, trængte dette Fag sig frem ved alle andre Lærestalter, lige fra Borgerskolerne til Landbohøjskolen, stedse bedre og omhyggeligere behandlet, som en Følge af den Indvirkning, som navnlig Ramus's Lærevirksomhed havde paa Uddannelsen af nye og gode Lærerkrafter. Mathematiken havde derfor aldrig forhen været studeret ved Københavns Universitet i et saadant Omfang som nu, hvorpaa de stadige Magisterkon-

ferenser i dette Fag gave et tilstrækkeligt udvortes Bevis, ligesom det fortjente at bemærkes, at i de 9 Aar, i hvilke han havde givet Opgaver i Mathematik til Universitetets Prisedaille hvert andet Aar, vare alle disse Opgaver blevne fyldestgjørende, de fleste endog udmærket, besvarede. Da nu Universitetets Hovedopgave, ved Siden af at danne Præster, Jurister og Læger m. m. til Statens Behov, dog vel maatte være den, hvoraf det bar sit Navn, at fremme Videnskabelighed i Almindelighed, i hvilken Retning denne end til enhver Tid var mest tilbøjelig til at udvikle sig, saa syntes intet Tidspunkt bedre egnet til at trække flere Lærerkæfter i Mathematik til Universitetet end netop det nærværende.

Men til disse almindelige Grunde kunde man endnu føje vigtige særlige Grunde. Den mathematiske Videnskab havde nemlig netop i vor Tid delt sig i to Retninger, der hver for sig vare nok til at optage en Mands hele Kraft, idet nemlig Geometrien, som i Oldtiden var næsten identisk med Mathematiken selv, men derpaa underordnedes Analysen, dels gennem Descartes's analytiske Geometri, dels gennem Differential- og Integralregningens Anvendelse derpaa, efterhaanden havde rejst sig ved Desargues, Maclaurin, Monge, Poncelet, Steiner, Chasles o. fl. til en selvstændig Videnskab med sin særegne Methode. Man fandt derfor ikke længer mange Matematikere, som vare fuldstændig i Stand til at gjøre Fyldest i begge Retninger; han for sit Vedkommende var ikke i Stand dertil, og hans nærmeste Forgængere Ramus og Jürgensen kunde det heller ikke. Naar derfor Mathematiken blev dyrket ivrig ved vort Universitet, burde det ogsaa sørge for at tilbyde de studerende fuldstændig Vejledning deri. Saa længe Dr. Zeuthen ved det Smithske Stipendiums Hjælp kunde holdes ved Universitetet og virke som Privatdocent, var det mindre nødvendigt at sørge for Undervisning i den Retning; men da dette Stipendium snart maatte ophøre for ham, syntes Universitetet ikke længer at kunne vise Kravet til geometrisk Undervisning fra sig.

Man vilde heller ikke finde mange Universiteter i Evropa, der nøjedes med en Professor i Mathematik, foruden dem, der som Astronomer eller Fysikere benyttede Mathematiken i deres Undervisning, men som ikke havde det Hverv at læse over dette Fag som saadant. Henvisning til England vilde paa Grund af den ganske forskellige Ordning ikke føre til noget; men det maatte dog siges, at Undervisningen i dette Fag, navnlig ved Cambridge, hvor det blev drevet stærkest, var langt fra at ligge i en Mands Haand. En Sammenligning med Paris's Forhold vilde heller ikke være paa sin rette Plads, og hvad de andre franske Universiteter angik, havde han ikke haft de fornødne Data paa rede Haand. Derimod vilde det være ganske berettiget her at erindre om Tilstanden ved Universiteterne i Tyskland og Schweiz samt de andre nordiske Universiteter. Der var kun 6 Universiteter, som nøjedes med en Professor i Mathematik, nemlig Erlangen, Freiburg, Innsbruck, Kiel, Münster og Rostock; 2 Professorer fandtes i 11: Basel, Bern, Breslau, Giessen, Grätz, Greifswalde, Halle, Königsberg, Leipzig, München og Prag; 5 Universiteter havde 3: Bonn, Jena, Tübingen, Wien og Würzburg, og endelig 4: Berlin, Göttingen, Heidelberg og Marburg endog 4 Lærere i Mathematik. Enkelte af disse Lærestole vare dog tillige beregnede paa Astronomi eller andre Anvendelser af Mathematiken; men i Regelen fandtes der overalt desuden særskilte Professorer i Astronomi m. m., hvorhos det tillige maatte erindres, at der fandtes Observatorier uden Forbindelse med noget Universitet. I Sverige havde begge Universiteter en Professor og en Adjunkt i

Mathematik, og i Christiania var der 2 Professorer. Naar man nu betænkte, at Kjøbenhavn havde det eneste danske Universitet, hvor Mathematiken for Tiden blev dyrket meget ivrig, turde det ikke kaldes overdrevent, naar den drog en dygtig ung Mand til sig, der tilmed var i Stand til at overtage den hele geometriske Retning.

Efter dernæst udførlig at have udtalt sig om Dr. Zeuthens videnskabelige Betydning sluttede han med paa det varmeste at anbefale Fakultetet at gjøre Indstilling til Ministeriet om, at det vilde foranledige ham udnævnt til extraordinær Docent i Mathematik eller dog i det mindste sikre ham en passende Indtægt i nogle Aar, mod at det paalagdes ham at holde Forelæsninger over de geometriske Discipliner og deltage i Examensarbejdet.

Denne Indstilling blev tiltraadt af alle Fakultetets Medlemmer med Undertagelse af Prof. Schiøtte, idet det (22. Jan. 1870) henviste til Universitetets Fund. 7. Maj 1788 Kap I § 1, til den betydelige Udvikling, som Mathematiken og navnlig Geometrien havde faaet i de senere Aar, hvorved det blev umuligt for en Mand at være fuldt bevandret paa dens hele Omraade, til det Opsving, som Mathematikens Studium ved vort Universitet havde taget i de sidste 40 Aar og til Dr. Zeuthens store Begavelse som Videnskabsmand, der havde skaffet ham fortjent Anerkjendelse baade hos os og blandt Udlandets berømteste Mænd i hans Fag, og hans Evne til paa en klar og vækkende Maade at foredrage sin Videnskab.

Ved under 29. Jan. at forelægge Sagen for Ministeriet udtalte Konsistorium, at til den Omstændighed, at den matematiske Videnskabs Omfang nu var saa stort, at ingen enkelt Mand fuldstændig kunde beherske det hele Omraade, end videre kom, at Professoren i Mathematik maatte opofre en stor Del af sin Tid og sine Kræfter paa Arbejdet ved de mange forskjellige Examina, i hvilke han skulde deltage. Det kunde derfor vist nok med Føje siges, at Mathematiken hørte til de knappest udstyrede Lærefag ved vort Universitet, og at Trangen til en Forstærkning af Kræfterne var meget stor. Men da disse Forhold ikke vare af nogen blot forbigaaende Karakter, og da Dr. Zeuthen maatte anses for at være en ualmindelig dygtig og til Docentvirksomhed vel skikket Personlighed, med Hensyn til hvis Valg ingen som helst Tvivl eller Vaklen fandt Sted, syntes det ikke, at man burde blive staaende ved at give ham en blot midlertidig Ansættelse, hvorimod Konsistorium tilraadede, at han knyttedes til Universitetet ved at ansættes med en passende aarlig Gage som extraordinær Docent i Mathematik med Forpligtelse til at holde Forelæsninger over de geometriske Discipliner og deltage i Examensarbejdet.

Herefter tilskrev Ministeriet under 11. Febr. Konsistorium, at det, efter hvad der nu var oplyst om Dr. Zeuthens videnskabelige Kvalifikationer og det matematiske Fags Stilling ved Universitetet, var enig i, at der var fuldt talende Grunde til at udvirke den tilraadete Ansættelse for ham. Da imidlertid den Sum, som for Finansaaret 1870—71 kunde ventes bevilget paa Universitetets Konto til videnskabelige Formaalets Fremme, ikke vilde være i Stand til at udrede nogen Lønning til en ny extraordinær Docent, maatte Sagen bero, indtil det viste sig, om der mulig i den nærmeste Tid skulde indtræde en saadan Besparelse under denne Udgiftspost, at der derved kunde indvindes Ressourcer til Dr. Zeuthens Ansættelse. Skulde dette ikke ske, vilde Ministeriet være villigt til paa

Finanslovsforslaget for 1871—72 at søge den til det omtalte Øjemed fornødne Bevilling.

Ved flere sammentræffende Omstændigheder, navnlig Prof. Brøchners Ansættelse som Prof. ord., Prof. Høyens Død og fhv. Docent, Lic. theol. H. Scharlings Ansættelse som Prof. ord., blev et saadant Beløb disponibelt paa Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme, at Udgifterne til Dr. Zeuthens Ansættelse kunde afholdes deraf. I Skrivelse af 7. Juli 1870 gjenoptog Konsistorium derfor Sagen. Da det i Følge de stedfundne Forhandlinger maatte anses for erkjendt fra alle Sider, at Dr. Zeuthen burde knyttes paa en fast og varig Maade til Universitetet, saaledes at han ganske kunde opofre sig til en videnskabelig Virksomhed som anden Lærer i Mathematik ved Universitetet ved Siden af Prof. matheseos, anbefalede Konsistorium indtrængende, at han ansattes paa lige Vilkaar med Lektorer, altsaa med en Gage af 1,100 Rd. om Aaret.

Efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling bifaldtes det ved kgl. Resol. af 1. Avg. 1870, at det overdroges Dr. phil. Hieronymus Georg Zeuthen i det akademiske Aar 1870—71 at holde Forelæsninger over de geometriske Discipliner og deltage i de den matematiske Professor paahvilende Examensarbejder mod et Honorar af 1,100 Rd. Efter at den fornødne Hjemmel var givet ved Finansloven, blev han derefter ved kgl. Resol. af 7. Apr. 1871 fast ansat som extraordinær Docent i Mathematik med en aarlig Lønning af 1,100 Rd. af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme.

— Cand. mag. E. Løffler ansøgte i Novbr. 1865 om Tilladelse til paa Universitetet at holde offentlige Forelæsninger over fysisk Geografi. Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet fraraadede i Skrivelse af 22. s. M. at meddele denne Tilladelse, eftersom Kand. Løffler kort Tid i Forvejen til Fakultetet havde indleveret en Afhandling for Doktorgraden og man formentlig ikke ekstraordinært kunde give en Tilladelse, som paa samme Tid søgtes opnaaet ad den sædvanlige Vej. Fandtes Afhandlingen antagelig, vilde han selvfølgelig om kort Tid være berettiget til at holde Forelæsninger paa Universitetet; antoges den ikke, nægtedes der ham in optima forma facultas legendi. Da ogsaa Konsistorium (i Skrivelse af 2. Decbr.) fraraadede at bevilge Andragendet, afsloges det ved Ministeriets Skrivelse af 18. Decbr. 1865.

I Juni 1870 ansøgte Dr. phil. Løffler om et aarligt Honorar for at holde geografiske Forelæsninger. Efter Ministeriets Paalæg indhentede Konsistorium herover Erklæringer fra det filosofiske og det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

Det filosofiske Fakultet udtalte under 27. Juni, at Sagen baade i Følge den overvejende fysiske Karakter, Geografiens Studium havde, særlig Dr. Løfflers videnskabelige Forudsætninger, nærmest henhørte under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, hvorfor ogsaa et enkelt Medlem havde ment, at det filosofiske Fakultet skulde vise Sagen fra sig som liggende uden for dets Competence. De øvrige Medlemmer udtalte, at Forelæsninger som de af Dr. Løffler holdte kunde have deres fulde Værd og Interesse, og at der vel kunde være Grund til at understøtte Studier, som kunde føre til en videnskabelig Behandling her hjemme af det rige geografiske Stof, der i den nyeste Tid fra saa mange Steder skaffedes til Vej. Fakultetet anbefalede altsaa for saa vidt Andragendet; men en Del af dets Medlemmer (8) tilføjede udtrykkelig, at det kun var om det hensigtsmæssige ved

geografiske Forelæsninger i og for sig de havde udtalt sig, medens de ansaa sig for inkompetente til at bedømme Ansøgerens Kvalifikationer, og altsaa ingen Mening kunde have, om netop han var skikket til at holde slige Forelæsninger.

Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet (27. Juni) mente, at Spørgsmaalet om Trangen til at faa de nævnte Discipliner foredragne ved Universitetet nærmest maatte ventes besvaret af det filosofiske Fakultet; men med Hensyn til det af Dr. Løffler attraaede Honorar fandt Flertallet, at det for Følgenes Skyld var betænkeligt at bevilge en Privatdocent et fast aarligt Honorar, medens man paa den anden Side erkjendte, at Ansøgerens ihærdige Flid fortjente Understøttelse og Opmuntring, og fandt det meget ønskeligt, om en saadan kunde blive Dr. Løffler til Del paa en anden Maade.

Konsistorium tilraadede (7. Juli) foreløbig at vente med at tage Bestemmelse om Andragendet, indtil nogle andre bebudede Andragender fra forskellige Videnskabsdyrkere, som maaske i lige eller højere Grad maatte fortjene at komme i Betragtning, vare indkomne.

I Januar 1871 fornyede Dr. Løffler sin Ansøgning. Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet anbefalede (4. Marts), at der tilstodes ham et Vederlag for den Anvendelse af Tid og Kræfter, som hans videnskabelige Virksomhed medførte, selv om dette Vederlag kun blev af en aldeles midlertidig Karakter. I Henhold hertil indstillede Konsistorium under 4. April, at der af Kontoen for videnskabelige Formaals Fremme for Finansaaret 1870 - 71 tilstodes ham et Honorar af 300 Rd. for de af ham i Efteraars Halvaaret 1870 og Foraars Halvaaret 1871 holdte Forelæsninger. Dette bifaldtes efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling ved kgl. Resol. af 26. Apr. 1871.

— Dr. phil. Thiele ansøgte i Juni 1870 om en Understøttelse af 200 Rd. for at blive sat i Stand til at anstille Observationer paa det astronomiske Observatorium under Prof. d'Arrests Vejledning samt til at foretage andre astronomiske videnskabelige Arbejder. Da saa vel Prof. d'Arrest (1. Sept) som Konsistorium (6. s. M.) anbefalede Andragendet, bifaldtes det efter Ministeriets Forestilling ved kgl. Resol. af 19. Sept. 1870, at der af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme f. 1870—71 tillagdes ham et saadant Honorar i det nævnte Øjemed. En lignende Understøttelse tildeltes ham ved kgl. Resol. af 26. Maj 1871 for Finansaaret 1871—72.

— I Anledning af et Andragende fra L. Lorenz, Lærer i Fysik ved Officerskolen om Ansættelse som extraordinær Docent i Fysik, udtalte det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet i en Erklæring af 27. Juni 1870, at hvis det alene var Videnskabens Tarv, der ved dette Spørgsmaal maatte have for Øje, kunde det paa det varmeste anbefale Ansøgningen; men da der samtidig gjordes flere andre Krav til nye Ansættelser under Fakultetet, maatte ogsaa disse tages under Overvejelse, og det stod da klart for det, at der for Tiden var større Trang til en Forøgelse af Lærerkrafterne i Mathematik og Kemi end i Fysik. Herefter tilskrev Konsistorium under 6. Sept. Ministeriet, at det ikke turde foreslaa at give ham Ansættelse ved Universitetet.

## 2. Konkurrencer om ledige Lærerpøster.

I Tidsrummet 1864—71 er der blevet anordnet 6 Konkurrencer — 5 om faste Lærerpøster, 1 om en midlertidig Docentpost — af hvilke imidlertid 3 ikke bleve afholdte, da der ingen Deltagere meldte sig.

Det er foran S. 13—15 omtalt, at Konsistorium efter Indstilling fra det theologiske Fakultet i Skrivelse af 17. Apr. 1866 gjorde Forslag til Afholdelse af en Konkurrence om en midlertidig Docentpost i Ethik. Dette Forslag gik ud paa følgende:

1. I Slutningen af indeværende Aar afholdes en Konkurrence om en midlertidig Ansættelse som theologisk Docent, foreløbig paa 3 Aar, med Forpligtelse til at foredrage den kristelige Ethik, til hvilken Konkurrence ogsaa Videnskabsmænd, der ikke have Indfødsret i Danmark, men ere det danske Sprog mægtige, skulle have Adgang. De, som ønske at deltage i Konkurrencen, skulle anmelde dette for det theologiske Fakultets Dekanus indtil 1 Sept. d. A.;
2. Konkurrencen bestaar i en Afhandling over et opgivet Æmne af den kristelige Ethik og 3 Forelæsninger i Ethik, Dogmatik og Religionsfilosofi over ligeledes opgivne Æmner. Til Udarbejdelse af Afhandlingen tilstaas 3 Uger; til Forberedelse til de 3 Forelæsninger tilstaas i alt 9 Dage. De ved Foredragene benyttede Udkast afgives umiddelbart efter Holdelsen til den bedømmende Komite;
3. Opgaverne vælges og Proven bedømmes af en Censurkomite, om hvis Sammensætning det theologiske Fakultet forbeholder sig i sin Tid at gjøre Forslag.

Efter Ministeriets Forestilling bifaldtes dette Forslag ved kgl. Resolution af 14. Maj.

Som Konkurrenter meldte sig: cand. theol. C. E. Brunnemann, cand. theol. Horn, Lærer ved Asker Seminarium ved Christiania, cand. theol., Dr. phil. Th. S. Rørdam, Lic. theol. C. H. Scharling, Kateket C. H. E. Schjerning, cand. theol. H. V. Sthyr og cand. theol. O. Waage. Efter Fakultetets Indstilling tillodes det ved Ministeriets Skrivelse af 21. Sept., at Kand. Horn maatte udarbejde den forlangte Afhandling over et opgivet Æmne i den kristelige Ethik i Hjemmet, paa Vilkaar, at der i sin Tid fremlagdes Bevis for, at Afhandlingen var afsendt Treugersdagen, efter at Æmnet til samme var modtaget. Ved samme Skrivelse fastsatte Ministeriet, at Censurkomiteen skulde dannes af Fakultetets Medlemmer, med Undtagelse af Prof. Scharling, der udtraadte, fordi hans Søn fandtes blandt Konkurrenterne, Biskop, Dr. theol. Martensen, Sognepræst, Dr. theol. Kolthoff og residerende Kapellan, Dr. phil. Fog. Da imidlertid Dr. Kolthoff begjærede sig fritaget for dette Hverv, indtraadte Sognepræst Blædel i hans Sted med Ministeriets Samtykke i Skrivelse af 17. Oktbr.

Opgaven til Afhandlingen i Ethiken var: »Hvilket er Forholdet mellem Kristendom og Humanitet, og hvilken Indflydelse har den forskjellige Besvarelse af dette Spørgsmaal paa den kristelige Ethiks Karakter, særlig paa Bestemmelsen af det Forhold, hvori den kristelige Ethik maa stilles til den ikke-kristelige«. Den meddeltes Konkurrenterne den 4. Oktbr. og tilstilledes samtidig Kand. Horn. Æmnerne for de mundtlige Forelæsninger vare:

Ethik: »At udvikle Forholdet mellem Samvittigheden og den Helligaands Vidnesbyrd«. Dogmatik: »Begrebet af den rene Lære efter den evangeliske Kirkes Grundsætninger«. Religionsfilosofi: »En kritisk Fremstilling af Naturalismens Princip og Hovedformer«. Æmnerne meddeltes Kandidaterne den 8. Novbr. Forelæsningerne holdtes af de 6 Konkurrenter i Ugen fra den 19. + 24. Novbr. For Kand. Sthyr var der paa Grund af indtruffet Sygdom bevilget Henstand ved Ministeriets Skrivelse af 23. Novbr. til Dagene den 29. og 30. Novbr. samt den 1. Decbr. Censurkomiteen indstillede med overvejende Stemmemælted Lic. theol. Scharling til at erholde Pladsen som midlertidig theologisk Docent. Ved kgl. Resolution af 5 Jan. 1867 blev derefter, efter Ministeriets Forestilling, Lic. theol. C. H. Scharling midlertidig ansat som theologisk Docent ved Kjøbenhavns Universitet, med Forpligtelse til at foredrage den kristelige Ethik, mod at der for det Semester, som begyndte den 1. Febr. s. A., tilstodes ham et Honorar af 300 Rd., at udrede af Universitetets Konto til videnskabelige FormaaIs Fremme. Jfr. i øvrigt foran S. 15—16.

— Efter at Professor i Statistik og Statsøkonomi, Dr. med. Kayser, under 20. Jan. 1865 var blevet afskediget, begjærede Ministeriet under 27. s. M. det rets- og statsvidenskabelige Fakultets Erklæring, om Embedet skulde søges gjenbesat for de samme Hovedfag, som Prof. Kayser havde haft, og om der ikke var Føje til paa samme Maade, som tidligere ved Vakancer i de statsøkonomiske Lærerposter, at afholde en Konkurrence om samme.

I denne Anledning udtalte Fakultetet i Skrivelse af 10. Apr. s. A., hvad det første Punkt angik, at der efter Prof. Kayser's Udtrædelse af Fakultetet ikke var nogen Docent i samme, hvem det særlig var overdraget at foredrage Statistiken, da Prof. Holst, der beklædte den eneste for Tiden besatte statsøkonomiske Lærerpost, var udnævnt til Professor i Statsøkonomien alene. Det vilde følgelig være nødvendigt at træffe Foranstaltninger til at sikre den fremtidige Varetagelse ved Universitetet af det nævnte Videnskabsfag. En Bestræbelse efter at gjenbesætte det ledige Embede paa samme Maade som tidligere, altsaa for begge de Hovedfag, som paahvilede Prof. Kayser, vilde imidlertid under de stedfindende Forhold møde store Vanskeligheder. Der var næppe nogen Udsigt til at vinde for Universitetet nogen Videnskabsmand uden for Fakultetet, som var i Stand til ved Siden af Statsøkonomien, der maatte være et fælles Hovedfag, at foredrage Statistiken, selv om Besættelsen forudsattes at ske efter en Konkurrence. Af de yngre Mænd, der kunde antages at ville konkurrere, havde ingen beskæftiget sig specielt med Statistik, og selv om de vilde anvende den Tid, der vilde hengaa inden Konkurrencen, til Studiet af dette Fag, var det ikke rimeligt, at de vilde blive i Stand til at foredrage det, ligesom det vilde være lidet ønskeligt, om de derved skulde afdrages fra Studiet af Statsøkonomien. Dertil kom, at det vilde være særdeles vanskeligt paa en fyldestgørende Maade at ordne en Konkurrence, der skulde omfatte to i flere Henseender saa uensartede Videnskabsfag som Statsøkonomi og Statistik. Prof. Holst, som i Foraars Halvaaret 1865 havde begyndt en paa Grund af Forholdene længe savnet Forelæsning over Statistikk, havde imidlertid erklæret sig villig til at overtage dette Fag for Fremtiden ved Siden af Statsøkonomien. Hvorvidt det i denne Anledning vilde være nødvendigt at meddele Prof. Holst særlig Udnævnelse til Professor i Statsøkonomi

og Statistik, henstillede Fakultetet til Ministeriets Afgjørelse. Ved en saadan Ordning vilde det opnaas, at der til det ved Prof. Kayzers Afskedigelse ledigt blevne Embede kun behøvede at henlægges det ene økonomiske Hovedfag, Statsøkonomien, hvorved uden Tvivl de med Embedets Besættelse forbundne Vanskeligheder ikke lidet vilde formindskes. I den Bestalling, som formentlig i sin Tid vilde blive udfærdiget for den eventuelt ansatte som Professor i Statsøkonomi, ansaa Fakultetet det dog for rigtigst, for at afskære enhver Tvivl, som ellers muligvis kunde opstaa, at det udtrykkelig bemærkedes, at vedkommende vilde have at holde Forelæsninger over og at examinere i statsvidenskabelig Encyklopædi samt i Forfalds Tilfælde at vikariere ved Examinationen i Statistik. Med Hensyn til Maaden, hvorpaa det nævnte Læreembede burde søges besat, bemærkede Fakultetet, at der ikke var det nogen Personlighed bekendt, der med Føje allerede nu kunde anses for tilstrækkelig kvalificeret til Posten. Fakultetet kunde derfor ikke gjøre noget Forslag til umiddelbar Besættelse af Embedet. Lige saa lidt var det i Stand til at udpege en enkelt Mand, som det kunde ønske efter en indrømmet Forberedelsestid at se udnævnt uden Konkurrence, saa meget mindre som de to Mænd, om hvilke der nærmest skulde være Spørgsmaal, nemlig cand. polit. Friderichsen og cand. jur. Scharling, i Følge den Dom, der af Bedømmelseskomiteen ved den i Slutningen af Aaret 1863 afholdte Konkurrence blev fældet, maatte antages at staa omtrent lige i Kvalifikationer\*). Fakultetet ansaa det derfor for rettest i dette Tilfælde, ligesom ved de foregaaende Lejligheder at søge Embedet besat ved Konkurrence.

Da Konkurrencen vilde dreje sig om en Lærerpost med Statsøkonomien som Hovedfag, burde formentlig de samme Regler bibeholdes, som med Hensyn til den sidst afholdte Konkurrence bleve fastsatte ved kgl. Resolution 5. Juli 1862\*\*) og hvilke ligeledes i det væsentlige fulgtes ved den i Aaret 1855 afholdte Konkurrence. Fakultetet indstillede da:

1. I Henhold til Universitetets Fundats 7. Maj 1788 Kap. I § 13 afholdes der i Efteraaret 1865 en Konkurrence om en Lærerpost med Statsøkonomi som Hovedfag, til hvilken ogsaa Videnskabsmænd, der ikke have Indfødsret i det danske Monarki, men ere det danske Sprog mægtige, have Adgang. De, som ønske at deltage i Konkurrencen, skulle anmelde dette for det rets- og statsvidenskabelige Fakultets Dekanus inden den 1. Juli 1865.
2. Prøven skal aflægges i den politiske Økonomis Theori og Politik, derunder indbefattet Finansvidenskab, og skal dels bestaa i tvende Forelæsninger over Æmner af de anførte Discipliner, dels i en Afhandling. Til enhver af Forelæsningerne, der af alle Konkurrenterne holdes over samme Opgave, gives en Forberedelsestid af 2 Dage. Til Afhandlingen gives hver Konkurrent en særskilt Opgave, som vælges ved Lodtrækning; den afleveres trykt 4 Uger, efter at Opgaven er givet.
3. Opgaverne vælges og Prøverne bedømmes af en Censurkomite, bestaaende af 5 Medlemmer, valgte dels af det rets- og statsvidenskabelige Fakultet blandt dets egne Medlemmer, dels af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet uden for Fakultetet, efter Forslag fra dette.

\*) Lindes Medd. 1857—63 S. 153.

\*\*) Lindes Medd. 1857—63 S. 152.

Denne Indstilling bifaldtes efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling ved kgl. Resolution af 6. Maj 1865.

Efter at Fakultetet i Henhold hertil havde ladet fornøden Bekjendtgjørelse udgaa, meldte der sig 2 Konkurrenter, nemlig cand. polit. Chr. Frederiksen (Friderichsen) og cand. jur. W. Scharling, af hvilke imidlertid den sidst nævnte senere tog sin Anmeldelse tilbage, hvorved altsaa Afholdelsen af en Konkurrence blev umulig. Herom gjorde Fakultetet under 3. Oktbr. s. A. Indberetning til Konsistorium, idet det udtalte sig nærmere om de Foranstaltninger, der maatte træffes for at afhjælpe det allerede stærkt følte Savn af endnu en Docent i de statsøkonomiske Discipliner ved Fakultetet.

At ansætte Kand. Frederiksen strax og uden foregaaende Prøve i den ledige Plads, turde Fakultetet ikke tilraade, af Hensyn til den af Bedømmelseskomiteen ved den tidligere Konkurrence udtalte Dom om ham. Paa den anden Side maatte det erkjendes, at han, der kun ved en af ham ganske uafhængig Omstændighed hindredes i at faa sin Kvalifikation til at beklæde et Professorat ved Universitetet bedømt efter en Konkurrence, havde et billigt Krav paa, at der gaves ham Lejlighed til paa en eller anden Maade at godtgjøre denne. Dette kunde ske ved at indrette en Prøve for ham væsentlig i Lighed med den, der skulde have været aflagt ved den berammede Konkurrence, altsaa ved Afholdelse af Provedorelæsninger og Udarbejdelse af en trykt Afhandling over opgivne Æmner. Men ligesom det ikke var Fakultetet bekjendt, at en saadan Prøve for en enkelt Aspirant til en Lærerpost ved Universitetet nogen Sinde tidligere var blevet afholdt, saaledes ansaa det ogsaa en Prøve i denne Form for uhensigtsmæssig, hvor der ikke var Spørgsmaal om gennem en Konkurrence at komme til Kundskab om, hvem der blandt flere maatte anses for den forholdsvis bedst kvalificerede. Det vilde derfor formentlig være at foretrække, om der kunde gives Kand. Frederiksen Lejlighed til paa anden Maade at godtgjøre, at han fyldestgjorde de Fordringer, der maatte stilles til den, der attraaede Ansættelse som Professor ved Universitetet.

Den hensigtsmæssigste Foranstaltning, der under de foreliggende Forhold kunde træffes, forekom Fakultetet at være den, at det for et begrænset Tidsrum overdroges til Kand. Frederiksen mod et passende Honorar at holde Forelæsninger ved Fakultetet for de studerende over de statsøkonomiske Discipliner, og i Forbindelse hermed at medvirke ved de i dette Tidsrum forefaldende Examina ved Fakultetet. Der kunde vistnok ingen Tvivl være om, at den Virksomhed i Universitetets Tjeneste, som Kand. Frederiksen herved vilde faa Lejlighed til at udføre, vilde afgive et aldeles fyldestgjørende Grundlag for en endelig Afgjørelse om hans Kvalifikation til at ansættes i det ledige Professorat. Denne Foranstaltning vilde for Fakultetet frembyde den Fordel, at den, ihvorvel Kand. Frederiksen ikke blev Medlem af Fakultetet, dog umiddelbart forskaffede det den saa vel med Hensyn til Foredraget af Videnskaben for de studerende som med Hensyn til Besørgelsen af Examensarbejdet længe savnede og højest fornødne Tilvæxt af Kræfter. Ansættelsen burde formentlig ske for et Tidsrum af 2 Aar, hvorved dog ikke den Mulighed vilde være udelukket, at Kand. Frederiksen allerede før denne Tids Udlob kunde opnaa Ansættelse i det ledige Professorat, naar Omstændighederne talte derfor.

Efter Fakultetets Indstilling, der anbefaledes af Konsistorium ved Skrivelse af 6. Okt. 1865, bifaldtes det, paa Ministeriets derom nedlagte Forestilling, ved

kgl. Resol. af 23. s. M., at det overdroges cand. polit. Niels Christian Frederiksen for et Tidsrum af 2 Aar fra Begyndelsen af Efteraars Halvaaret 1865 at regne ved det rets- og statsvidenskabelige Fakultet at holde Forelæsninger over de statøkonomiske Discipliner samt at medvirke ved de i dette Tidsrum forefaldende Examina ved Fakultetet efter dettes nærmere Bestemmelse, saaledes at der til- lagdes ham et Honorar af 1000 Rd. for hvert akademiske Aar, at udrede af den ledige Professorlønniing.

— Efter Prof. Holsts Død gjorde det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 2. Juli 1867 Indstilling til Ministeriet om, at den ledige Post i Overens- stemmelse med Univ. Fund. 7. Maj 1788 Kap. I § 13 maatte besættes ved Konkurrence, idet det bemærkede, at det ikke kjendte nogen af en saa frem- ragende Dygtighed, at det ubetinget vilde foretrække ham og indstille ham til at erholde den.

Hvad den nærmere Form for Konkurrencen angik, gjorde Fakultetet Forslag til en Afvigelse fra den Ordning, der hidtil var fulgt ved de om statsvidenskabe- lige Lærerposter holdte Konkurrencer. Ved disse havde Prøven bestaaet dels i 2 Forelæsninger efter en Forberedelsestid af 2 Dage, dels i Udarbejdelse af en skriftlig Afhandling, der skulde afleveres trykt 4 Uger, efter at Opgaven var givet. Medens denne Afhandling ganske vist maatte udgjøre Hovedarbejdet ved Prøven, fulgte det dog med Nødvendighed af den korte Tid, der var givet til dens Fuldførelse, at den vedkommende i Virkeligheden vilde være ude af Stand til at gjenoptage det stillede Spørgsmaal til grundigt og omhyggeligt Studium og til selvstændig videnskabelig Bearbejdelse. Den hele Prøve blev saaledes mere en Prøve paa det Standpunkt, til hvilket den vedkommende i Øjeblikket var naaet, end paa de aandelige Evner og den Begavelse som Videnskabsmand, hvoraf han i Virkeligheden maatte være i Besiddelse. Men dette kunde ikke anses for heldigt under vore Forhold, hvor de videnskabelige Kræfter vare saa faa, og hvor det i Regelen ikke kunde ventes at faa fuldmodne Videnskabsmænd til Universitets- lærere. Det gjaldt her om ved Ansættelsen af en Universitetslærer at finde den, der var udrustet med et saadant Kald som Videnskabsmand, at han var i Stand til at naa det Maal, som altid maatte være Universitetslærerens Hovedopgave, at føre sin Videnskab videre frem, medens det derimod maatte blive af underordnet Betydning, om den paagjældende maaske i Øjeblikket endnu kun var i sin Ud- vikling. Valget burde ikke være tvivlsomt, hvor det stillede sig mellem en saadan Personlighed og den, hvis aandelige Begavelse var ringere, men hvis Udvikling, netop fordi han tidlig havde naaet det Maal, hvortil hans Evner kunde føre ham, syntes mere afsluttet. Ved en Konkurrence, ordnet som de hidtil afholdte, vilde den sidste derimod lettere kunne sejre, skjønt han manglede den Udstyrelse, der skulde gjøre hans Virksomhed som Universitetslærer frugtbringende. Fakultetet maatte derfor ønske, at Prøven ordnedes saaledes, at den i større Grad end hidtil gav den vedkommendes aandelige Begavelse og virkelige Kald som Viden- skabsmand Lejlighed til at gjøre sig gjældende. Dette vilde formentlig naas, naar Opgaven stillede paa skriftlig at besvare et mere omfattende videnskabeligt Spørgsmaal, til hvis fuldstændige Gjennemarbejdelse og selvstændige Behandling der gaves den vedkommende al fornøden Tid. Det Æmne, der saaledes valgtes, vilde formentlig kunne give Lejlighed til at prøve den paagjældendes Dygtighed foruden i politisk Økonomi tillige i Statistik, navnlig i Anvendelse af Statistikens

Metode. Vilde dette imidlertid ikke være Tilfældet, hvad der maatte bero paa et Skjøn af den Komite, der, som sædvanlig, maatte nedsættes til at vælge Opgaven og bedømme Prøven, maatte der af Censurkomiteen foranstaltes en mindre Prøve i Statistikens Methode efter denne Komites nærmere Bestemmelse. Fakultetet ansaa det for rettest, at der gaves et tilstrækkeligt Varsel med Hensyn til Afholdelsen af en saadan Konkurrence, hvilket Varsel formentlig passende kunde ansættes til et Aar. Medens Fakultetet forbeholdt sig i sin Tid at gjøre nærmere Forslag om Censurkomiteens Størrelse og Sammensætning, bemærkede det, at naar Konkurrencen ordnedes paa den foran angivne Maade, vilde det vistnok være nødvendigt at opstille Anmeldelse til Fakultetet inden en vis nærmere opgivet Frist som Betingelse for, at Vedkommende kunde deltage i Konkurrencen.

Fakultetet indstillede da følgende:

1. I Henhold til Univ. Fund. 7. Maj 1788 Kap. I § 13 afholdes en Konkurrence om en Lærerpust i Statsøkonomi og Statistik ved det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, til hvilken ogsaa Videnskabsmænd, som ikke have Indfødsret, men ere det danske Sprog mægtige, skulle have Adgang.
2. Konkurrencen afholdes efter følgende nærmere Regler:
  - a. Prøven aflægges i politisk Økonomi og Statistik (Statistikens Methode og dens Anvendelse). Den bestaar i en større Afhandling over et offentlig bekjendtgjort Æmne og efter Omstændighederne tillige i en mindre Prøve i Statistikens Methode.
  - b. Til at vælge Opgaven for Afhandlingen og bedømme Prøven vil der i sin Tid blive nedsat en Komite, bestaaende dels af Medlemmer af det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, dels af Medlemmer, valgte uden for samme. Denne Komite vil tillige have at tage Bestemmelse om, hvorvidt en mindre Prøve i Statistikens Methode efter Hovedopgavens Beskaffenhed kan anses for nødvendig, samt i bekræftende Fald om Formen for en saadan Prøves Afholdelse.
  - c. Hovedopgaven vil offentlig blive bekjendtgjort en af de første Dage i Oktbr. Maaned 1868, og Afhandlingerne ville være at indsende til Fakultetets Dekanus inden den samtidig med Bekjendtgjørelsen angivne Frist, der efter Censurkomiteens nærmere Bestemmelse vil blive fastsat til 4 à 6 Maaneder efter Bekjendtgjørelsen.
3. Om Afholdelsen af en saadan Konkurrence foranstaltes fornøden Bekjendtgjørelse.

Udfaldet af Prøven vilde ikke vel kunne foreligge før henimod Midten af Aaret 1869. Fakultetet havde imidlertid endnu ikke taget nogen Bestemmelse, om det i den Anledning maatte være uundgaaelig nødvendigt at andrage paa at erholde den fornødne Medhjælp ved Beskikkelse af en ekstraordinær, rent midlertidig Docent i de statsøkonomiske Fag. Men under alle Omstændigheder ansaa Fakultetet det for rigtigst, at Bekjendtgjørelsen om Afholdelse af en Konkurrence forelaa, førend en saadan Beskikkelse fandt Sted, for at det kunde staa klart, at en saadan Ansættelse var rent midlertidig og selvfølgelig maatte ophøre, naar den afholdte Konkurrence førte til Beskikkelse af en fast Lærer i de paagjældende Fag.

Med Skrivelse af 10. Juli forelagde Konsistorium Fakultetets Indstilling for

Ministeriet, idet det ganske tiltraadte den. Efter Ministeriets Forestilling bifaldtes den ved kgl. Resol. af 9. Avg. 1867.

Efter at Fakultetet havde foranstaltet fornøden Bekjendtgjørelse om Konkurrencen, dannedes Censurkomiteen af følgende Medlemmer\*): Gehejmekonf.

\*) Oprindelig blev Gehejmeetatsraad Fenger anmodet om at indtræde i Komiteen. Han gjorde imidlertid sin Indtræden afhængig af, at Komiteen blev forstærket med to nye Medlemmer, saaledes at der ved Valget af dem toges særligt Hensyn til, at de vare Matematikere. Han forudsatte nemlig, at det paa Grund af det Hensyn, der ved Konkurrencens Ordning var taget til Statistikens Methode, skulde være nødvendigt, at enten den Hovedopgave, som skulde stilles, eller den anden Prøve i Statistikens Methode, som eventuelt skulde tilføjes, maatte formes saaledes, at Konkurrenterne kom til at bevise, at de havde nøje Kundskab til visse Afsnit af Mathematiken, der ikke kunde regnes til de rent elementære, og forstaa Maaden, hvorpaa de herfra hentede Begreber fandt Anvendelse i Statistiken. Efter Ministeriets Begjæring udtalte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet sig herom i en Skrivelse af 30 Sept. 1868.

Den Forudsætning, fra hvilken Gehejmeetatsraad Fenger gik ud, vilde, udtalte Fakultetet, kun være berettiget, hvis hine matematiske Kunderskaber eller den paa dem byggede matematiske Methode var alt eller i alt Fald det overvejende væsentlige, hvorpaa det ved Statistikens Methode kom an. Men dette var, efter hvad den statsøkonomiske Docent i Fakultetet, til hvem de juridiske Medlemmer i dette Punkt ganske henholdt sig, havde udtalt, langt fra Tilfældet. I Statistikens Methode kom det fortrinsvis an paa den paalidelige Iagttagelse af de reelle Forhold, som vare Statistikens Gjenstand, og den var altsaa for saa vidt noget ganske andet end anvendt Mathematik. Ganske vist gik nu den videre Bearbejdelse af det iagttagne ud paa at stille Iagttagelserne sammen i Talgrupper og ved Reduktion til Procentforhold og forskellige andre Operationer at gøre disse Tal mere forstaaelige og talende; men hertil udfordredes i Almindelighed kun matematiske Begreber af en mere elementær Karakter. Kun paa enkelte Punkter, om end disse ikke forekom aldeles sjælden, havde Statistikerne Brug for Kundskab til den højere Mathematik og navnlig Sandsynlighedsberegningen, der brugtes saa meget ved alle de Beregninger af sociale Forhold, som plejede at indbefattes under Benævnelsen „politisk Arithmetik,“ og som ogsaa havde nogen, skjønt underordnet Betydning for Statistiken. Men naar saaledes den højere Mathematik ikke engang kunde betragtes som en almindelig Hjælpevidenskab for Statistikens Methode, fulgte det af sig selv, at den Nødvendighed for at prøve Konkurrenternes Kunderskaber i den, som Gehejmeetatsr. Fenger forudsatte, ikke var tilstede. Det laa i Sagens Natur, at en Konkurrenceprøve ikke kunde komme til at omfatte alt, hvad der paa nogen Maade kunde betragtes som Hjælpevidenskab for Prøvens egentlige Gjenstand, og at den ogsaa kunde være fuldkommen betryggende for det, hvorpaa det væsentlig kom an uden at gøre dette. Noget ganske andet var det, at det mulig kunde findes, at blandt de flere Maader, hvorpaa Konkurrenternes Dygtighed i Statistikens Methode kunde prøves, burde helst en saadan vælges, der forudsatte Anvendelse af Begreber, der henhørte til den højere Mathematik. Men det var klart, at Valget og Afgjørelsen i saa Henseende maatte være Censurkomiteen forbeholdt. Ved at gaa ind paa Gehejmeetatsr. Fengers Forslag vilde man aabenbart foregribe denne Afgjørelse, da Optagelsen af to Matematikere i Komiteen vilde være ganske hensigtsløs, naar Prøven i Statistikens Methode ikke skulde have hin matematiske Karakter. Fakultetet fraraadede derfor bestemt, at der foretoges den Forandring i Komiteens Sættelse, som var foreslaaet, hvorimod det selvfølgelig vilde staa Censurkomiteen frit for, hvis den efter den eventuelle Opgaves eller Prøves Be-

Sponeck og Konf. David, valgte af Ministeriet, samt Etatsr., Departementschef Benzon-Buchwald og Proff. Gram og Frederiksen, valgte af Fakultetet. Komiteen stillede følgende Opgave for den større Afhandling:

»Hvilke Forandringer er der siden Amerikas Opdagelse foregaaet i Priserne paa Danmarks væsentligste Frembringelser og i Arbejdslønnen her i Landet, og hvilken Del kan der tilskrives Mængden af de ædle Metaller i disse Forandringer«.

For Besvarelsernes Indlevering sattes en Frist af 6 Maaneder. Ved Udløbet af denne indkom der 2 Afhandlinger, den ene af cand. juris W. Scharling, den anden af cand. polit. V. Falbe Hansen. Med Hensyn til Bedømmelsen af denne lykkedes det ikke at tilvejebringe Enighed; 4 af Komiteens Medlemmer erklærede sig for Kand. Scharling, 1 Medlem derimod (Frederiksen) for Kand. Falbe Hansen. Det vedtoges derfor, at der overensstemmende med kgl. Resol. 9. Avg. 1867 som

skaffenhed fandt Anledning dertil, at andrage paa at erholde den Bistand af Matematikere, som den maatte føle Trang til.

Fakultetet henlede dernæst Ministeriets Opmærksomhed paa det aldeles unaturlige Forhold i Komiteens Sammensætning, som vilde fremkomme efter Gehejmeetatsr. Fengers Forslag. Konkurrenceprøvens Gjenstand var ved Resol. 9. Avg. 1867 betegnet som den politiske Økonomi og Statistik, hvortil der som Oplysning om, i hvilket Omfang Begrebet Statistik her var taget, som forklarende Tillæg var føjet en særlig Henvisning til Statistikens Methode og dens Anvendelse. Det fulgte af det naturlige Forhold mellem disse Videnskabers Betydning og af den Stilling, de indtage i det ved Universitetet normerede statsvidenskabelige Studium, at det ikke havde været Meningen at tillægge Prøven i Statistikens Methode en sideordnet Betydning med Prøven i de Hovedvidenskaber, som vare Konkurrencens Gjenstand. Dette fremgik ogsaa ganske klart af den nærmere Anordning af Prøven. Æmnet for den større Afhandling, som Konkurrenterne skulde udarbejde, var aabenbart forudsat at maatte hentes fra disse Hovedvidenskabers Omraade, om det end havde været forudsat som en Mulighed, at der ved dets Behandling tillige kunde blive Lejlighed til at lægge Indsigt i Statistikens Methode for Dagen. Det vilde nu aabenbart forrykke det naturlige Forhold i Komiteens Sammensætning at indsætte i denne 2 Repræsentanter for en ganske speciel Side af den underordnede Videnskab, med Ret og Pligt til at tage Del i Dommen over Prøverne ganske i Almindelighed, ogsaa for saa vidt de refererede sig til Konkurrenternes videnskabelige Indsigt i de nævnte Hovedvidenskaber og særlig den politiske Økonomi, et Forhold, som vilde blive endnu mere unaturligt derved, at man ikke ved Valget af de tvende Matematikere ubetinget kunde lade sig binde ved Hensynet til, om de tillige kunde antages at være i Besiddelse af videnskabelig Indsigt i den politiske Økonomi, da et saadant Hensyn betydelig vilde vanskeliggjøre og maaske umuliggjøre Valget. Det naturlige Forhold iagttoges aabenbart bedst, naar det, saaledes som oven for bemærket, blev Censurkomiteen forbeholdt, eventuelt at udbede sig matematisk Bistand, særlig til Prøven af og Dommen over Konkurrenternes Indsigt i Matematikens Anvendelse i Statistiken. Fakultetet fraraadede derfor bestemt at gaa ind paa Gehejmeetatsr. Fengers Forslag.

I Skrivelse af 10. Novbr. 1868 meddelte Ministeriet Fakultetet, at Gehejmeetatsr. Fenger havde tilmeldt det, at han ikke saa sig i Stand til overtage det ham tiltænkte Hverv, med mindre Komiteen blev saaledes sammensat, at den specielle Kjendskab til den højere Matematik blev fyldigere repræsenteret, end dette var paatænkt ved det oprindelige Forslag til dens Sammensætning.

den mindre Prøve skulde stilles Konkurrenterne den Opgave i et mundtligt Foredrag, til hvis Forberedelse der gaves dem en Frist af en Uge, »at fremstille de Hovedresultater, hvortil Forfatteren i sin Afhandling var kommet, og tillige at gjøre Rede for den af ham ved Undersøgelsen fulgte statistiske Methode«. Disse Prøveforelæsninger holdtes d. 16. Oktbr. 1869. Heller ikke med Hensyn til dem kunde Komiteens Medlemmer forene sig om, hvilken af Konkurrenterne der burde indstilles til den ledige Docentpost. Samtlige Medlemmer maatte erkjende, at begge havde vist sig at være i Besiddelse af grundige, statsøkonomiske Kundskaber og af et udstrakt Kundskab til Literaturen, og at der ved begge Afhandlinger var ydet værdifulde Bidrag til det forelagte vanskelige Spørgsmaals Besvarelse. Mindretallet (Frederiksen) udtalte, at Kand. Falbe Hansens statistiske Methode var videnskabelig rigtig, hans Konkurrents urigtig, og at han viste sig i Modsætning til denne i Besiddelse af stor Skarphed og Korrekthed i økonomiske Begreber og i økonomiske Slutninger, medens begge i det hele stode lige i den paa det statistiske Materiale anvendte Flid og Nøjagtighed. Flertallet (Sponneck, David, Benzon-Buchwald, Gram) derimod var af den Mening, at Kand. Scharlings Prøver, navnlig den større (Afhandlingen), vidnede om en større Aandsmodenhed, et friere økonomisk Overblik og dybere Grundighed end hans Konkurrents Prøver. Om det end maaske maatte anerkjendes, at den af Kand. Falbe Hansen anvendte statistiske Methode i sig var den strængt videnskabelig korrekteste, hvad Kand. Scharling ogsaa i sin Afhandling havde udtalt, var det dog paa den anden Side vist, at den kun var brugbar, naar man havde et meget fuldstændigt og paalideligt statistisk Materiale til sin Raadighed; men af et saadant havde Kand. Falbe Hansen, som hans Afhandling viste, ikke været og heller ikke efter Opgavens Beskaffenhed kunnet være i Besiddelse. Flertallet kunde fremdeles paa ingen Maade være enig med Prof. Frederiksen i, at den af Kand. Scharling efter de største statsøkonomiske Avtoriteters Exempel fulgte Methode i Følge en videnskabelig Betragtningssmaade var forkastelig. Endelig fremhævede Flertallet, at den Flid og Omhu, hvormed de historiske og statistiske Data af Kand. Scharling vare indsamlede, samt den Omsigt og Paalidelighed, hvormed disse Data vare prøvede og vurderede, gave ham et afgjort Fortrin fremfor Kand. Falbe Hansen.

Flertallet indstillede derfor under 26. Oktbr. 1869 Kand. Scharling til at ansættes som Professor i Statsøkonomi og Statistik. Men samtidig hermed udtalte det, at Kand. Falbe Hansen, ihvorvel han efter Benzon Buchwalds Mening for Tiden ikke var kvalificeret til at ansættes i en Lærerpost, der væsentlig omfattede Statistiken, dog efter dets Mening ved de af ham aflagte Prøver havde vist, at han var i Besiddelse af en saadan Begavelse og Flid samt af en saa umiskjendelig Evne og Dygtighed til videnskabelig Forskning og Fremstilling, at det maatte anbefale ham som en ung Mand, hvem det vilde være ønskeligt ved given Lejlighed at se bevaret for det videnskabelige Studium, hvortil han havde vist et saa afgjort Kald.

Mindretallet henlede særlig Ministeriets Opmærksomhed paa, at der uden den Plads, som skulde besættes ved Konkurrencen, endnu i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet var en anden ledig Docentplads, som efter kgl. Resol. 2. Maj 1855 \*) kunde besættes med en Statsøkonom. Der kunde formentlig

\*) Lindes Medd. 1849—56 S. 235.

være Grund til at ansætte Kand. Falbe Hansen som Docent under den Eventualitet, at Kand. Scharling maatte være tilbøjelig til at paatage sig en eller flere af de statsvidenskabelige Discipliner, som dannede Mellemlid mellem de juridiske og statsøkonomiske Fag. Hertil bemærkede Flertallet, at det ikke ansaa sig befojet til nærmere at udtale sig om dette Punkt, der efter dets Mening laa aldeles uden for det Komiteen overdragne Hverv, og om hvilket det maatte forbeholdes rette vedkommende, det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, at ytre sig og gjøre Indstilling. Kun udtalte det i Anledning af den af Prof. Frederiksen gjorte Andtning om, at det kunde paalægges Kand. Scharling ved hans Ansættelse at overtage et eller andet af de nævnte Mellemfag, at det dog vel var en Selvfølge, at det ikke ved Udnævnelsen af Kand. Scharling, der i Følge den i Henhold til den kgl. Resolution skete Opfordring havde meldt sig til at konkurrere om en Lærerpост i Statsøkonomi og Statistik, kunde paalægges ham at overtage Forelæsninger i ganske andre Fag, hvortil der heller ikke ved Konkurrencen var godtgjort nogen Kvalifikation.

Under 31. Oktbr. 1869 udnævntes cand. jur. Hans William Scharling til Professor i Statsøkonomi og Statistik. Ministeriet tilskrev imidlertid under 18. s. M. Fakultetet, at det delte Komiteens Ønske om at se Kand. Falbe Hansen bevaret for det videnskabelige Studium, for hvilket han havde vist et saa afgjort Kald. Ministeriet var derfor betænkt paa at overdrage ham mod et passende Honorar at holde Forelæsninger ved Universitetet i statsvidenskabelig Retning, og begjærede Fakultets Ytringer i Sagen samt nærmere Forslag om, i hvilke Fag det maatte anses ønskeligst at benytte Kand. Falbe Hansens Evner og Kundskaber.

I sin Erklæring af 28. Decbr. udtalte Fakultetet — efter at have bemærket, at naar Flertallet i Censurkomiteen havde anbefalet Kand. Falbe Hansen til ved given Lejlighed at bevares for det videnskabelige Studium, havde det ikke været Hensigten hermed at indstille ham til strax at blive Docent — at der for Tiden ikke var Trang til Forstærkning af Fakultets statsvidenskabelige Lærerkrafter. De tvende Professorer i disse Fag, der begge vare ganske unge Mænd med friske Krafter, vilde under ganske ordinære Forhold, naar ikke Sygdom eller andet Forfald indtraadte, uden Vanskelighed være i Stand til fuldstændig at besørge alle herhen hørende Forelæsninger, Øvelser m. v., som ogsaa i henved 3 Aar vare blevne bestridte af en enkelt Docent. De havde begge udtrykkelig erklæret, at de paa ingen Maade ansaa det for nødvendigt af Hensyn til Examensstudierne at faa en ekstraordinær Docent ansat. Derimod havde de — Prof. Scharling dog kun under Forudsætning af, at Fakultets juridiske Medlemmer ej modsatte sig det i deres Fags Interesse — udtalt sig for det ønskelige i, at Kand. Falbe Hansen ansattes, for at de statsøkonomiske Fag derved kunde blive foredragne i en videre Udstrækning og fra forskjellige Synspunkter. Fakultets juridiske Medlemmer erkjendte fuldt vel, at det, forøvrigt under behørigt Hensyn til andre berettigede Interesser, kunde være hensigtsmæssigt ved ekstraordinære Midler at søge at knytte udmærkede videnskabelige Krafter til Universitetet, men erklærede sig bestemt imod, at dette i nærværende Tilfælde skete ved Kand. Falbe Hansens Ansættelse som Docent. I saa Henseende fremhævede de navnlig, at Kand. Hansens Ansættelse, hvortil der jo ikke var nogen virkelig øjeblikkelig eller efter Rimelighed nær forestaaende Trang, vilde være

aldeles urigtig og uforsvarlig over for de juridiske Fags formentlig langt mere berettigede Krav. Thi det turde man ikke dølgge for sig selv, at Kand. Hansens Ansættelse som extraordinær Docent efter nogle Aars Forløb vilde drage hans Beskikkelse til Professor i den ledige Plads efter sig, og at denne saaledes for en ubestemt lang Tid vilde undrages de juridiske Fag, der meget let og snart kunde faa og vel endog allerede havde samme behov. For disses Vedkommende stillede Forholdet sig nemlig lidet gunstigt, selv om det turde haabes, at der snart blev ansat en femte Docent i den ved Prof. Hølecks Død ledig blevene Plads. En lang Erfaring havde vist, at det med 5 Docenter ikke var muligt at doublere Forelæsningerne over noget af de juridiske Hovedfag. Saadant var kun nogle Gange sket med Hensyn til en enkelt Disciplin af Civilretten. At en slig Doubling, som visselig i sig vilde være højst ønskelig, skulde kunne opnaas i en nær Fremtid, var der ikke Udsigt til, med mindre de juridiske Lærerkrafter forstærkedes. Men var det allerede af dette Hensyn ønskeligt at bevare den 6te ledige Plads for en ny juridisk Docent, saa blev dette af andre Grunde næsten en Nødvendighed. Fakultetet nævnte i saa Henseende den store og omfattende Bevægelse, der i de sidste Aartier havde gjort sig gjældende paa alle Omraader af Retsvidenskaben, som det utvivlsomt var de juridiske Docenters Opgave at føre ind ikke blot i den akademiske Undervisning, men ogsaa i Literaturen. Dette vilde kræve en saa anstrængende Virksomhed ved Siden af det langvarige og trættende Examensarbejde, at det vistnok vilde blive uundgaeligt snart at søge en Forstærkelse af de juridiske Lærerkrafter. Dertil kom den under de nævnte Forhold ikke fjærnt liggende Eventualitet, at en af de juridiske Professorer, af hvilke flere alt i en længere Aarrække havde virket ved Universitetet, kunde af Helbreds Hensyn blive nødsaget til noget at indskrænke sin anstrængende Virksomhed, ligesom det ogsaa kunde hændes, at en juridisk Professor kunde blive taget i Brug til Lovarbejder, og af den Grund maaske for længere Tid maatte indskrænke sin Universitetsvirksomhed.

Fakultetets Flertal fraraadede derfor paa det bestemteste, at Kand. Falbe Hansen ansattes som Docent. Mindretallet (Frederiksen), der, som anført, ansaa det for ønskeligt, at han fik Ansættelse, udtalte, at han formentlig burde beskikkes til Docent i Statsvidenskaberne i Almindelighed, medens Prof. Scharling, der efter det anførte kun betingelsesvis havde troet at kunne anbefale hans Ansættelse, nemlig for saa vidt Fakultetets juridiske Medlemmer ikke gjorde Krav paa de omhandlede Lønningsmidlers Anvendelse i anden Retning, mente, at det i saa Fald burde paalægges ham særlig at foredrage Statsøkonomi og Finansvidenskab, hvilket Flertallet i ethvert Fald ogsaa maatte foretrække.

I Skrivelse af 10. Jan. 1870 henholdt Konsistorium sig ganske til Fakultetets Erklæring, og fraraadede fra Universitetets Standpunkt meget bestemt, at der gaves Kand. Falbe Hansen Ansættelse som extraordinær Docent. Det var utvivlsomt, at der næppe skulde kunne paavises noget Fag ved Universitetet, i hvilket der for Øjeblikket mindre behøvedes en Forøgelse af Lærerkrafterne end i det her omhandlede, medens det var lige saa utvivlsomt, at der i flere andre Fag var virkelig og stor Trang tilstede. Selv om Universitetet kunde udstyres med Lærerkrafter i et meget større Omfang, end Tilfældet var, vilde Hensynet til at bevare Kand. Hansen for det videnskabelige Studium dog næppe nogen Sinde kunne anses for tilstrækkeligt til at motivere hans Ansættelse ved Univer-

sitetet. Hertil maatte det vistnok under alle Omstændigheder udfordres, at det med nogen Grund maatte kunne siges, at en saadan Tilvæxt af Lærerkæfterne i et Fag krævedes i Universitetsundervisningens Interesse og for at den vedborlig kunde besørges.

Herefter tilskrev Ministeriet under 19. Jan. Konsistorium, at det efter det oplyste ikke mente at burde føre Sagen videre paa den Vej, som det oprindelig havde tænkt sig, hvorimod det udtalte den Forventning, at der ved Bortgivelsen af Kommunitetets Rejseunderstøttelser vilde blive taget fortrinligt Hensyn til Kand. Falbe Hansen, ligesom Ministeriet ogsaa for sit Vedkommende vilde være tilbøjeligt til at yde et Bidrag i samme Øjemed af de til dets Raadighed staaende Midler.

— I Skrivelse af 10. Juni 1864 gjentog det lægevidenskabelige Fakultet sit tidligere Forslag af 19. Oktbr. 1863 om, at der i Anledning af den ved Etatsr., Prof. Ottos Afskedigelse opstaaede Vakance ved Fakultetet maatte midlertidig, foruden den Dr. med. Warncke overdragne Docentpost, oprettes en anden Docentpost for medicina forensis og offentlig Hygieine\*). Ministeriet begjærede derfor under 22. Avg. Fakultets Forslag til Afholdelse af Konkurrencen om en saadan Docentpost samt Konsistoriums Ytringer herover.

Fakultetets Forslag af 6. Septbr. gik ud paa følgende:

1. Der paalægges Konkurrenterne følgende Prøver:
  - a. Udarbejdelsen af en skriftlig Afhandling over et opgivet Æmne af mediko-forensisk Indhold, som tildeles Konkurrenterne ved Lodtrækning. Afhandlingen forsvares mod Medkonkurrenterne, saaledes at der tilstaaes hver af disse  $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$  Time til Argumentationen. Den trykkes paa Forfatterens Bekostning, maa være færdig fra Trykken 4 Uger, efter at Spørgsmaalet er modtaget, og tilstilles Censorerne og Medkonkurrenterne tre Dage, førend Forsvaret skal finde Sted.
  - b. Med fire Timers Forberedelse et Foredrag i en Time over et opgivet Æmne af mediko-forensisk Indhold.
  - c. Med to Dages Forberedelse et Foredrag i en Time over et opgivet Æmne af den offentlige Hygiejne.
  - d. En praktisk Prøve, bestaaende i en mediko-legal Undersøgelse og Afgivelsen af en skriftlig Udvikling af og Erklæring over det fundne Resultat. Tidsfristen for Afgivelsen af Erklæringen bliver at bestemme efter Opgavens Beskaffenhed.
2. Adgangen til at deltage i Konkurrencen staar aaben for enhver examineret Læge, som er det danske Sprog mægtig.
3. Censurkomiteen sammensættes af fire Fakultetsmedlemmer, nemlig Dekanus og tre valgte, samt tre af det kgl. medicinske Selskab valgte Censorer. For de forefaldende kemiske Opgaver tilkaldes Professoren i Kemi.

Sluttelig bemærkede Fakultetet, at da det efter Omstændighederne kunde ventes, at en længere Tids Forberedelse vilde være nødvendig for de eventuelle Konkurrenter til denne Post, der krævede omfattende Studier i forskjellige Retninger, burde Tiden for Konkurrencens Aabning formentlig udsættes til mindst  $1\frac{1}{2}$  Aar efter Udstødelsen af den offentlige Bekjendtgørelse.

\*) Jfr. hermed den foran S. 217 ff. refererede Sag.

Ved under 8. Novbr. at indsende dette Forslag til Ministeriet, bemærkede Konsistorium, at det vel i det hele taget kunde tiltræde det, men at det dog, for saa vidt det gik ud paa, at Adgangen til at deltage i Konkurrencen skulde staa aaben for enhver examineret Læge, som var det danske Sprog mægtig, for at enhver Anledning til Mistydning kunde undgaas maatte foretrække, i Henhold til, hvad der blev udtalt under Forhandlingerne om Konkurrencen til et Lektorat i almindelig Pathologi og pathologisk Anatomi, at Bekjendtgjørelsen om Konkurrencen kom til at indeholde, at Adgangen til samme stod aaben for enhver videnskabelig dannet Læge, selv om han ikke havde Indfødsret i det danske Monarki, naar han var det danske Sprog fuldkommen mægtig. Konsistorium tilføjede, at de Medlemmer af det lægevidenskabelige Fakultet, som havde deltaget i Sagens Forhandling i Konsistorium, havde erklæret, at denne Affattelse ikke afveg fra den Tanke, som laa til Grund for Fakultetets Forslag paa det her nævnte Punkt.

Den i 1ste Bind S. 218 omtalte Omstændighed, at det ved Vedtagelsen af Finansloven for 1865—66 var blevet nægtet at tilstaa den eventuelle Docent i Hygiejne og Retslægevidenskab fast Ansættelse i Fakultetet som pensionsberettiget Embedsmand, hvorhos det kun var blevet indrømmet at anvende 700 Rd. af den ved Etatsr. Ottos Afgang ledig blevne Professorlønning til Honorar for denne Docent, bevirkede imidlertid, at Ministeriet under 11. Maj 1865 begjærede en Udtalelse fra Fakultetet, om den foreslaaede Konkurrence strax burde berammes til Afholdelse efter Fakultetets Indstilling, eller om det ikke maatte være tilraadeligere at udsætte denne og, førend den endelig blev bestemt, at forsøge ved Forelæggelsen af Finansloven for det kommende Finansaar at udvirke Lønningsvilkårene gunstigere bestemte for den eventuelle Docent for at fjerne den Hindring, der fra denne Side syntes uoverstigelig at lægge sig i Vejen for en tilfredsstillende Besættelse af Posten. I Skrivelse af 13. Sept. 1865 erklærede Fakultetet sig enigt i, at Konkurrencen blev udsat.

Idet i øvrigt henvises til de i 1ste Bind S. 219 ff. omtalte Forhandlinger, der bevirkede Konkurrencens Udsættelse, bemærkes, at det efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling ved kgl. Resol. af 31. Aug. 1866 blev bifaldet, at der i Henhold til Univ. Fund. 7. Maj 1788 Kap. I § 13 maatte aabnes en Konkurrence om en Docentpost i Retslægevidenskab og offentlige Hygiejne ved det lægevidenskabelige Fakultet, at Konkurrencen skulde afholdes i Overensstemmelse med det af Fakultetet fremsatte Forslag, at Ansøgningerne om Tilladelse til at deltage i Konkurrencen skulde være indleverede til Fakultetets Dekanus inden den 1. Sept. 1867 samt at Adgangen til at deltage i Konkurrencen skulde staa aaben for enhver videnskabelig dannet Læge, selv om han ikke havde Indfødsret, naar han var det danske Sprog fuldkommen mægtig.

Som Konkurrenter meldte sig Dr. med. Chr. Tryde, Dr. med. O. Storch og Dr. med. C. G. Gædeken. Til Medlemmer af Censurkomiteen valgtes af Fakultetet: Proff. Panum, Warncke og Lektor Reisz foruden Dekanus, Prof. With, til Suppleant Lektor Stadfeldt, samt af det kgl. medicinske Selskab: Etatsr. Fenger, Prof. Hornemann og Justitsr., Stadslæge Schleisner, til Suppleant Dr. med. Salomonsen. Komiteens Formand var Dekanus, Prof. With.

De skriftlige Opgaver vare:

for Dr. Tryde: Om Tilregnelighed fra Retslægens Standpunkt.  
 - - Storch: Anæsthesien fra Retslægens og Toxikologens Standpunkt  
 - - Gædeken: Hvilken Indflydelse har Fysiologiens Fremskridt haft paa den mediko-forensiske Bedømmelse af Dødsmaaderne?  
 Forsvaret for disse fandt Sted den 2. Decbr. (Dr. Gædeken), den 6. (Dr. Tryde) og den 10. Decbr. (Dr. Storch).

Emnet for de mediko-forensiske Forelæsninger var: Skjælnemærker mellem Mord og Selvmord. De holdtes den 11. Decbr. Kl. 12 - 3.

Opgaven for den praktiske Prøve, der holdtes den 13. og 14. Decbr. i Universitetets kemiske Laboratorium, og som var bestemt at skulle bestaa i en kemisk-toxikologisk Undersøgelse, var følgende: Under en for Retten verserende Sag, der angaar pludselig opstaaede Sygdomstilfælde hos flere Medlemmer af samme Familie, er der opstaaet Mistanke om, at de kunne være bevirkede ved det Mel, som er benyttet i Husholdningen, og hvoraf en Prøve medfølger. Retslægen spørges, om dette Mel indeholder fremmede Bestanddele og, hvorvidt disse ere skadelige for Sundheden.

Emnet for de hygiejniske Forelæsninger var: »Om Forebyggelse af Hospitalssygdomme«. De holdtes den 23. Decbr. Kl. 12 - 3.

Censurkomiteen erklærede Dr. med. C. G. Gædeken for den sejrende. Ved Ministeriets Skrivelse af 6. Jan. 1868 beskikkedes han derfor som Docent i Retslægevidenskab og offentlig Hygiejne med et Honorar af 700 Rd. aarlig fra den 1. s. M. at regne.

— Efter at Prof. artis obstetriciæ samt Overakkouchør ved den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse, Prof. extr. Dr. med. C. E. Levy under 30. Decbr. 1865 var afgaaet ved Døden, udtalte det lægevidenskabelige Fakultet sig i en Erklæring af 12. Marts 1866 om Embedets Besættelse, idet det tillige ytrede sig om en det fra Ministeriet til Erklæring tilstillet Ansøgning fra Prof. Saxtorph om det ledige Embede. Fakultetet delte sig i et Flertal (Bang, Panum, With, Schmidt, Warneke, Reisz) og et Mindretal (Stein, Buntzen, Saxtorph).

Flertallet mente, at der var særdeles Grund til at søge Posten besat ved en Konkurrence, idet Betingelserne for en saadan netop her vare tilstede. Der fandtes nemlig, efter dets Kjendskab til Personerne, ikke nogen enkelt Mand, der var saa fremragende som videnskabelig og praktisk uddannet Akkouchør, at man ubetinget kunde ønske ham udnævnt til Prof. artis obstetriciæ fremfor enhver anden, medens det paa den anden Side var almindelig bekjendt, at flere Læger i en Aarrække havde forberedt sig ved omfattende theoretiske Studier og praktisk Øvelse til engang at kunne overtage en saadan Post. Mod Konkurrence syntes der ikke at kunne opstilles nogen væsentlig Indvending, naar den kun blev indrettet paa en til Omstændighederne svarende Maade. Mellem Prøverne vilde selvfølgelig ikke kunne optages en offentlig Forløsning af en fødende; men denne Vanskelighed vilde let kunne undgaas derved, at Adgangen til Konkurrencen blev bundet til visse Betingelser, saasom at Deltagerne maatte have beklædt Stillingen som Reserveakkouchør eller paa anden Maade have godtgjort sin Berettigelse til at komme i Betragtning ved Besættelsen af Posten. Paa denne Maade vilde der ogsaa kunne opnaas fuldkommen Betyggelse med Hensyn til saadanne andre Egenskaber foruden Dygtighed til at docere, som en Overakkouchør maatte være i Besiddelse af.

Flertallet havde ikke kunnet forandre sin Mening om Konkurrencen som den Besættelsesmaade, der i dette Tilfælde var at foretrække lige over for Prof. Saxtorphs Ansøgning. Fordelene ved at faa en øvet Docent og en moden Mand ind i den nye Stilling vare indlysende. Men dels vilde formentlig de samme Fordele kunne opnaas ved en Konkurrence, dels vilde det, der muligvis blev vundet for det nye Fag ved Prof. Saxtorphs Overgang til samme, ganske sikkert være et Tab for det, han kom til at forlade. Naar Prof. Saxtorph i sin Ansøgning havde udtalt, at han følte Trang til at se sin theoretiske Docentvirksomhed afløst af en praktisk kirurgisk, var denne vel fuldkommen berettiget, men det var formentlig Følelsen af denne Trang, som havde ledet ham til at betragte Fødselsvidenskaben som en speciel Retning af Kirurgien. Fødselsvidenskaben havde imidlertid, som flere andre Discipliner, efterhaanden udviklet sig til en fuldkommen Specialitet inden for Lægevidenskaben, der ligesom andre Specialiteter fordrede ganske særlige Studier. I denne Henseende burde det ogsaa udhæves, at Børnesygdommene hørte med ind under den eventuelle Docents Virksomhed, ligesom ogsaa naturligest Fruentimmersygdommene, og Hensigtsmæssigheden af denne Kombination var overalt blevet anerkjendt og havde udviklet sig ved næsten alle Universiteter. Prof. Saxtorph søgte fremdeles i sin Ansøgning en Støtte deri, at der oftere var sket Overgang fra et Fag til et andet inden for Fakultetet, og en saadan Overgang vilde ganske vist ofte kunne være særdeles naturlig, naar det ene Fag ligesom dannede en Forberedelse til det andet, eller naar en Docent ogsaa havde vist sin Dygtighed i det nye Fag; men i først nævnte Henseende kunde Flertallet, som anført, ikke betragte Prof. Saxtorphs nærværende Fag som særlig forberedende for Fødselsvidenskaben, og i sidst nævnte havde Prof. Saxtorph i ethvert Tilfælde ikke haft Lejlighed til at træde frem for Offentligheden, da han ikke havde beklædt Posten som Reserveakkouchør paa Fødselsstiftelsen, eller paa anden Maade lagt nogen speciel Uddannelse i obstetricisk Retning for Dagen.

Hvis Konkurrencen mod Formodning ikke skulde kunne vinde Ministeriets Bifald, ønskede Flertallet naturligvis, at Prof. Saxtorphs Ansøgning blev taget i tilbørlig Betragtning; men lige over for de Fordele, som Konkurrencen efter dets Mening frembød i dette Tilfælde, androg det paa,

1. at der i den vakante Post ved Konkurrence ansattes en Lektor i Fødselsvidenskaben, Børne- og Fruentimmersygdommene;
2. at Konkurrencen afholdtes med  $\frac{1}{2}$  Aars Varsel, samt
3. at Fakultetet senere maatte fremkomme med Forslag til Konkurrencens nærmere Ordning.

Mindretallet antog, at Konkurrenceprincippet ikke her vilde finde den heldigste Anvendelse. Naar Spørgsmaalet drejede sig om Besættelsen af en Post, hvor Docentvirksomheden var det overvejende, vilde vistnok en Konkurrence kunne afgjøre baade, hvor den største Kundskabsfylde i specielle Retninger fandtes, og tillige, hvilken af de konkurrerende der var i Besiddelse af den største Gave til at gjøre Kundskaberne frugtbringende gennem Lærevirksomheden. Var det derfor Stillingen som Universitetslærer, hvorpaa der fortrinsvis burde lægges Vægt ved Valget af en Overakkouchør, vilde Mindretallet ikke saa bestemt afvige fra Flertallets Anskuelse; men dette var formentlig ingenlunde Tilfældet. Akkouchørens Virksomhed stillede ham tillige i bestemt Forhold til Staten og Offentligheden, idet han skulde bestyre Fødselsstiftelsen og bære Ansvaret for hele

Undervisningen af Jordemødrene. En heldig Løsning af disse Opgaver betingedes af Egenskaber og en indvunden Livserfaring, hvis Tilstedeværelse umulig kunde konstateres ved en Konkurrence, der i nærværende Tilfælde end ikke — paa Grund af Forholdets delikate Natur — vilde kunne afgjøre noget med Hensyn til Kandidatens obstetriciske Evner og Dygtighed. Kun en længere Tids Lægevirk-somhed vilde kunne give Beviset for Tilstedeværelsen af den sædelige Alvor, Humanitet og Diskretion, der nødvendig maatte fordres hos Overakkouchøren. Da nu Mindretallet vidste, at de ældre Læger med fuldstændig Uddannelse og anerkjendt Erfaring i denne specielle Retning ikke vilde underkaste sig en Kon-kurrencens Tilfældigheder, antog det, at en tilfredsstillende Besættelse af Posten sikrest vilde opnaas, naar Vilkaarene stilledes saaledes, at ikke netop de udeluk-kes, som man helst maatte ønske at finde blandt Aspiranterne. Mindretallet tilføjede, at det ansaa Kandidaternes kirurgiske Fordannelse som den væsentligste til denne Virksomhed, der saa ofte var rent operativ. Hvad angik Forelæsninger over Fruentimmersygdomme, hvilke Flertallet havde fremhævet som en nødvendig Del af Akkouchørens Virksomhed, kunde de naturligvis lige saa vel overtages af denne som af en anden Professor i Fakultetet; men Mindretallet mindede om, at disse Sygdomme netop behandlede paa andre Hospitaler, og saa godt som ikke forekom paa Fødselsstiftelsen.

Mindretallet foreslog derfor, at Posten besattes efter Ansøgning, idet den blev opslaaet vakant. Prof. Saxtorph erklærede at ville træde tilbage, i Haab om, at man paa denne Maade vilde kunne vinde en ældre, vel kvalificeret Kandidat til Statens og Universitetets Gavn.

Flertallet udtalte, at naar Mindretallet havde ment, at Vægten ved Valget af en Overakkouchør ikke fortrinnsvis maatte lægges paa Stillingen som Universitetslærer, kunde hertil med Rette bemærkes, at Fakultetets Adkomst til at udtale sig om Postens Besættelse jo netop støttede sig til vedkommendes Stilling som Universitetslærer og til den store Betydning, denne Gren af Under-visningen havde for Lægernes Uddannelse. Flertallet fastholdt sin Mening om Konkurrencens Betydning, naar Adgangen til den blev knyttet til de af det an-tydede Betingelser. Det kunde desuden med fuldkommen Sikkerhed ventes, at der til en Konkurrence vilde indstille sig Mænd, som baade vare modne af Alder og havde en saa rig Erfaring i denne specielle Retning af Lægevidenskaben, som man overhovedet efter vore Forhold kunde vente at finde den hos nogen. En saadan af Studier og praktisk Virksomhed i den specielle Retning fremgaaet Er-faring kunde efter Flertallets Mening overhovedet ikke tænkes erhvervet uaf-hængig af en mere almindelig Livserfaring, hvilken sidste Mindretallet særlig ud-hævede, og den syntes derfor at have en langt større Betydning end denne mindre let bestemmelige Egenskab. Derfor troede Flertallet, at Hensynet til en moden Alder og moden Erfaring hos vedkommende vilde kunne fyldestgjøres paa det fuldstændigste ved en Konkurrence, ligesom det paa den anden Side ikke kunde indse Fordelen af «en ældre Alder», som Mindretallet pegede hen paa, netop ved en saadan Lejlighed som den nærværende. Thi det vilde med Rette kunne fremhæves, at en Mand, der enten skulde begynde en helt ny Virksomhed eller gjenoptage den efter en Række af Aar, let vilde kunne være ældre end ønskeligt, saafremt man ellers af hans Virksomhed turde vente mere end netop Opfyldelsen af de nødvendige praktiske Fordringer.

Undervisningsministeriet, der ansaa det for en ligefrem Følge af den stedfindende Forening af Lærerpøsten i Akkouchement ved Universitetet med Overakkouchørpøsten ved Fødselsstiftelsen, at Embedet ikke kunde besættes uden indbyrdes Forhandling og Overenskomst mellem Justitsministeriet og Undervisningsministeriet, meddelte i Skrivelse af 19. Marts Justitsministeriet de gjorte Forslag, idet det tilføjede, at det tiltraadte Flertallets Forslag og ansaa det for rettest, at en Konkurrence afholdtes om Embedets Besættelse. Ved denne Konkurrence burde det formentlig gjøres til Betingelse, at de Deltagere i Konkurrencen, som, førend den paabegyndtes, af Justitsministeriet ikke erkjendtes kvalificerede til Overakkouchørpøsten ved Fødselsstiftelsen, derved udelukkedes fra at opnaa det ledige Embede som Prof. artis obstetriciæ. Heri erklærede Justitsministeriet sig under 21. Apr. enigt, idet det kun udtalte, at det ansaa det for ønskeligt, at der gaves Direktionen for Fødsels- og Plejestiftelsen Lejlighed til at ytre sig angaaende de nærmere Bestemmelser for Konkurrencens Afholdelse og at dens 2 sagkyndige Medlemmer optoges blandt Censorerne. I Overensstemmelse hermed tilskrev Undervisningsministeriet under 10. Maj Fakultetet og begjærede nærmere Forslag til Konkurrencens Afholdelse.

I Skrivelse af 13. Juni indsendte Fakultetet disse Forslag. Det udtalte imidlertid, at Bestemmelsen om, at de to sagkyndige Medlemmer af Direktionen for Fødsels- og Plejestiftelsen skulde optages som saadanne i Censurkomiteen, i flere Retninger vilde være u hensigtsmæssig, ligesom den formentlig vilde være unødvendig. Den var unødvendig paa Grund af den vedtagne Betingelse for Adgang til Konkurrencen, hvorefter de eventuelle Deltagere i samme først maatte erkjendes som kvalificerede til Posten som Overakkouchør af Justitsministeriet. Herigjennem gaves der nemlig Stiftelsens Direktion Lejlighed til at tage det tilbørlige Hensyn til vedkommendes praktiske og administrative Dygtighed, og det var selvfølgelig denne Retning, som Direktionen særlig var kaldet til at vaage over, hvorimod den næppe særlig kunde have den Opgave at bedømme Kandidaternes Dygtighed som Docenter eller i det hele taget den mere videnskabelige Retning af deres Kvalifikationer, og en Sammenblanding af disse forskjellige Hensyn maatte Fakultetet anse for uheldig. Men lige saa unødvendig den omhandlede Bestemmelse forekom Fakultetet, lige saa ny og usædvanlig var den. Saa man nemlig hen til den ganske analoge, sidst afholdte Konkurrence under Fakultetet om et Lektorat i medicinsk Klinik, med hvilken Posten som Overlæge ved det kgl. Frederiks Hospital var forbundet, da opstilledes det her ligeledes som en Betingelse for Adgang til Konkurrencen, at Kandidaterne af Justitsministeriet (og derigjennem af Hospitalsdirektionen) vare blevne erkjendte for kvalificerede til Overlægeposten\*); men der var ikke Tale om, at Hospitalsdirektionen kunde ønske, at dens lægekyndige Medlemmer skulde indtræde som saadanne i Censurkomiteen. En saadan usædvanlig Bestemmelse vilde derhos let kunne give Anledning til Mistydning blandt de eventuelle Konkurrenter, af hvilke nogle vilde kunne have staaet, ja maaske stode i et nærmere eller fjærnere Forhold til Fødselsstiftelsen og dens Direktion. Naar man endelig tog i Betragtning, at den ene af Direktionens sagkyndige Medlemmer, Konf. Bang, vilde være et selvskrevet Medlem af Bedømmelseskomiteen gennem Fakultets Valg, syntes der ved denne Lejlighed

\*) Jfr. Lindes Medd. f. 1857—63 S. 154.

netop at være endnu mindre Grund til at opstille en saadan ny, unødvendig og uhensigtsmæssig Bestemmelse. Fakultetet androg derfor om, at den omhandlede Bestemmelse ikke optoges blandt Bestemmelserne for Konkurrencen, men at Censurkomiteen sammensattes ganske som ved de tidligere Konkurrencer, der vare afholdte under det lægevidenskabelige Fakultet, idet den altsaa vilde komme til at bestaa af 8 Medlemmer, nemlig Fakultetets Dekanus og 4 andre valgte Medlemmer af Fakultetet samt 3, valgte af det kgl. medicinske Selskab.

Fakultetet udhævede fremdeles Rigtigheden af, at den nye Lektor om muligt allerede kunde overtage Examinationen til Examen i Januar 1867 samt Forelæsningerne i det paafølgende Semester. Men hertil fordredes, at Konkurrencen maatte være sluttet i det nærværende Aar, og Fakultetet foreslog derfor, at Konkurrencen berammedes til kommende Novbr. Maaned. Da Konkurrencen længe havde været ventet af de eventuelle Konkurrenter, vilde der ikke kunne indvindes noget med Hensyn til det foreslaede Tidspunkt og den derved indrømmede Tid til Forberedelse.

Fakultetet fremsatte da følgende Forslag til Konkurrencen:

1. I Indbydelsen til Konkurrencen om et Lektorat i Fødselsvidenskab samt Berne- og Fruentimmersygdomme bestemmes denne til at afholdes i Novbr. Maaned 1866.
2. Til at konkurrere kunne de ved Kjøbenhavns Universitet eller det kirurgiske Akademi examinerede Læger, for saa vidt disse have absolvert de præliminære Examina ved Universitetet, indstille sig. Men da den, der maatte sejre ved Konkurrencen, tillige vil være at ansætte som Overakkouchør ved Fødsels- og Plejestiftelsen, ville Ansøgningerne først blive at indsende til Justitsministeriet, og den eller de, som af dette Ministerium ikke erkjendes kvalificerede til at overtage Posten som Overakkouchør, ville derved være udelukkede fra at konkurrere.
3. De anordnede Prøver ere følgende:
  - a) En Afhandling, hvis Æmne, taget af Fødselsvidenskaben, tildeles ved Lodtrækning, og til hvis Udarbejdelse der tilstaas Konkurrenterne 18 Dage, efter Forløbet af hvilke den afleveres trykt til Dekanus. Trykningen sker paa Konkurrenternes egen Bekostning. Afhandlingen omdeles til Censorerne og Konkurrenterne 3 Dage, førend den af Forfatteren forsvares mod Medkonkurrenterne. Skulde disses Antal overstige 4, forsvares Afhandlingen dog kun mod 4 af dem, som ved Lodtrækning dertil ere valgte. Hver af de opponerende Konkurrenter tilstaas der  $\frac{1}{2}$  til  $\frac{3}{4}$  Time til Argumentationen.
  - b) En Forelæsning over et to Dage i Forvejen ved Lodtrækning opgivet Æmne.
  - c) En klinisk Prøve, bestaaende i Undersøgelsen af en Patient — dog ingen fødende — med en to Timer efter følgende Forelæsning.
4. Med Hensyn til Censurkomiteens Sammensætning samt alt øvrigt, Bedømmelsen vedkommende, forholdes ganske som ved de tidligere under Fakultetet afholdte Konkurrencer.

Efter at Undervisningsministeriet, der bifaldt dette Forslag, under 26de Juni havde tilskrevet Justitsministeriet herom, for saa vidt angik Censurkomiteens Sammensætning, nedlagde det Forestilling for Kongen om Konkurrencens Afholdelse i Overensstemmelse med de stillede Forslag. Ved kgl. Resol. af 3.

Juni 1866 bifaldtes det, at der i Henhold til Univ. Fund. 7. Maj 1788 I. § 13 aabnedes en Konkurrence om det ved det lægevidenskabelige Fakultet ledige Lektorat i Fødselsvidenskab samt Børne- og Fruentimmersygdomme, saaledes at Konkurrencen ganske afholdtes efter Fakultetets Forslag, og at det navnlig ved Bekjendtgjørelsen om, at Konkurrencen skulde finde Sted, udtrykkelig blev tilkjendegivet, at de Deltagere, som anmeldte sig til denne, men ikke af Justitsministeriet erkjendtes kvalificerede til at overtage Posten som Overakkouchør ved den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse, derved vilde være udelukkede fra at opnaa det Embede, hvorom der skulde konkurreres.

Tvende Konkurrenter indstillede sig, mod hvis Kvalifikation til at overtage Posten som Overakkouchør ved Fødselsstiftelsen Justitsministeriet intet fandt at erindre, nemlig Dr. med. F. Howitz og Dr. med. A. Stadfeldt. Til at bedømme Prøverne blev af Fakultetet udnævnt Konf. Bang, samt Proff. Stein, Saxtorph, Panum (Dekanus) og With, af det kgl. medicinske Selskab, Stabslæge, Etatsr. Müller, Prof. Paulli og Prof. E. Hornemann.

De skriftlige Opgaver vare:  
for Dr. Howitz: Hvilke Hovedforandringer har Anvendelsen af Instrumenter i Fødselslæren undergaaet i de sidste 25 Aar?

» Dr. Stadfeldt: Funiculus umbicalis, betragtet i fysiologisk, anatomisk og pathologisk Henseende.

Forsvaret for Afhandlingerne fandt Sted henholdsvis den 13. og 17. Decbr. Æmnet for Prøveforelæsningerne var: Om Metrorrhagiernes under Fødselen. Prøveforelæsningerne holdtes den 20. Decbr. De kliniske Forelæsninger holdtes henholdsvis d. 21. og 22. Decbr.

Ved Stemmesedlernes Aabning ved Konkurrencens Slutning viste det sig, at Dr. Stadfeldt ved de 3 Voteringer havde faaet de fleste Stemmer. Efter Ministeriets Forestilling blev derefter ved kgl. Resol. 5. Jan. 1867 Dr. med. Snebjørn Asger Nicolai Stadfeldt beskikket til Lektor i Fødselsvidenskab samt Børne- og Fruentimmersygdomme.

— Efter at Prof. Sommer var blevet afskediget, begjærede Ministeriet under 31. Marts 1864 Fakultetets Erklæring saa vel om Besættelsen af det derved ledige Embede ved en Konkurrence, som om, hvilke Lærefag der rettest burde overdrages den nye Docent.

Fakultetet indstillede under 26. Apr. enstemmig, at Lærefaget kom til at omfatte almindelig Pathologi med pathologisk Anatomi. Med Hensyn til Embedets Besættelse derimod vare Meningerne delte. Flertallet fandt ikke tilstrækkelig Grund til en Konkurrence, da Dr. Reisz efter sin hele Studieretning og sit saa vel ved Doktordisputatsen som ved en tidligere Konkurrence udviste videnskabelige Talent maatte anses som fortrinlig kvalificeret til den Post, i hvilken han i et Aar med anerkjendt Dygtighed og Nidkærhed havde fungeret. Det indstillede derfor, at Dr. Reisz strax blev fast ansat i det ledige Lektorat. Mindretallet (Buntzen og Saxtorph) udtalte, at da der i lang Tid (over 20 Aar) havde været holdt Konkurrencer for Besættelsen af Fakultetets Docentposter, og da denne Vakance maatte have været forudset i saa lang Tid, kunde det mulig formodes, at andre, som havde arbejdet i samme Retning som Dr. Reisz, ønskede at lægge deres Kompetence for Dagen og maale deres Kræfter med ham. Mindretallet anerkjendte meget villig Dr. Reisz's Dygtighed, men ansaa det for billigt og retfærdigt, at

der toges Hensyn til andre, og at Konkurrencen derfor blev bebudet paa sædvanlig Maade. Da Vakancen allerede havde været saa længe, antog Mindretallet, at Konkurrencen kunde fastsættes med kort Frist, f. Ex.  $\frac{1}{2}$  Aar eller endog 4 Maaneder. Dersom der da ingen andre indstillede sig, var Mindretallet villigt til at tiltræde Fakultetets Indstilling om Dr. Reisz's Ansættelse som Lektor.

Under 11. Maj bifaldt Ministeriet, at Lærefaget bestemtes til at omfatte almindelig Pathologi og patologisk Anatomi. Det ansaa det derhos med Mindretallet for rigtigst, at det ledige Embede søgtes besat efter derom anmeldt offentlig Konkurrence, og begjærede derfor Forslag til Afholdelsen af en saadan Konkurrence.

I Skrivelser til Konsistorium af 10. og 25. Juni foreslog Fakultetet, at der af de eventuelle Konkurrenter skulde kræves følgende Prøver aflagte:

1. Udarbejdelsen af en skriftlig Afhandling over et opgivet Æmne af den almindelige Pathologi, som tilfalder Konkurrenterne ved Lodtrækning. Afhandlingen forsvares mod Medkonkurrenterne. Den trykkes paa Forfatterens egen Bekostning, maa være færdig fra Trykken 4 Uger, efter at Spørgsmaalet er modtaget, og tilstilles Medkonkurrenterne 3 Dage, førend Forsvaret skal finde Sted.
2. Med 2 Dages Forberedelse et Foredrag over et opgivet Æmne af den almindelige Pathologi. Foredraget holdes og slutes i 2 Timer, fordelte paa 2 efter hinanden følgende Dage.
3. En Sektion og derefter en nøjagtig patologisk-anatomisk Undersøgelse af et af de udtagne syge Organer. Over Resultatet af Undersøgelsen holdes Foredrag 2 Dage efter Sektionen.
4. Med en Times Forberedelse Foredrag i en Time over et opgivet Æmne af den almindelige Pathologi.
5. Deltagelse i Konkurrencen staar aaben for examinerede Læger, og tillige for Videnskabsmænd, som ikke have Indfødsret her i Landet, men dog ere det danske Sprog mægtige.
6. Prøverne bedømmes af en Censurkomite, bestaaende af 4 Fakultetsmedlemmer, nemlig Dekanus og 3 valgte, samt af 3 af det kgl. medicinske Selskab valgte Censorer.
7. Konkurrencen begynder d. 1. Novbr. 1864, Begjæringer om Deltagelse skulle være indleverede til Fakultetets Dekanus inden d. 15. Oktbr.

Denne Indstilling anbefalede af Konsistorium under 9. Juli. I den for Kongen nedlagte Forestilling bemærkede Ministeriet, at Tiden for Konkurrencens Afholdelse ved denne Lejlighed undtagelsesvis var sat kortere end sædvanlig, i Betragtning af, at det længe havde været almindelig forudset og bekjendt, at Embedets Besættelse med en ny Lærer forestod. Da Tiden imidlertid var saa langt fremrykket, foreslog det dette Tidspunkt forandret til Begyndelsen af Januar 1865 og Anmeldelsesfristen til 15. Decbr 1864. Med denne Forandring bifaldtes Fakultetets Forslag ved kgl. Resol. af 22. Avg. 1864.

Under 28. Decbr indberettede Fakultetet, at der til Konkurrencen kun havde meldt sig en Kandidat, nemlig Dr. med. Reisz. Vel havde Konkurrencen i Almindelighed ikke blot en relativ Betydning, nemlig som Middel til at udpege den dygtigste blandt flere Kandidater, men maatte lige saa vel betragtes som Prøve paa den paagjældendes Duelighed i og for sig, baade i Henseende til videnskabelig Uddannelse og Evne til at optræde som Lærer. Med dette for Øje havde Fakul-

tetet derfor ogsaa ved en tidligere Lejlighed udtalt sig for, at der som almindelig Regel i saadanne Tilfælde, hvor der kun meldte sig en Kandidat, maatte blive paalagt samme en efter Omstændighederne afpasset særskilt Prøve. Det var imidlertid en Selvfølge, at denne Konkurrencens Betydning som absolut Prøve maatte tabe sit Værd, hvor Kandidaten allerede havde fundet Lejlighed til for Offentligheden at aflægge tilfredsstillende Beviser paa, at han i den ene som i den anden Henseende til fulde besad den fornødne Duelighed; der kunde under slige Omstændigheder ikke næres nogen Betænkelighed ved at lade Fordringen om en særskilt Prøve ganske bortfalde. Dette gjaldt netop for det foreliggende Tilfælde, i hvilken Henseende Fakultetet henviste til Dr. Reisz's literære Arbejder, hans Deltagelse i en tidligere Konkurrence og hans Virksomhed med i 1 $\frac{1}{2}$  Aar efter Fakultetets Indstilling, at have doceret almindelig Pathologi og pathologisk Anatomi. Fakultetet indstillede derfor, at Dr. Reisz uden særskilt Prøve ansattes i det ledige Lektorat.

Ved kgl. Resol. af 20. Jan. 1865 udnævntes Dr. med. Carl Marinus Reisz til Lektor i almindelig Pathologi og pathologisk Anatomi.

Med Hensyn til den under det filosofiske Fakultet anordnede Konkurrence bemærkes følgende:

Efter at Prof. Velschow var afgaaet ved Døden, henlede det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 27. Sept. 1862 Ministeriets Opmærksomhed paa, at der vilde være at træffe Foranstaltninger til Besørgelsen af de af ham hidtil holdte Forelæsninger over politisk Historie for statsvidenskabelige studerende, idet det udtalte, at disse Forelæsninger formentlig vilde være at overdrage til en af de historiske Professorer. Herover begjærede Ministeriet under 4. Oktbr. Erklæring af Konsistorium, som opfordrede det filosofiske og det rets- og statsvidenskabelige Fakultet til at ytre sig om Sagen.

Det filosofiske Fakultet indsendte tvende Erklæringer af de historiske Professorer Schiern og Allen. Prof. Schiern udtalte (5. Novbr.), efter at have bemærket, at han tilhørte det filosofiske Fakultet, og at han i Overensstemmelse med sit Kald i henved 20 Aar havde stræbt at uddanne sig som Docent fra det filosofiske Fakultets Standpunkt, at naar det i Pl. 10. Avg. 1848 § 2 hed, »at det juridiske Fakultet ved Universitetet udvides til og gives Navn af »rets- og statsvidenskabeligt Fakultet«, og at til dette samtlige statsvidenskabelige Forelæsninger med dertil hørende Examen blive at henlægge,« saa var dette en Anerkjendelse af Fakultetsforfatningen. Samtidig androg Ministeriet paa Bemyndigelse til at lade udarbejde en nærmere Plan for Forelæsningernes Afholdelse »og Lærefagenes Fordeling blandt Fakultetets Medlemmer« (jfr Dept. Tid. f. 1848 S. 467). Han derimod var og havde lige siden sin første Udnævnelse været Medlem af det filosofiske Fakultet. Hvad selve den ommeldte Opgave angik, udtalte han, at det vilde være ham en Umulighed at løse den. Selv om den fornødne Fritagelse fra al Virksomhed med Hensyn til det filosofiske Fakultet blev ham givet, for at han kunde uddanne sig til at blive Docent i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, vilde dog det dertil nødvendige Studium blive af en anden Natur og det Tidsrum, hvorpaa det gjorde Fordring, af en anden Udstrækning, end de videnskabelige Forstudier forudsatte. Enten var der nemlig virkelig tilsigtet at meddele en speciel rets- og statsvidenskabelig Disciplin, hvad enten

man nærmest vilde tænke paa den saakaldte Politik, eller komparativ Forfatningshistorie, eller, som han ansaa for utvivlsomt, paa Folke- og Statsrettens Historie. Herfor talte ikke blot, at Censuren ogsaa for dette Fag blev bestridt af Embedsmænd fra Ministerierne og Medlemmer af det juridiske Fakultet — der var ikke Spørgsmaal om Censurer fra det filosofiske Fakultet — og ligeledes ikke blot den Omstændighed, at denne Disciplin dannede et Bifag, og at der til Examinationen deri i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet blev fastsat et Tidsrum af 10 Minuter, men endnu mere selve Ministeriets Ord (Dept. Tid. f. 1848 S. 465): »Ministeriet skjønnede ikke rettere, end at en Forening af de rets- og statsvidenskabelige Forelæsninger under det samme Fakultet maatte anses begrundet i den indre Forbindelse, hvori de under begge ommeldte Kursus hørende Videnskabsfag staa til hinanden«. Fremdeles talte herfor Analogien andetstedsfra. Saaledes foredroges den politiske Historie ved det retsvidenskabelige Fakultet i Berlin udtrykkelig som »die neuere Geschichte mit Hinsicht auf Staats- und Völkerrecht« af en Jurist, og saaledes foredroges ved samme Fakultet i Bonn og fra det samme folke- og statsretlige Standpunkt »die politische Entwicklung Deutschlands im 18. u. 19. Jahrhundert« af en Jurist. Han kunde ikke tro, at man hos os vilde mene, at Folke- eller Statsrettens Historie ikke, ligesom Retshistorien, i det rets- og statsvidenskabelige Fakultets Medlemmer jo havde sine rette Repræsentanter. Et Værk som Wheatons Histoire du droit des gens depuis la paix de Westphalie havde vel i sin Periodeinddeling en historisk Form, men var efter sit Indhold aldeles folkeretligt. Hvad dernæst den saakaldte Politik angik, fandt man blandt de Forfattere, der havde givet sig af med samme, undtagelsesvis Navne, der ellers vare bekjendte som Historikere; men af deres Skrifter i denne politiske Retning fremgik, hvad de selv erkjendte, at de her kun havde gjort en Digression til en helt anden Disciplin end deres eget Videnskabsfag eller den Historie, om hvilken det allerede hos Quinctilian hed »scuritur ad narrandum, non ad probandum«.

Vilde man derimod mod Forholdenes Natur i det ommeldte Fag i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet kun se, hvad der i det filosofiske Fakultet nu saa længe havde gaaet som den almindelige Historie, turde han anse det for tilstrækkelig bekjendt, at det omfattende Kompendium af denne allerede foredroges i Skolerne, saa at ingen Student uden at have modtaget denne Undervisning kom til Universitetet; Kompendiets Gjentagelse var ikke Opgaven for en Højskoles Lærere. For de historiske Professorers Virksomhed gaves der, bortset fra de propædevtiske Fag, kun to Retninger. Den ene, hvortil de ved de engelske og skotske Universiteter ansatte historiske Professorer næsten alene indskrænkede sig, bestod i at meddele Oplysning om og Vejledning til Historiens Kilder, og denne Retning var for ikke lang Tid siden ogsaa i Tyskland blevet fremhævet som den højst væsentlige. Ligesom han for sin egen Person skyldte en saadan Undervisning ikke lidet, saaledes havde han ogsaa ikke uden Tilfredsstillelse efter Evne søgt at meddele den til andre, skjønt det laa i Forholdenes Natur, at naar der ved det historiske Seminarium i Berlin, der kunde betragtes som gjældende for hele Nordtyskland, ikke fandtes en halv Snes studerende om Professorernes Kreds, kunde der i et Land som vort kun være Spørgsmaal om meget faa Tilhørere ved Foredrag over den danske Historieskrivnings Kilder, for ikke at tale om, at Antallet svandt endnu mere ind, naar Foredragene gjaldt fremmede Landes

historiske Literatur. Den anden Retning var, samtidig med den epokegjørende Udvikling af Frankrigs historiske Literatur i dette Aarhundrede, især udgaet fra dette Land, men havde ogsaa andetsteds bestandig mere banet sig Vej, navnlig ogsaa i Tyskland. For denne Retning var det Opgaven saa plastisk som muligt at fremmane Hovedmomenter af Fortidens dybere Liv, at fremmane dem med et saadant historisk Liv, at Fortiden, hvad der altid var vanskeligt, men især i Dage som vore, for Betragtningen kom til at prædominere over Nutid og Fremtid. Han yndede ikke de gamle Skrifter om »Historiens Nytt«; men dersom han ved Siden af denne Skoles direkte, den historiske Interesse vækkende Fortrin dog skulde fremhæve et indirekte og betydningsfuldt, maatte han gjøre gjældende, hvorledes vedkommende kun ad denne Vej kom til historisk Kundskab om deres tidligere historiske Ikke-Kundskab: Est etiam quædam nesciendi ars et scientia. Et uundværligt Hovedmiddel, hvorigjennem denne Skole virkede, var aldrig blevet betegnet kortere, end af Thierry, da han ytrede: »Les détails sont l'âme de l'histoire.« Men allerede i dette Mediums Uundværlighed laa ogsaa de subjektive og objektive Betingelser, inden for hvilke den historiske Opgave kun var mulig. Der fordredes saaledes af den historiske Docent, førend han holdt sit Foredrag, et uafslædig fornyet og udvidet Selvstudiums Friskhed, og han for sit Vedkommende havde, hyppig ogsaa da, hvor dog hele den foregaaende Ferie var blevet anvendt til at forberede den nye Forelæsning, sjælden kunnet holde noget saadant, uden dertil at have arbejdet uafbrudt i flere Dage. Der fordredes fremdeles af den historiske Docent, idet han holdt Foredraget, en ualmindelig Anspændelse af Hukommelsen, eller dog af hint »ephemeres Gedächtniss«, som Rosenkrantz skildrede, hvor han forklarede, hvorfor han aldrig havde kunnet nedskrive nogen Forelæsning. Der fordredes endelig et Hensyn til hele Anordningens og Fremstillingens Form, hvorpaa Historien i Følge sin ejendommelige Natur ganske anderledes end andre Fag nødvendig maatte gjøre Krav. Og i Følge disse uafviselige Fordringer vilde da et saa umaadeligt Stof som Historien lige siden Aaret 1648 udkræve baade et uendeligt akademisk Studium og en umulig Anstrængelse. Selv ved Fortidens Forelæsninger til anden Examen, hvor Historien dog skulde være et Hovedfag, tænkte ingen paa at omfatte noget saadant Rum, enten af Tiden eller af alle Lande.

I Betragtning af, hvad han saaledes havde forklaret og tydeliggjort, vilde han da ikke være i Stand til at paatage sig den ommeldte Opgave, der endog for yngre Kræfter, naar den nemlig efter sin egen Natur ikke blev løst af det rets- og statsvidenskabelige Fakultet selv, allerede vilde være et uoverkommeligt Arbejde. Han tilføjede, at selv om Umuligheden for ham i mindre Grad havde været tilstede, end det utvivlsomt var Tilfældet, og selv om man i Danmark engang vilde ophæve Universiteternes gamle Fakultetsforfatning, maatte ogsaa han af personlige Hensyn bede sig undskyldt. Thi han havde i de sidste Aar følt sig overanstrengt ved sine historiske Foredrag, hvad de vilde kunne forståa, der selv nogen Sinde gjentagende i en Række af Aar havde prøvet at holde saadanne, hvoraf ethvert enkelt, for at bruge en Sammenligning fra en anden Verden, alene efter sin Forberedelse snarere kunde taale at sammenstilles med en udfærdig, omfattende og omhyggelig Komitebetænkning, end med et sædvanligt Foredrag. Fra sin første akademiske Tid havde han — ved Siden af omfattende Samlinger til et Skrift over Evropas Folkestammer, til hvis første, i Aaret 1851 udkomne

Del han ligeledes hidtil kun havde set sig i Stand til at føje Fragmenter — uafbrudt samlet og gjort Forberedelser til et Værk over en Del af Danmarks nyere Historie; men at han kun i stjaalne Bitimer kunde beskæftige sig hermed, hidrørte ikke saa meget fra hans Kald til som Medlem af det filosofiske Fakultet at følge med Fagets store Literatur i Almindelighed, som fra den Overanstrengelse, hvorfor han havde sine Forelæsninger at takke. Efter den snarere for store Udstrækning, som han stræbte at give sine historiske Studier, og efter de Forelæsninger ved Fakultetet, han hidtil ikke uden Held havde søgt at holde, vilde det nødvendigeste Hensyn til hans Helbred allerede forbyde ham at indlade sig paa en ham saa fremmed Opgave; thi *ultra posse nemo obligatur*.

Prof. Allen ytrede (20. Novbr.), at han antog, at Prof. Schiern, der meget havde beskæftiget sig med den nyere Historie og derover jævnlig holdt Forelæsninger, paatog sig dette Hverv som den, der dertil var mest skikket. Naar et Fag ved Universitetet havde flere Docenter, var det naturligt, at disse, tilmed naar Faget var af et saa overordentlig stort Omfang som Historien, delte det mellem sig, for at hver især saa meget grundigere kunde trænge ind i den ham tilfaldne Del og beherske Stoffet, som selv ved en saadan Deling altid vilde blive rigeligt. Hans Studier havde fornemlig været rettede dels paa de nordiske Rigers Historie, dels paa den evropæiske Middelalders Historie. Ved netop at vælge Middelalderen til Behandling og Foredrag, havde han for en ikke ringe Del været bestemt ved Hensynet til, at Prof. Schiern syntes at have Forkjærlighed for at foredrage den nyere Historie. Hvad Nordens Historie angik, bemærkede han, at allerede hans første Ansættelse i 1851 begrundedes ved Hensynet til hans Studier og Arbejder i dansk og nordisk Historie; og ved hans senere Udnævnelse til Professor Rostgardianus var han blevet henvist til Fundatsen for det Rostgaardske Legat, og derved opfordret til væsentlig at forfølge den hidtil værende Retning af sine Studier. Han bad sig derfor fritaget for et Hverv, som han ikke troede med Tilfredsstillelse at kunne udføre, og som laa Prof. Schiern meget nærmere end ham. Dersom ved nærværende Spørgsmaal Sysselsættelsen med et særdeles omfattende videnskabeligt Arbejde kunde komme i Betragtning, eller Hensyn skulde tages til Helbreds Tilstand, kunde han ogsaa for sin Person i fuld Maade gjøre begge disse Hensyn gjældende.

Han tilføjede endnu, at det var blevet ham overdraget i afd. Prof. Velschows Sted at være Examinator ved Forberedelses Examen i Historie og Geografi og Bedømmer af de danske Stile. Til denne Examen havde der i de sidste Aar meldt sig ca. 240 aarlig. Dersom han nu tillige skulde overtage Forelæsningerne over den nyere Historie, vilde Forretningerne blive temmelig ulige fordelte mellem ham og hans Kollega.

Ved under 20. Novbr. at indsende disse Erklæringer til Konsistorium, udtalte det filosofiske Fakultets Flertal (8), at det omspurgte Fags Karakter syntes tvivlsom, hvorimod Mindretallet (5) var af den Mening, at der ikke kunde være nogen Tvivl om, at disse Forelæsnings Besørgelse paahvilede det filosofiske Fakultet.

Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet imødegik i sin Erklæring af 11. Marts 1863 den af Prof. Schiern udtalte Anskuelse, at der ved de i Pl. 10. Avg. 1848 § 1 brugte Udtryk »den nyere Tids politiske Historie, navnlig siden den westphalske Fred« enten havde den saakaldte Politik eller

komparative Forfatningshistorie, eller Folke- og Statsrettens Historie for Øje. Kun ved at gjøre Vold paa de oven anførte Ords naturlige Betydning kunde de forstaas om et af de nævnte, indbyrdes saa forskjellige Fag. Det aldeles ugrundede i den hele Paastand fremgik derhos til Overflod af Plakatens hele Anordning af Fagene ved den statsvidenskabelige Examen. Blandt disse nævnedes nemlig særlig Folkeretten, under hvilken det væsentlige af Folkerettens Historie maatte foredrages, samt den almindelige Statsret (ved Siden af den positive danske Statsret), og under den hørte dog nærmest den saakaldte Politik og Fremstillingen af de forskjellige Statsforfatningsformer og deres historiske Udvikling. Det vilde ogsaa være i højeste Maade unaturligt at tilføje Ordene »navnlige siden den westphalske Fred«, hvis man havde tænkt paa en historisk Fremstilling af Folke- og Statsretten. »Den nyere Tids politiske Historie, navnlig o. s. v.« var og kunde ikke være andet end det politiske Statssystemets Historie, eller Staternes udvortes eller internationale Historie. Denne Disciplin var saaledes en Gren eller Del af den almindelige Historie, og heraf var det da en ligefrem Følge, at Forelæsningerne over den hverken kunde paahvile de nu værende Docenter i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, der vare beskikkede til Professorer i et andet Videnskabsfag, eller fornuftigvis vilde kunne paalægges Docenter, som fremtidig maatte blive beskikkede i dette Fakultet. Det vilde være aldeles unaturligt, om man i Fakultetet skulde have en egen Lærestol udelukkende for en Disciplin, der kun var et Bifag ved en enkelt af de under Fakultetet hørende Examina, jfr. Bekj. 10. Juni 1851; men lige saa urimeligt vilde det være, om man vilde give den, som ansattes i en juridisk eller statsøkonomisk Plads, et Paalæg om tillige at foredrage den nyere politiske Historie. Et slikt Paalæg vilde nemlig, da dette Fag var meget omfattende og fordrede et betydeligt Studium, og da det derhos laa uden for den Kreds af Videnskaber, som vedkommende maatte antages at have gjort til Hovedgjenstanden for sit Studium, utvivlsomt have til Følge, at de i og for sig bedste og ønskeligste Kræfter vilde afholdes fra at indtræde i Fakultetet. Efter sin hele Karakter og Beskaffenhed kunde denne Disciplin alene fyldestgjørende foredrages af en Historiker ex professo, og Forelæsningerne over den burde da efter Forholdets Natur og en Række af Analogier fra lignende Tilfælde bestrides af de Lærerkrafter, der ved Universitetet vare beskikkede til at besørge den akademiske Undervisning i Historie, uagtet disse havde deres Plads i det filosofiske Fakultet. Imod det anførte kunde ikke hentes nogen Indvending fra Fakultetsinddelingen eller fra Pl. 10. Avg. 1848. Vistnok fremtraadte Fakulteterne gjensidig med en vis Selvstændighed og Afsondrethed; men denne var efter Sagens Natur ingen absolut eller fuldkommen eksklusiv. De vare samtlige Bestanddele af og gik op i en større Helhed (universitas), og med deres relative Selvstændighed var det ingeniunde uforeneligt, at de gjensidig understøttede hinanden, navnlig derved, at man, naar der til det under et Fakultet henlagte Examenskursus som Hjælpe- eller Bifag hørte en Videnskabsgren, der efter sit Væsen faldt ind under et andet Fakultets Omraade, tog de hertil nødvendige Lærerkrafter fra dette. Som oven for antydte, havde dette i Virkeligheden ogsaa stedse været Tilfældet ved vort Universitet. Det var saaledes en bekjendt Sag, at Forelæsningen over Statistik for juridiske studerende og Examinationen i samme før det juridiske Fakultets Omdannelse til et rets- og statsvidenskabeligt besørget af en Professor i det filosofiske Fakultet, og at Forelæsningerne over Bo-

tanik og Kemi for de lægevidenskabelige studerende, medens disse Fag hørte til den egentlige Lægeexamen, jfr. Pl. 30. Jan. 1838 § 4, holdtes af Professorer, der dengang vare ansatte i det filosofiske Fakultet. For saa vidt det i Pl. 10. Avg. 1848 § 2 hed, at samtlige statsvidenskabelige Forelæsninger med dertil hørende Examen bleve at henlægge til det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, kunde dette ikke paaberaabes mod den her forsvarede Anskuelse, da det meget vel kunde siges, at et vist Forelæsningskursus med dertil sig sluttende Examen henhørte til et Fakultet, skjønt et enkelt Bifag foredroges af en Docent i et andet Fakultet. Desuden kunde Bestemmelsen i Pl. 10. Avg. 1848 § 2 naturligvis ikke tages isoleret; men den maatte ses i Forbindelse med de andre Forskrifter, hvorved den havde faaet sin nærmere Gjennemførelse, nemlig Resol. 29. Juli 1848, jfr. Resol. 2. Maj 1855. Ved denne Resolution af 1848 blev der i Anledning af det juridiske Fakultets Udvidelse til et rets- og statsvidenskabeligt, foruden den ældre, fra det filosofiske Fakultet overførte Lærestol i Statsøkonomi, kun oprettet tvende nye Professurer, nemlig et i Statsøkonomi og et i Statistik, og under intet af disse gik det an at indbefatte den politiske Historie.

Efter det anførte maatte Fakultetet bestemt fastholde, at Forelæsningerne over den politiske Historie for de statsvidenskabelige studerende hverken kunde paahvile nogen af Fakultetets nu værende Docenter, eller burde paalægges nogen Docent, der fremtidig ansattes i dette. Men i Forbindelse hermed erkjendte Fakultetet, at det efter den Frihed, som de akademiske Lærere i Historie hidtil havde haft saa vel med Hensyn til den Retning, de vilde give deres Studier, som med Hensyn til de Æmner, de vilde gjøre til Gjenstand for deres Forelæsninger, samt efter hvad Proff. Schiern og Allen i de af dem afgivne Erklæringer havde bemærket om den særlige Retning af deres Studier, vilde være ubilligt at paalægge nogen af disse Docenter at holde den her omhandlede historiske Forelæsning, angaaende hvis Besørgelse der ikke var givet dem noget Paalæg eller taget noget Forbehold ved deres Beskikkelse, og denne Ubillighed vilde unægtelig forøges derved, at den omspurgte Forelæsning var anordnet for studerende ved et andet Fakultet end det filosofiske. Forholdet stillede sig imidlertid saaledes, at man ikke derfor var henvist til at vælge mellem enten at lade Forelæsningen over dette Fag hvile indtil videre for en ubestemt Tid, eller at andrage paa, at der blev beskikket en extraordinær Docent til at besørge Forelæsningen over og Examinationen i denne Disciplin, hvilket sidste formentlig vilde være en uforvarlig Ødslen med Universitetets Midler. Der frembød sig nemlig en anden Udvej, der under de for Haanden værende Omstændigheder forekom Fakultetet at være den naturligste og ønskeligste. Det var Fakultetet bekjendt, at der for Tiden forhandlede om Ansættelsen af en extraordinær Docent i Historie i Almindelighed under det filosofiske Fakultet, og der vilde da formentlig ikke kunne være noget til Hinder for, at det paalagdes denne at besørge det her omhandlede Hverv.

Med Skrivelse af 4. Maj 1863 indsendte Konsistorium disse Erklæringer, idet det bemærkede, at det ganske tiltraadte det rets- og statsvidenskabelige Fakultets Erklæring. Konsistorium tilføjede, at det efter den Anledning, som enkelte Ytringer i Prof. Schierns Erklæring dertil gave, havde taget under Overvejelse, om ikke den omspurgte Disciplin kunde udgaa af Lærefagene i det statsvidenskabelige Kursus og Examinationen ved den statsvidenskabelige Examen,

men at det dog ikke havde troet at burde andrage herpaa, da begge de statsvidenskabelige Docenter i det rets- og statsvidenskabelige Fakultet havde fraaraadet en saadan Foranstaltning, hvorved der efter deres Formening vilde blive gjort et Brud paa denne Examens Enhed. Konsistorium indstillede derfor, at det maatte paalægges den, der maatte blive beskikket til extraordinær Docent i Historie i det filosofiske Fakultet, at holde Forelæsninger over den nyere Tids politiske Historie for de statsvidenskabelige studerende, og at examinere i denne Disciplin ved den statsvidenskabelige Examen.

Førend Ministeriets Svar paa denne Skrivelse meddeles, maa imidlertid her det fornødne bemærkes med Hensyn til den i Slutningen af det rets- og statsvidenskabelige Fakultets Erklæring indeholdte Antydning. Efter at nemlig extraordinær Docent i Historie, Prof. Allen, ved Prof. Velschows Død var blevet beskikket til normeret Professor i Historie, begjærede Ministeriet under 23. Jan. 1863 en Erklæring af Konsistorium og det filosofiske Fakultet, om der ikke efter de Krav, Historien som Videnskab syntes at gjøre til Universitetets Lærerkrafter, kunde være Opfordring og Føje til at søge udvirket en extraordinær Docent i Historie paa ny beskikket, saaledes at Besættelsen af Embedet, i Lighed med Besættelsen af den extraordinære Docentpost i de nordiske Sprog, skete efter Konkurrence.

Det filosofiske Fakultet udtalte sig herom under 1. Maj. Fakultetet i sin Helhed ansaa, skjønt af noget afvigende Grunde, Beskikkelsen af en extraordinær Docent i Historie for ønskelig. En Del af Fakultetet mente, at Normalreglementets Bestemmelse om 3 historiske Professorembeder, naar hensaaes til, at den ene af disse Professorer i en temmelig lang Aarrække som Universitetets Senior havde været fritaget for Forelæsninger og Examina, maatte indeholde en ved det historiske Studiums og den historiske Læreopgaves Omfang og Beskaffenhed bestyrket Opfordring til at søge en extraordinær Docent i dette Fag ansat, som da kunde overtage Forelæsningerne over den politiske Historie for de statsvidenskabelige studerende som særlig Opgave, hvortil det havde vist sig vanskeligt at finde disponible Lærerkrafter. Andre af Fakultetets Medlemmer kunde ikke erkjende, at der under de nu værende Forhold kunde siges at være nogen egentlig Trang tilstede til Besættelsen af den nævnte Plads, men vare derimod enige i, at der var al Anledning for Universitetet til at søge at tilegne sig et lovende og ved dygtige Studier uddannet Talent, der efter Fakultetets enstemmige Anskuelse var tilstede i Dr. phil. Holm. Med Hensyn til Ansættelsesmaaden ansaa samtlige Fakultetets Medlemmer en Konkurrence i nærværende Tilfælde for utilraadelig. Dette gjordes ikke blot gjældende af de af Fakultetets Medlemmer, som anbefalede Ansættelsen for at vinde en bestemt Personlighed for Universitetet; men Fakultetet i sin Helhed henlede Opmærksomheden paa de Besværligheder og Vanskeligheder, der vare forbundne med en Konkurrence om en Docentpost i Historie, idet det historiske Studiums Beskaffenhed, store Omfang og Mangfoldighed af Retninger gjorde det lige vanskeligt at stille enten fælles eller dog ligeartede Opgaver for Konkurrenterne og at komme til en paalidelig Sammenligning af Konkurrenternes Præstationer. Derhos vare alle Fakultetets Medlemmer enige om, at Dr. Holm var den eneste yngre Videnskabsmand, der baade havde gjort saa grundige, paa et solidt Grundlag af almindelig videnskabelig Fordannelse byggede historiske Studier og givet saadanne Prøver paa Talent for større historiske Opgavers Be-

handling og Fremstilling, at han i en Konkurrence kunde antages at ville præstere noget betydeligt. For saa vidt Ministeriet imidlertid fastholdt, at en Konkurrence skulde holdes, burde denne, under Forudsætning af, at den almindelige Besiddelse af videnskabelig og historisk Dannelse var lagt for Dagen ved andre Prøver, som Embedsexamen, Magisterkonferens eller Skrifter, blot bestaa i Proveforelæsninger, af hvilke mindst en maatte holdes over en af den almindelige Verdenshistorie valgt Opgave, uden særligt Hensyn til Konkurrenternes specielle Studier, saaledes at Prøven væsentlig gik ud paa Evnen til i en vis kort Tid at orientere sig paa et givet Punkt af Historien, udfånde de væsentlige Begivenheder og Motiver samt gruppere og fremstille Stoffet klart og overskueligt, medens et Par andre Forelæsninger maatte holdes af hver Konkurrent over Opgaver, tagne inden for de af ham opgivne Studiers særlige Omraade og af noget forskjellig Karakter, dels mere gaaende ud paa Fremstilling og Vurdering af Begivenheder, dels mere paa kritisk Prøvelse af Enkeltheder eller af visse Kilder og Mindesmærker.

I Skrivelse af 16. Juni tiltraadte Konsistorium Fakultetets Erklæring, idet det tilføjede, at Forholdene med Hensyn til den af Ministeriet omtalte Besættelse af den extraordinære Docentpost i de nordiske Sprog netop for saa vidt vare forskjellige fra de i nærværende Tilfælde foreliggende, som Fakultetet den Gang ikke troede mellem de flere, der aspirerede til den nævnte Plads, at kunne udpege nogen enkelt som den mest kvalificerede, medens samtlige Fakultetets Medlemmer nu vare enige om, at der med Hensyn til den extraordinære Docentpost i Historie kun var en yngre Videnskabsmand, som kunde anses for at være Posten voxen. Men under denne Forudsætning kunde Konsistorium i intet Tilfælde anse Besættelsen efter Konkurrence for nogen hensigtsmæssig Form. Konsistorium indstillede derfor, at en extraordinær Docent i Historie beskikkedes, samt at det paa lagdes denne Docent, i Følge hvad der var yret i dets Indstilling til Ministeriet af 4. Maj 1863, jfr. foran S. 83, at holde Forelæsninger over den politiske Historie for de statsvidenskabelige studerende og at anstille Examinationen i denne Disciplin ved den statsvidenskabelige Examen.

Under 30. Juni tilskrev Ministeriet Konsistorium, at der formentlig var Anledning til at udvirke Ansættelsen af en extraordinær Docent i Historie, men dog efter derom afholdt offentlig Konkurrence, med Hensyn til hvilken Ministeriet begjærede nærmere Forslag. Ministeriet tilføjede, at Fristen maaske passende kunde sættes til 1 eller 2 Aar, at der foruden Proveforelæsninger i Lighed med, hvad der ved saadanne Konkurrencer plejede at fordres, burde forlanges en større skriftlig Afhandling over et opgivet Æmne, samt at det var enigt i, at Forelæsningerne over den nyere Tids politiske Historie og den ved den statsvidenskabelige Examen dermed forbundne Examination rettest burde overtages af den nye Docent, hvorfor der i Bekjendtgjørelsen om Konkurrencen maatte optages en Bemærkning desangaaende.

Fakultetet gjorde under 16. Oktbr. nærmere Forslag til Afholdelse af Konkurrencen. Det udtalte sig bestemt mod en længere Frist end 1 Aar. Ligesom denne Frist eller en endnu kortere havde været anset for tilstrækkelig ved alle i de sidste 30 Aar afholdte Konkurrencer om Lærerposter ved Universitetet, saaledes vilde det være lidet billigt og hensigtsmæssigt i 2 hele Aar at holde dygtige unge Mænd i den bundne og ufrie Tilstand med Hensyn til deres Studier, Anvendelsen af deres Tid, deres Erhverv og Existens, og i den Spænding og

Usikkerhed med Hensyn til deres Fremtid, som en Konkurrence nødvendig medførte. Særlig i nærværende Tilfælde, hvor der kunde have Tvivl om Konkurrencens Hensigtsmæssighed, vilde en saa lang Frist være næsten haard mod den eneste, der hidtil havde antydnet sig som Konkurrent. At forlange en større skriftlig Afhandling over et opgivet Æmne, var ikke sædvanlig sket; thi medens Fordringen herom vel var blevet stillet ved Konkurrencer i det medicinske Fakultet og ved Konkurrencen om en statsøkonomisk Post i 1855, var den derimod hverken gjort i det juridiske Fakultet 1830, eller ved Konkurrencen om Professoratet i Farmakologi 1831, eller i det theologiske Fakultet 1833 eller 1852, eller ved Konkurrencen om det matematiske Professorat 1831, jfr. Selters akad. Tid. f. 1833 S. 138 ff. og Lindes Medd. f. 1849—56 S. 272, lige saa lidt som i indeværende Aar i det filosofiske Fakultet, jfr. Lindes Medd. f. 1857—63 S. 157—59. Om Nyttens og Hensigtsmæssigheden af den indbyrdes Disputats mellem Konkurrenterne over de leverede Afhandlinger, som var blevet brugt i det lægevidenskabelige Fakultet, syntes der i dette Fakultet selv at være opstaaet ikke ringe Tvivl; under visse Forhold syntes denne Forhandlingsform skikket til at aflede det tilstede værende Publikum fra det væsentlige for den rigtige Bedømmelse, og i Historie, hvor det let var Tilfældet, at hver Afhandling, naar Opgaven skulde vælges inden for vedkommendes specielle Studiers Omraade, laa de andre Konkurrenter fjærnt (anderledes end f. Ex., naar alle Afhandlinger faldt inden for en speciel medicinsk Disciplin), vilde Udbyttet af en saadan Disputats sandsynligvis blive meget ringe, ligesom Sammenligningen af Afhandlingerne vanskelig, og fraregnede denne til den mundtlige Forhandling knyttede Betydning, indsaa Fakultetet ikke, hvad der gennem en i nogle faa Uger begyndt, skrevet og trykt Afhandling (thi trykkes maatte den, som det ogsaa hidtil altid var sket, for at ikke en Del af Konkurrencen skulde undrages Offentligheden) skulde eller kunde opnaas, som ikke opnaaedes ved Prøveforelæsninger, til Dels med en noget længere Forberedelsestid, og til hvilke Konzepten eller Udkastet kunde forlanges afleveret. Navnlig forekom en saadan Fordring om en længere, trykt Afhandling lidet begrundet ved Konkurrenter, af hvilke der forelaa Afhandlinger, prøvede af Fakultetet selv, som Disputatser og andre trykte Arbejder, saa meget mere som der uden Konkurrence var ansat flere Universitetslærere, der ikke vare fremtraadte med trykte Arbejder. Fakultetet fraraadede derfor enstemmig, at der som Bestanddel af Konkurrencen forlangtes nogen fra Prøveforelæsninger særskilt Afhandling.

Derimod turde der maaske være Anledning til at forbeholde sig at kræve en saadan af en eller anden eventuel Deltager som forud gaaende Betingelse for Deltagelse i Konkurrencen. Uagtet den særlige Dygtighed og Begavelse for en akademisk Lærerpost, der skulde prøves ved Konkurrence, forudsatte den almindelige Kundskab og Uddannelse i Faget, kunde man dog i visse Tilfælde ønske med Hensyn til dette uundværlige Grundlag at have en Garanti af anden Art end den, der fremkom ved Konkurrencen i speciellere Retning. Dernæst burde man hverken udsætte Universitetet eller Dommerne for, at muligvis Prøven tabte sin Værdighed og Interesse, eller at Tid og Opmærksomhed spildtes ved aldeles ukvalificerede og utilstrækkelig forberedte Konkurrenters Optraeden. Det var derfor ganske i sin Orden, at ikke enhver uden videre kunde indstille sig til Konkurrencen om en akademisk Lærerpost. Der maatte være en Formodning tilstede

om erhvervet Dygtighed og nogen Prøve paa gjorte Studier i den Retning, hvorpaa det kom an, for at en Konkurrent kunde faa Adgang. En saadan Formodning havde ved enhver Konkurrence i det theologiske, juridiske og lægevidenskabelige Fakultet stiltiende været forudsat givet ved vedkommendes Embedsexamen, saa at der endog i 1831 ved Konkurrencen i Farmakologi toges et Forbehold med Hensyn til en Konkurrent, der var baade kirurgisk Kandidat (med Udmærkelse) og akademisk Borger, men ikke medicinsk Kandidat. I nærværende Tilfælde vilde Sikkerheden eller Formodningen være tilstede, naar den, der meldte sig, enten havde taget Magisterkonferens i Historie med Karakteren Admissus cum laude, eller havde disputeret for den filosofiske Doktorgrad over et historisk Æmne, eller ved andre udgivne Arbejder havde lagt historiske Studier for Dagen. Beskaffenheden og Betydningen af de udgivne Skrifter maatte naturligvis være et Skjøn underkastet med Hensyn til Tilstrækkeligheden af det deri indeholdte Bevis. Hvor ingen Garanti var givet i nogen af disse Former, der kunde vistnok en mere flersidig Prøve gennem Konferens være ønskelig; men i Mangel heraf kunde en Afhandling af vedkommende over et opgivet, hans Studier ikke for fjært liggende, og dog almindeligere Sider af Videnskaben berørende Æmne, udarbejdet i en vis kort Tid og bedømt i Forhold hertil, tjene til Erstatning. Med Undtagelse af Prof. Schiern, der antog, at en tilstrækkelig Garanti allerede var for Haanden hos Kandidater, der havde taget den historisk-filologiske, den theologiske, statsvidenskabelige og juridiske Embedsexamen med Laud, foreslog da Fakultetet at optage Fordringen om en særskilt Afhandling, hvor de oven nævnte Betingelser ikke vare tilstede. Udarbejdelsen af en saadan burde dog rykkes noget bort i Tiden fra den paafølgende Konkurrence for ikke at forstyrre vedkommende under den sidste umiddelbare Forberedelse til den, og dette forudsatte atter, at Konkurrenterne maatte melde sig og Bedømmelseskomiteen dannes tidligere. At den Konkurrent, af hvem en saadan Afhandling fordredes, fik noget mere Arbejde end en anden, var en ikke ubillig Følge af, at han ikke tidligere havde aflagt Prøver.

Den egentlige Konkurrence burde altsaa indskrænkes til Forelæsninger, og efter Historiens Natur maatte Stoffet til disse for en Del hentes fra de særlige Sider og Afsnit af Historien, hvormed vedkommende nærmere havde beskæftiget sig, og kunde altsaa ikke være eller kun tilfældig blive fælles for Konkurrenterne. Hvorvidt det af hver Konkurrent angivne Omfang af specielle Studier var nogenlunde tilstrækkeligt, var et Spørgsmaal, der maatte blive af Indflydelse ved Bedømmelsen af Konkurrencen og kunde faa en ikke ringe Vægt. Af hver Konkurrent burde der af denne Art holdes to Forelæsninger, den ene over en noget mere omfattende Opgave, beregnet paa omtrent 3 Timer, den anden paa en enkelt Time. Valget af Æmne til den flere Timer omfattende Forelæsning syntes rettest at burde overlades til vedkommende selv, for at han med desto større Frihed kunde antyde sin Retning; det andet Æmne burde Komiteen opgive for at hindre Ensformighed. Ved Siden heraf maatte Konkurrenterne holde et Par Forelæsninger over fælles, af Komiteen valgte Opgaver af den almindelige Verdenshistorie. Efter hvad Ministeriet havde antydet om den særlige Forpligtelse til at holde en vis Række Forelæsninger, der agtedes paalagte den nye Docent, var det naturligt, at der ved Valget af den ene Opgave toges Hensyn til disse Forelæsninger; den anden maatte det staa Komiteen frit for at tage saaledes inden for den historiske Videnskabs Omraade, at almindeligere Partier af de saa kaldte historiske Hjælpe-

videnskaber heller ikke vare udelukkede. Bedømmelseskomiteen kunde formentlig sammensættes ganske som ved den nylig afholdte Konkurrence om en Docentplads i nordisk Filologi.

Fakultetet foreslog derfor følgende Indretning af Konkurrencen:

1. Konkurrencen afholdtes et Aar efter, at Bekjendtgjørelsen om, at den vil finde Sted, er sket af det filosofiske Fakultets Dekanus. I Bekjendtgjørelsen optages, at den nye Docent særlig vil have at holde Forelæsninger over den nyere Tids politiske Historie for de statsvidenskabelige studerende og at examinere ved den statsvidenskabelige Examen.
2. De, der ville deltage i Konkurrencen, maa anmelde dette inden Udløbet af et halvt Aar, efter at Bekjendtgjørelsen om denne er sket. Konkurrenter, der hverken have taget Magisterkonferens i Historie med Karakteren Admissus c. laude, eller disputeret for den filosofiske Doktorgrad over et historisk Æmne, maa, saafremt de ikke af Ministeriet for Kirke og Undervisningsvæsenet paa Grund af udgivne Skrifter eller andre Prøver paa historiske Studier fritages derfor, over et dem af Bedømmelseskomiteen inden en Maaaned efter Halvaarets Udløb opgivet, enten inden for den af dem betegnede Studiekreds faldende eller et af den almindelige Verdenshistories vigtigere Afsnit angaaende Æmne i Løbet af 4 Uger udarbejde en Afhandling, der af Komiteen antages eller forkastes som Betingelse for Deltagelse i Konkurrencen. (Mindretallet, Prof. Schiern, antager dog med Hensyn til Fritagelse for Udarbejdelsen af en saadan særskilt Afhandling, at denne ogsaa bør omfatte, foruden de to nævnte Kategorier, desuden historisk-filologiske, theologiske, statsvidenskabelige og juridiske Kandidater med Laud til Embedsexamen, idet de nævnte Examina formentlig bør stilles lige med Magisterkonferens i Historie og ikke bør stilles ringere end denne.)
3. Konkurrencen bestaar i følgende Prøveforelæsninger:
  - a. 2 Forelæsninger over Æmner, der falde inden for Omraadet af hver Konkurrents speciellere historiske Studier; til den ene, som beregnes at udfylde c. 3 Timer, vælger Konkurrenten selv Opgaven, hvorimod den anden Opgave gives 14 Dage forud af Bedømmelseskomiteen.
  - b. 2 Forelæsninger over Æmner, fælles for alle Konkurrenter, hvilke vælges frit af Komiteen, det ene af den politiske Historie efter 1648, det andet fra en anden Del af den historiske Videnskabs Omraade. Af de sidste Opgaver gives den ene 14 Dage, den anden 3 Dage, førend Forelæsningen skal holdes (Mindretallet, Prof. Schiern, mener, at den korteste Frist bør være 7 Dage.) Skrevne Udkast til Forelæsningerne leveres, saa snart hver af disse er holdt, til Bedømmelseskomiteen.
4. Prøven bedømmes af en Komite af 7 Medlemmer, af hvilke de 4 vælges af det filosofiske Fakultet mellem Universitetets Lærere, de 3 af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, efter Forslag af Fakultetet.
5. Melder sig kun en Konkurrent, bortfalder Konkurrencen. Dog har Komiteen at ytre sig til Ministeriet om, hvorvidt det anser den, der har meldt sig, for skikket til Ansættelse.

Dette Forslag indstillede Konsistorium under 9. Nov. til Approbation. I den for Kongen nedlagte Forestilling tiltraadte Ministeriet i det hele Forslaget, men ansaa det for tilraadeligt, at Forslaget i 2 Punkter modificeredes.

Med Hensyn til Post 2 erklærede Ministeriet sig, efter den Betydning, der burde tillægges en ved Universitetet aflagt Embedsexamen i Følge den gjældende Lovgivning om Erhvervelsen af akademiske Grader ved Universitetet, for Mindretallets Mening, at historisk-filologiske, theologiske og juridiske Kandidater med bedste Karakter til Embedsexamen uden anden Prøve burde have Adgang til Konkurrencen. Dernæst ansaa Ministeriet det for rigtigst, at Post 5 ikke optoges, da man for det Tilfælde at der kun meldte sig en Konkurrent ikke burde binde sig, men holde sig det aabent, saafremt Omstændighederne gjorde det ønskeligt, at kunne paalægge den vedkommende at holde Prøveforelæsninger som Betingelse for at blive ansat i det som ledig kundgjorte Embede.

Ved kgl. Resol. af 27. Novbr. 1863 fastsattes det derefter, at der i Henhold til Univ. Fund. 7. Maj 1788 Kap. I § 13 maatte afholdes en Konkurrence om en extraordinær Docentpost i Historie, der skulde aflægges med en Lønning af 1000 Rd. aarlig og særlig indbefatte den Forpligtelse at holde Forelæsninger over den nyere Tids politiske Historie for de statsvidenskabelige studerende og at examinere ved den statsvidenskabelige Examen, ved hvilken Konkurrence følgende Regler skulde iagttages:

1. = Forslagets Nr. 1, første Punktum.
  2. De, som ville deltage i Konkurrencen, have at anmelde dette inden Udløbet af  $\frac{1}{2}$  Aar, efter at Bekjendtgjørelsen om denne er sket. Adgangen til at deltage i Konkurrencen staar aaben for saadanne, som til historisk-filologisk, theologisk eller juridisk Embedsexamen have erholdt Karakteren Laudabilis, eller som have erhvervet den filosofiske Doktorgrad over et historisk Æmne eller taget Magisterkonferens i Historie med Karakteren Admissus c. laude. Enhver anden har, for at kunne indstille sig til Konkurrencen — saafremt der ikke af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet paa Grund af udgivne Skrifter eller andre Prøver paa historiske Studier derfra meddeles ham Dispensation — i Løbet af 4 Uger at udarbejde en Afhandling over et ham af Bedømmelseskomiteen inden en Maaned efter Halvaarets Udløb opgivet Æmne, som enten falder inden for den af ham betegnede Studiekreds, eller tages af et af den almindelige Verdenshistories vigtigere Afsnit. Afhandlingen antages eller forkastes af bemeldte Komite som Betingelse for Deltagelse i Konkurrencen.
  3. = Forslagets Nr. 3 (Mindretallets Henstilling ad litr. b antoges ikke).
  4. = Forslagets Nr. 4.
- Forslagets Nr. 5 udgik.

Foranlediget ved en Forespørgsel fra det filosofiske Fakultet fastsattes det ved kgl. Resol. af 27. Febr. 1864, at statsvidenskabelige Kandidater havde lige Ret med de andre i den kgl. Resol. af 27. Novbr. 1863 nævnte Kandidater til at indstille sig til Konkurrencen.

Til Medlemmer af Bedømmelseskomiteen uden for Universitetet udnævnte Ministeriet, efter Fakultetets Forslag, Konf., Gehejmearkivar Wegener, Etatsr., Departementschef Regenburt og Etatsr., Højesteretsassessor Krieger. Som Konkurrenter meldte sig to Kandidater, cand. philol. Holm og cand. theol. W. Schmidt, af hvilke imidlertid den sidste trak sig tilbage. Da saaledes en Konkurrence blev umulig, forespurgte Fakultetet i Skrivelse af 5. Novbr. 1864, om det som Betingelse for Embedets Besættelse fastholdtes, at cand. philol. Holm skulde

holde Forelæsninger, en Form, der endnu ikke var forekommet i det filosofiske Fakultet, eller om disse mulig aldeles kunde bortfalde. I en for Kongen nedlagt Forestilling udtalte Ministeriet, at det i Henhold til, hvad der af Konsistorium var ytret i dets Skrivelse af 14. Juni 1863, se foran, ansaa det for uforholdent at paalægge Dr. phil. Holm Afholdelse af Prøveforelæsninger.

Ved kgl. Resol. 17. Marts 1865 udnævntes derefter Dr. phil. Peter Edvard Holm til extraordinær Docent i Historie med en Lønning af 1000 Rd. aarlig, saaledes at han var pligtig til at holde de i Pl. 10. Avg. 1848 § 1 f ommeldte Forelæsninger over den nyere Tids politiske Historie og examinere i dette Fag ved bemeldte Examen.

### 3. Afgang og nye Udnævnelser.

#### *Det theologiske Fakultet.*

Ved kgl. Resol. af 3. Jan. 1870 blev Prof., Lic. theol. Johan Alfred Bornemann entlediget. Han blev d. 28. Juli 1854 udnævnt til Prof. ord.

Ved kgl. Resol. af 5. Jan. 1867 blev Lic. theol. Carl Henrik Scharling midlertidig ansat som Docent, med Forpligtelse til at foredrage den kristelige Ethik, jfr. foran S. 15. Ved kgl. Resol. af 16. Apr. 1870 udnævntes han til Prof. ord.

#### *Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.*

Ved kgl. Resol. af 23. Jan. 1864 blev Kancellist, cand. polit. Jens Lauritz Christian Holst udnævnt til extraordinær Docent i Statsekonomi, se Lindes Medd. f. 1857—63 S. 153. Under 31. Decbr. s. A. udnævntes han til Professor.

Ved kgl. Resol. af 22. Avg. 1865 blev Prof., Dr. jur. Theodor Reinhold Schütze entlediget som extraordinær Docent i slesvigsk Ret fra Udgangen af Finansaaret 1865—66 at regne, se foran S. 20. Under 14. Jan. 1855 udnævntes han til extr. Docent.

Extr. Prof. i Statistik og Statsekonomi, Dr. med. C. J. Kayser blev i Henhold til kgl. Resol. af 20. Jan. 1865 paa Grund af Svagelighed afskediget. Under 29. Sept. 1848 udnævntes han til Prof. extr.

I Henhold til kgl. Resol. af 23. Oktbr. 1865 overdroges det cand. polit. Niels Christian Frederiksen for et Tidsrum af 2 Aar fra Begyndelsen af Efteraars Halvaaret s. A. at regne at holde Forelæsninger over de statsekonomiske Discipliner, jfr. foran S. 64—65. Ved kgl. Resol. 30. Marts 1867 udnævntes han til Prof. ord i Statsekonomi.

Under 12. Febr. 1867 afgik Prof. J. L. C. Holst, se oven for, ved Døden.

Professor Carl Georg Holck afgik under 14. Avg. 1868 ved Døden. Ved kgl. Resol. af 16. Decbr. 1862 blev han beskikket til Prof. ord.

Ved kgl. Resol. af 31. Oktbr. 1869 udnævntes cand. jur. Hans William Scharling til Professor i Statsekonomi og Statistik, jfr. foran S. 67.

Cand. jur. Henning Matzen blev under 29. Apr. 1870 beskikket til Prof. ord., jfr. foran S. 21—23.

Prof. Frederik Terkel Julius Gram døde d. 3. Juni 1871. Han blev under 9. Apr. 1847 udnævnt til Lektor og under 22. Jan. 1849 til Prof. extr.

#### *Det lægevidenskabelige Fakultet.*

Prof., Dr. med. Sommer blev ved kgl. Resol. 23. Febr. 1864 paa Grund af Svagelighed afskediget som Professor i alm. Pathologi og pathologisk Anatomi

fra 1. Apr. s. A. at regne. Han blev d. 18. Febr. 1842 udnævnt til Lektor i Medicinen og d. 9. Juni 1843 til Prof. extr.

Ved kgl. Resol. af 21. Marts 1864 beskikkedes Prof. ved Kiels Universitet, Dr. med. Peter Ludvig Panum til Professor i Fysiologi og komparativ Anatomi, jfr. Aarb. f. 1864—71 I S. 227.

Under 21. Novbr. 1864 udnævntes Lektor, Dr. med. C. E. With til Prof. ord. i medicinsk Klinik.

D. 20. Jan. 1865 udnævntes Dr. med. Carl Marinus Reisz til Lektor i alm. Pathologi og pathologisk Anatomi, jfr. foran S. 78. Under 1. Avg. 1868 udnævntes han til Prof. ord.

Prof., Dr. med. C. E. Levy afgik d. 30. Decbr. 1865 ved Døden. Han blev d. 15. Sept. 1840 udnævnt til Lektor i Medicinen og d. 29. Sept. 1841 til Prof. extr. i Akkouchement.

Under 29. Juni 1866 blev Lektor, Dr. med. F. T. Schmidt beskikket til Prof. ord. Han blev under 29. Apr. 1863 udnævnt til Lektor.

Dr. med. Snebjørn Asger Nicolai Stadfeldt blev under 5. Jan. 1867 beskikket til Lektor i Fødselsvidenskab samt Berne- og Fruentimmersygdomme, samt under 3. Apr. 1869 til Prof. ord., jfr. foran S. 30 og S. 71—76.

Dr. med. Carl Georg Gædeken blev d. 6. Jan. 1868 af Ministeriet beskikket til Docent i Retslægevidenskab og offentlig Hygiejne, jfr. foran S. 23—30 og S. 69—71. Ved kgl. Resol. af 3. Apr. 1869 udnævntes han til Lektor.

Etatsr., Prof., Dr. med. Stein afgik d. 14. Maj 1868 ved Døden. Han blev d. 28. Febr. 1837 udnævnt til Docent ved kirurgisk Akademi, d. 3. Apr. 1840 til Prof. extr. ved kirurgisk Akademi og overgik d. 17. Decbr. 1841 til Universitetet som Prof. extr.

Extr. Docent i Farmakologi, Prof., Dr. med. Theodor Sophus Warncke blev under 3. Apr. 1869 udnævnt til Lektor, jfr. foran S. 30.

#### *Det filosofiske Fakultet.*

Under 17. Marts 1865 blev Dr. phil. Peter Edvard Holm udnævnt til extr. Docent i Historie, jfr. foran S. 90 og under 13. Decbr. 1867 udnævntes han til Prof. ord., saaledes at han fremdeles underkastedes den ham ved kgl. Resol. 17. Marts 1865 paalagte særlige Forpligtelse til at holde de i Pl. 10. Avg. 1848 § 1 ommeldte Forelæsninger over den nyere Tids politiske Historie og examinere i dette Fag ved bemeldte Examen.

Ved kgl. Resol. af 29. Jan. 1866 blev Etatsr., Prof., Dr. phil. J. J. A. Worsaae, extr. Docent i de nordiske Oldsager, udnævnt til Direktør for Museet for de nordiske Oldsager og det ethnografiske Museum, og som Følge heraf ved kgl. Resol. af 10. Febr. s. A. entlediget fra sin Stilling som extr. Docent.

Under 29. Decbr. 1867 blev Konf., Prof., Dr. phil. E. C. Werlauff entlediget fra 1. Jan. 1868 at regne. Han blev under 15. Avg. 1810 udnævnt til Adjunkt ved Universitetet og under 24. Febr. 1812 til Prof. i nordisk Historie.

Ved kgl. Resol. af 29. Febr. 1868 blev det overdraget Dr. phil. Poul Sophus Vilhelm Høegaard foreløbig for et Tidsrum af 2 Aar, fra d. 1. s. M. at regne, at holde filosofiske Forelæsninger, se foran S. 37. Under 18. Juni 1870 blev han udnævnt til extr. Docent i Filosofi.

Under 19. Oktbr. 1869 blev Prof., Dr. phil. H. Krøyer paa Grund af Svagelighed entlediget fra sit Embede som Inspektør ved Universitetets forenede naturhistoriske Museum.

Under 16. Apr. 1870 blev Konf., Prof., Dr. phil. F. C. Sibbern afskediget fra Udgangen af det akademiske Aar 1869—70 at regne, jfr. neden for S. 101. Han blev under 27. Oktbr. 1813 udnævnt til Prof. extr. i Filosofi.

Under 19. Apr. 1870 afgik Prof. extr. i Kunsthistorie N. Høyen og under 15. Febr. 1871 Prof. extr., i nordisk Filologi K. J. Lyngby ved Døden.

Under 18. Juni 1870 blev extr. Docent i Filosofien, Prof., Dr. phil. H. Brøchner beskikket til Prof. ord. fra 23. Avg. s. A. at regne.

*Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.*

Under 6. Maj 1865 blev Inspektør ved de under Universitetet forenede naturhistoriske Museer Johannes Theodor Reinhardt beskikket til ekstraordinær Docent i Zoologi, jfr. foran S. 51—53.

Ved kgl. Resol. 22. Avg. 1865 blev Lærer ved den kgl. militære Højskole, Prof. Hans Peter Jørgen Julius Thomsen ansat som extr. Docent i Kemi, og under 6. Marts 1866 til Lektor i Kemi fra 1. Febr. s. A. at regne, jfr. foran S. 42—50.

D. 14. Decbr. 1865 døde Konf., Prof., Dr. phil. G. Forchhammer. Han blev under 17. Maj og 11. Nov. 1823 udnævnt til Lektor i Kemi og Mineralogi samt under 26. Apr. 1831 til Prof. extr. i Mineralogi.

Under 10. Febr. 1866 blev Overlærer ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt Johannes Frederik Johnstrup udnævnt til Prof. ord. i Mineralogi med en Lønning, der efter den ved Finansloven f. 1866—67 dertil meddelte Bevilling var beregnet efter en Anciennet af 6 Aar til 1900 Rd.

Under 11. Sept. 1866 afgik Prof., Dr. phil. E. A. Scharling ved Døden. Han blev d. 15. Sept. 1840 udnævnt til Lektor i Kemi og d. 23. Decbr. 1842 til Prof. extr.

Ved kgl. Resol. af 7. Apr. 1871 blev Dr. phil. Hieronymus Georg Zeuthen ansat som ekstraordinær Docent i Matematik, jfr. foran S. 53—56.

Under 2. Maj 1871 blev Dr. phil. Sophus Mads Jørgensen udnævnt til Lektor i Kemi fra d. 1. Apr. s. A. at regne, jfr. foran S. 51.

#### 4. Andre Personalialia.

Med Hønsyn til de af Hs. Maj. Kongen uddelte Ordensdekorationer, Titelforfremmelser m. m. mærkes følgende:

Til Riddere af Dannebrogen ere udnævnte: Prof. A. Aagesen, Prof. J. Th. Reinhardt (begge under 26. Maj 1867), Prof., Dr. phil. A. F. Mehren, Prof. J. Nellemann, Prof. J. F. Johnstrup (alle under 21. Juli 1869) og Prof. L. H. F. Oppermann (27. Juni 1870).

Til Dannebrogsmænd: Prof., Dr. theol. H. N. Clausen, Prof., Dr. phil. & Lic. theol. R. Nielsen, Prof., Dr. phil. C. F. Allen (alle under 21. Juli 1869) og Prof. C. Hermansen (25. Apr. 1871).

Til Kommandører af Dannebrogen, 1ste Grad: Konf., Prof., Dr. phil. J. C. Hauch (26. Maj 1867).

Til Storkors af Dannebrogen: Konf., Prof., Dr. med. O. L. Bang (13. Avg. 1864) og Prof., Dr. theol. H. N. Clausen (25. Marts 1871).

Følgende Universitetslærere have erholdt allerhøjeste Tilladelse til at anlægge og bære de dem tildelte fremmede Ordensdekorationer:

Prof. C. V. Holten Ridder af den norske Nordstjerneorden (kgl. Tilladelse af 20. Avg. 1866).

Prof., Dr. phil. F. E. Schiern Ridder af samme Orden (2. Apr. 1868).

Konf., Prof., Dr. phil. J. N. Madvig Storkors af samme Orden (29. Juni 1868) samt Dekorationen som Medlem af Fredsklassen af den preussiske Orden pour le mérite (8. Sept. 1869).

Etatsr., Prof. F. T. J. Gram Ridder af samme Orden (11. Juli 1868).

Prof., Dr. phil. N. L. Westergaard Ridder af samme Orden (11. Juli 1868).

Prof., Dr. med. T. S. Warneke Ridder af samme Orden (9. Marts 1869).

Prof. J. Nellemann Ridder af samme Orden (12. Juli 1870).

Forhøjet Rang er tildelt følgende, der ere blevne udnævnte

til Etatsraader (3. Kl. Nr. 9): Prof. J. J. A. Worsaae (4. Novbr. 1864) Prof. J. J. S. Steenstrup, Prof. F. T. J. Gram (begge under 26. Maj 1867);

Prof., Dr. med. A. Buntzen, Prof., Dr. phil. N. L. Westergaard (begge under 21. Juli 1869).

til titulære Professorer (5. Kl. Nr. 8): Lektor, Dr. med. F. T. Schmidt, Docent, Dr. phil. C. W. Smith (begge under 25. Juli 1865) samt de extraordinære Docenter i nordisk Filologi, Dr. phil. K. J. Lyngby og Kapt. S. H. Grundtvig (begge under 20. Novbr. 1869).

Følgende have frasagt sig Titlen som Professor:

Prof., Dr. phil. A. Steen, Prof., Dr. med. F. T. Schmidt (begge under 10. Maj 1871), Prof., Dr. phil. H. Brøchner (31. Maj 1871) og Prof. Jul. Thomsen (12. Juni 1871).

I øvrigt mærkes følgende Personalia:

*Det theologiske Fakultet.*

Ved Skrivelse af 8. Febr. 1866 bevilgede Ministeriet Prof. Bornemann Fritagelse for at holde Forelæsninger i Foraars Halvaaret s. A.

Ved Ministeriets Skrivelse af 29. Okt. s. A. blev Prof. Clausen fritaget for sine Embedsforretninger i Tiden fra den 1. Decbr. s. A.—1. Juni 1867 for, med Bibehold af sine Embedsindtægter, at foretage en Rejse til Udlandet.

Ved kgl. Resol. af 7. Jan. 1869 tillodes det Prof. Hammerich at tage Ophold i Udlandet fra Slutningen af samme Maaned til Begyndelsen af Juni Maaned s. A. med Bibehold af sin Lønning.

Ministeriet tillod ved Skrivelse af 16. Juli s. A. Doc. H. Scharling i Sept. og Oktbr. s. A. at foretage en Rejse til Christiania for ved det der værende Universitet at holde theologiske Forelæsninger.

— Ved Skrivelse af 18. Apr. 1871 har Ministeriet til faste Censorer ved den theologiske Embedsexamen for Trienniet 1871—74 udnævnt: Dr. theol. & phil. C. A. H. Kalkar, Sognepræst, Dr. phil. T. S. Rørdam, Sognepræst, Lic. theol. P. E. Lind samt Lic. theol. H. V. Sthyr, hvorhos der tillagdes hver et aarligt Honorar af 300 Rd.

— Under 11. Juli 1865 afgik kgl. Konfessionarius og Stiftsprovst, Dr. theol., Medlem af Direktionen for Pastoralseminariet J. H. Paulli ved Døden. I hans Sted blev ved kgl. Resol. af 26. Avg. 1865 1ste residerende Kapellan ved Holmens Kirke i Kjøbenhavn, Dr. phil. B. J. Fog beskikket til Medlem af

bemeldte Direktion med det specielle Hverv at holde Forelæsninger over praktisk Theologi.

Under 26. Febr. 1867 afgik kgl. Konfessionarius og Provst, Dr. theol., Medlem af Direktionen for Pastoralseminariet B. Münter ved Døden. I hans Sted blev ved kgl. Resolution af 27. Juli 1867 Sognepræst ved Frue Kirke og Stiftsprovst i Sjællands Stift, Lic. theol. P. C. Rothe beskikket til Medlem af samme Direktion, saaledes, at han skulde lede de kateketiske Øvelser i Seminariet.

*Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.*

Extraordinær Docent i slesvigsk Ret, Prof. Schütze oppebar fra 1. Apr. 1858 en aarlig Gage af 1,600 Rd. og i Forbindelse hermed indtil 1. Apr. 1861 det sædvanlige Dyrtidstillæg efter de aarlige Gageudbetalingslove. Efter at disse Love vare ophørte og L. 19. Febr. 1861 § 3 Nr. 2 havde foreskrevet, at den almindelige Sædberegning ikke skulde være anvendelig paa de Beløb, som afholdtes af den i L. 12. Jan. 1858 § 5 nævnte Sum, blev der ved særlig kgl. Resolution i Finansaarene 1861—62, 1862—63 og 1863—64 tilstaaet ham et temporært Lønningstillæg af 100 Rd. I Novbr. 1863 androg Prof. Schütze om, at der fra 1. Apr. 1864 maatte blive tilstaaet ham et fast personligt Gagetillæg af 200 Rd. aarlig. Dette Andragende anbefalede Konsistorium i Skrivelse af 9. s. M., med særligt Hensyn til, at han den 1. Apr. 1864 vilde have tjent i 6 Aar paa en fast Gage af 1,600 Rd. Ved kgl. Resol. 12. Maj 1864 tilstodes der imidlertid Prof. Schütze for Finansaaret 1864—65 et Lønningstillæg af 200 Rd. af Universitetets Konto til videnskabelige Formaaes Fremme. For Finansaaret 1865—66 tilstodes der ham ved kgl. Resol. 22. Avg. 1865 et Lønningstillæg af 150 Rd.

Efter at Prof. Schütze var blevet afskediget paa Ventepenge, opstod det Spørgsmaal, om, hvorvidt og hvorledes der ved Beregningen af Ventepengene maatte kunne medregnes disse forskellige Tillæg. Herom begjærede Undervisningsministeriet under 15. Febr. 1866 en Erklæring af Finansministeriet. Da disse Tillæg vare bevilgede aarlig og hver Gang som temporære Lønningstillæg kun for det enkelte Finansaar, an saa Undervisningsministeriet det for tvivlsomt, om de kunde medtages efter Pensionsloven af 5. Jan. 1851 § 4 Nr. 2, da personlige Tillæg efter Begrebet forudsatte, at de vare Embedsmanden tillagte for Embedstid. Derimod var det af den Mening, at disse Tillæg, da de vare tilstaaede som et Supplement til den paagjældendes Lønning, maatte være at medregne som uvis Indtægt efter Pensionslovens § 4 Nr. 3.

Finansministeriet udtalte i denne Anledning i Skrivelse af 24. Marts, at medens det paa den ene Side var enigt med Undervisningsministeriet i, at disse Tillæg ikke kunde henregnes til de i Pensionslovens § 4 Nr. 1 og 2 anførte Embedsindtægter, fast aarlig Gage og personlige Tillæg — hvilke sidste efter den i saa Henseende vedtagne Sprogbrug nødvendigvis maatte være bevilgede som faste Tillæg for vedkommendes Embedstid — kunde Finansministeriet paa den anden Side ikke tiltræde den Anskuelse, at de omhandlede Tillæg skulde kunne behandles efter Pensionslovens § 4 Nr. 3. At de nemlig maatte anses for uvisse Indtægter, fordi de vare blevne bevilgede hver Gang kun for et Aar og med variable Beløb, kunde ikke i denne Henseende være tilstrækkeligt; thi de i § 4 Nr. 3 nævnte Indtægter vare ikke alle uvisse Indtægter, men kun »Sportler, Gebyrer, Procenter, Skriverpenge og lignende lovhjemlede uvisse Indtægter», og under denne Kategori var det aabenbart, at de omhandlede Tillæg ikke

kunde henføres. Heraf fulgte nu vel ikke absolut, at de overhovedet vare udelukkede fra at komme i Betragtning ved Pensionsberegning; men for saa vidt der skulde have Føje til at medregne disse Indtægter, nagtet de ikke kunde henføres til nogen af de i Pensionsloven udtrykkelig nævnte Kategorier, maatte det være, fordi disse Indtægter efter deres egen Beskaffenhed, den Hensigt, i hvilken de vare givne, og de Principer, der laa til Grund for Pensionslovens Regel, ikke uden Tilsidesættelse af disse kunde holdes uden for Pensionsberegningen. Disse Betingelser vare imidlertid efter Finansministeriets Skjøn ikke tilstede i nærværende Tilfælde. Dels kunde nemlig den aarlig gjentagne Bevilling næppe antages at have en væsentlig blot formel Betydning, saa meget mere som der havde været ikke blot en Stigen men ogsaa en Dalen i Tillæggenes Størrelse, og med en saadan, rent midlertidig Karakter af Tillæggene vilde det ikke stemme at perpetuere dem gennem Pensionen; dels maatte det navnlig fremhæves, at Hensigten med Tillægene havde været den at holde Prof. Schütze skadesløs for, at han ikke kunde erholde det sædvanlige Sædtillæg og som extraordinær Docent heller ikke Alderstillæg. Da nemlig Sædtillægget i Følge Lønningsloven var udelukket fra at komme i Betragtning ved Pensionsberegning, vilde det være endogsaa modsigende, om en Erstatning for Sædtillæg skulde kunne medtages i Pensionsberegningen, og naar den extraordinære Docent ved Lønningsloven var udelukket fra Alderstillæg, kunde det vel være gjort ad ordinær Vej at skaffe ham nogen Erstatning derfor gennem et temporært Tillæg; men da dette Tillæg saaledes laa helt uden for Lønningsloven, skjønedes det ikke vel at ville stemme med denne, om det ved Pensionsberegningen desuagtet toges i Betragtning og derved stilledes lige med lovhjemlede Indtægter. Sluttelig tilføjede Finansministeriet, at dersom den foreliggende Sag havde hørt under dets Afgjørelse, vilde det af de anførte Grunde ikke have anset sig berettiget til at tage de omhandlede Tillæg i Betragtning ved Beregningen af Prof. Schützes Ventepenge.

Efter denne Anskuelse, som ogsaa Undervisningsministeriet tiltraadte, beregnedes Ventepengene.

— Efter Andragende derom fra Prof. Schütze tillod Ministeriet ham ved Skrivelse af 14. Decbr. 1865, efter foregaaende Brevvexling med Finansministeriet, at modtage Embedskonstitution i Udlandet, saaledes at han, dersom han ikke der opnaaede fast Ansættelse, igjen kunde tiltræde Oppebæring af den ham tilkommende henholdsvis Lønning, Ventepenge eller Pension. Ministeriet tilføjede imidlertid, at denne Tilladelse vilde træde ud af Kraft ikke blot, naar han efter indtraadt definitiv Ordning af Hertugdømmernes statsretlige Forhold modtog fast Ansættelse sammesteds, men ogsaa, naar han ved Udløbet af den i Fredstraktaten af 30. Oktbr. 1864 Art. XIX fastsatte Frist for frit Valg med Hensyn til det undersaatlige Forhold bevarede sin Ansættelse i Hertugdømmerne, hvad enten denne var fast eller midlertidig. Ved kgl. Resol. af 2. Febr. 1866 tillodes det derhos Prof. Schütze fra 1. Apr. s. A. for en Tid af 2 Aar og med Bibehold af Ventepenge at tage Ophold i Udlandet samt der at modtage Embedskonstitution, i hvilket sidste Fald Nydelser af Ventepenge foreløbig suspenderedes.

— Undervisningsministeriet meddelte under 26. Febr. 1868 det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, efter Brevvexling med de vedkommende Ministerier, at foruden de Departementschefer, hvem det Hverv at fungere som Censorer ved den statsvidenskabelige Examen i Henhold til Bekj. 10. Juni 1851 § 4 var paa-

lagt (Geheimkonf. Johnsen, Konf. Schovelin og Etatsr. Raffenberg), tillige efter nævnte vare anmodede om at fungere som Censorer ved bemeldte Examen nemlig:

for Finansministeriets Vedkommende Etatsr., Departementsdirektør Schiern,  
 - Indenrigsministeriets — — — — — Linnemann,  
 - Justitsministeriets — — — — — Justitsr. Departementschef Ricard,  
 dog saaledes, at i den sidst nævntes Forfald Chefen for Justitsministeriets 2det Departement kunde give Møde.

— Ved Skrivelse af 5. Jan. 1864 tilmeldte Ministeriet Fakultetet, at Etatsr. Benzon-Buchwald efter dets Opfordring paa Grund af Prof. Kayzers Sygdom havde erklæret sig villig til at examinere i Statistik ved den forestaaende fuldstændige juridiske Examen.

Efter Ministeriets Opfordring examinerede Prof. Schiern, paa Grund af Prof. Allens Sygdom, i politisk Historie ved den statsvidenskabelige Examen i Januar 1864. Ved Sommerexamen s. A. examinerede Docent Holst i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 15. Juni s. A.

Ved Ministeriets Skrivelse af 9. Jan. 1865 fritoges Prof. Kayser paa Grund af Svagelighed for at fungere ved Fakultetets Examina i samme Maaned. Det overdroges derhos Etatsr. Benzon-Buchwald at examinere for ham ved den statsvidenskabelige Examen. Examinationen ved denne i politisk Historie overtoges af Prof. Holst. Ved Sommerexamen 1865 examinerede ligeledes Etatsr. Benzon-Buchwald ved den statsvidenskabelige Examen i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 22. Maj 1865.

Efter Fakultetets Indstilling overdrog Ministeriet under 4. Decbr. 1867 Etatsr. Benzon-Buchwald i det Tidsrum, der maatte hengaa, indtil en ny Docent i de statsøkonomiske Discipliner var blevet beskikket, at yde Fakultetet sin Medhjælp saa vel ved de forefaldende statsvidenskabelige Examina som ved andre Lejligheder, ved hvilke Fakultetet maatte ønske at benytte hans Bistand.

Ved Skrivelse af 26. Juni 1868 meddelte Ministeriet Prof. Nellesmann Frilagelse for at holde Forelæsninger i Efteraars Halvaaret s. A., for at han derved kunde vinde Tid til at udarbejde et foreløbigt Udkast til Hovedpartierne i en Lov om Rettergangsmaaden i civile Sager, der skulde tjene til Grundlag for Forhandlingerne i den ved kgl. Resol. af 28. Febr. s. A. nedsatte Kommission til at udarbejde Forslag til nye Rettergangslove, af hvilken Kommission han under s. D. var beskikket som Medlem. En lignende Tilladelse meddeltes ham ved Ministeriets Skrivelser af 17. Juni 1869 for Efteraars Halvaaret s. A. samt 23. Juni 1871 for Efteraars Halvaaret s. A.

Med Ministeriets Tilladelse i Skrivelse af 5. Sept 1868 overtog Prof. Aagesen de af afdøde Prof. Holck for Efteraars Halvaaret s. A. anmeldte praktiske Øvelser, mod at den af ham anmeldte Forelæsning over den juridiske Encyklopædi indskrænkedes til blot at meddele den Oversigt over og Vejledning til det juridiske Studium, som plejede at forudskikkes for denne.

Ved Ministeriets Skrivelse af 11. Marts 1870 tillodes det Prof. Nellesmann i 6—8 Uger i Foraaret s. A. at tage 2 Dage ugentlig til Lund for, efter en til ham rettet Opfordring fra Kansleren for Lunds Universitet, der at holde en Række Forelæsninger over et selvvalgt Æmne af den danske Ret.

I Henhold til kgl. Resol. af 8. Juni 1870 indtraadte Prof. Goos som

Medlem af den i Følge kgl. Resol. 28. Febr. 1868 nedsatte Kommission angaaende en Omordning af den civile og kriminelle Retspleje Som Følge heraf fritog Ministeriet ham ved Skrivelse af 30. Juni 1870 for at holde Forelæsninger i Efteraars Halvaaret s. A., for at han derved kunde blive sat i Stand til at udføre forskjellige Arbejder for denne Kommission, hvilken Tilladelse ved Skrivelse af 23. Jan. 1871 forlængedes for Foraars Halvaaret s. A.

Ved Skrivelse af 18. Apr. 1871 har Ministeriet til faste Censorer ved de juridiske Examina for Trienniet 1871—74 udnævnt: Højesteretsassessorerne W. Ussing og F. Meyer, Etatsraad C. S. Klein, Overretsassessorerne N. F. Schlegel og C. Rimestad, Kriminalretsassessor W. C. Ussing, Højesteretsadvokat H. B. Halkier og Overretssagfører, Avditer J. H. Mundt, hvorhos der tillagdes hver et aarligt Honorar af 400 Rd.

Under 26. s. M. har Ministeriet til faste Censorer ved den statsvidenskabelige Examen for Trienniet 1871—74 udnævnt: Fuldmægtig E. Castberg og Fuldmægtig V. A. Falbe Hansen. Hver af disse tillagdes der et aarligt Honorar af 150 Rd.

#### *Det lægevidenskabelige Fakultet.*

Efter at Overakkouchør ved den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse, Prof. Levy under 30. Decbr. 1865 var afgaaet ved Døden, konstituerede Stiftelsens Direktion Reserveakkouchør, Dr. med Stadfeldt til i Vakancen at fungere som Overakkouchør, hvorimod den ikke kunde meddele ham Konstitution som Medlem af Jordemoderkommissionen, da denne ikke sorterede under Stiftelsen. Da Dr. Stadfeldt imidlertid som Reserveakkouchør under Prof. Levys Sygdom udelukkende havde ledet de i Jordemoderskolen sidst optagne Læredøtres Undervisning, antog Direktionen, at han, da der for Tiden ikke var nogen Prof. artis obstetriciæ, som konstitueret Overakkouchør ogsaa maatte deltage i Læredøtrenes Examination, Meddelelsen af deres Examenskarakter og Udstedelsen af deres Testimonier; men da der i samtlige, Jordemoderkommissionen vedrørende Bestemmelser udtrykkelig nævnedes Prof. artis obstetriciæ som den, der tillige med et Medlem af Sundhedskollegiet og Stadsfysikus udførte disse Forretninger, anmodede Direktionen Justitsministeriet om, at der paa Grund af de nævnte særlige Forhold maatte blive meddelt Dr. Stadfeldt Konstitution til under Vakancen i Overakkouchørposten at tiltræde Jordemoderkommissionen og i samme udføre de Forretninger, der paa hvilede Prof. artis obstetriciæ. Foranlediget herved henstillede Justitsministeriet under 12. Marts 1866 til Undervisningsministeriet, efter at have brevvexlet med Sundhedskollegiet, der ikke fandt noget til Hinder for, at Forslaget toges til Følge, at der meddeltes Dr. Stadfeldt den omhandlede Konstitution. Dette skete derefter ved Undervisningsministeriets Skrivelse af 16 s. M.

I Midten af Oktbr. 1866 fratraadte Dr. Stadfeldt Posten som Reserveakkouchør. Da Stiftelsens Direktion ikke ansaa det for rigtigt, at Bestyrelsen af Overakkouchøreembedet, der først definitivt vilde blive besat, efter at den om den dermed forbundne Lærerplads ved Universitetet bestemte konkurrence var endt, strax overtoges af den i Dr. Stadfeldts Sted ansatte Reserveakkouchør, og da den ansaa det for uheldigt, om den begyndte Undervisning i Jordemoderskolen i en Del af Semestret skulde ledes af en Lærer og i den øvrige Tid af en anden Lærer, forlængede den Dr. Stadfeldts Konstitution som Overakkouchør til April Flyttedag 1867, mod at han oppebar de ham hidtil under bemeldte hans Konsti-

tution tillagte Indtægter og Emolumenter. Herom gjorde Direktionen Indberetning til Justitsministeriet, der under 6. Novbr. 1866 begjærede Undervisningsministeriets Erklæring, om det havde noget herimod at erindre, idet det bemærkede, at ihvorvel Direktionen maatte antages at have manglet Kompetence til at foretage det omhandlede Skridt, vilde det dog for sit Vedkommende ikke modsætte sig samme.

Efter Undervisningsministeriets Paalæg udtalte det lægevidenskabelige Fakultet sig herom i Skrivelse af 2. Decbr. Fakultetet beklagede en saadan Konstitution som den nævnte, hvis den skulde træde i Kraft, da det netop havde bestræbt sig for at faa den Konkurrence om et Lektorat i Fødselsvidenskab m. m., hvortil Posten som Overakkouchør var knyttet, tilendebragt saa tidlig, at den eventuelle Docent vilde kunne overtage den theoretiske og praktiske Undervisning i det kommende Semester, der begyndte med Febr. Maaned, og da dette forhaabentlig ogsaa vilde kunne ske. Den eventuelle Docent vilde, saafremt det ikke netop blev Dr. Stadfeldt, være afskaaret fra Benyttelsen af den ham tilkommende Virkekreds som Overakkouchør, uden hvilken Undervisningen ikke vilde kunne gaa for sig. Paa den Maade vilde der for de unge Lægers Vedkommende opstaa den samme Ulempe, som Direktionen havde anført som et Motiv for den paagjældende Konstitution for Jordemødrenes Vedkommende, at det nemlig blev en Lærer, som ledede Undervisningen i den første, en anden i den sidste Halvdel af Semestret, som netop omtrent halveredes ved April Flyttedag. Maaske vilde den paapegede Ulempe for Jordemødrenes Vedkommende netop i det løbende Semester være af mindre Betydning, da Dr. Stadfeldt paa Grund af den nu aabnede Konkurrence i det mindste for Tiden ikke kunde deltage i Undervisningen. I ethvert Tilfælde kunde Fakultetet ikke antage, at et Lærerskifte vilde være mere uheldigt for Jordemødrene end for de unge Læger. Det var vigtigt, at den eventuelle Docent kunde overtage Undervisningen strax ved Semestrets Begyndelse, hvortil hans Stilling som Overakkouchør var aldeles nødvendig, saa at Konstitueringen af en anden end den nye Docent som Overakkouchør i den første Halvdel af Semestret maatte anses for meget skadelig i denne Henseende.

I Overensstemmelse hermed tilskrev Undervisningsministeriet under 11. Decbr. Justitsministeriet, der derefter under 19. s. M. tilmeldte Direktionen, at det ikke kunde billiges, at den havde forlænget Dr. Stadfeldts Konstitution som Overakkouchør til April Flyttedag 1867, altsaa for et længere Tidsrum, end Embedet efter endt Konkurrence kunde ventes at ville henstaa ubesat, og at Konstitutionen derfor vilde være at indskrænke til Udgangen af Januar Maaned s. A.

— Embedet som Stadsakkouchør, der ved Reskr. 23. Jan. 1771 var blevet oprettet, for at denne Embedsmand skulde undervise Jordemødrene, var i det væsentlige allerede blevet overflødig ved Fødselsstiftelsens Oprettelse. Efter at Prof. og Stadsakkouchør Levy var afgaaet ved Døden, androg Kjøbenhavns Magistrat derfor Indenrigsministeriet om at virke hen til, at der fremtidig ikke blev ansat nogen Stadsakkouchør, eller at i alt Fald Stadens Kasse blev fritaget for at udrede den denne tillagte Gage af 200 Rd. aarlig. Da Embedet som Stadsakkouchør ikke er nævnt i Loven om Bestyrelsen af Kjøbenhavns kommunale Anliggender af 4. Marts 1857 blandt de Embeder, der skulle lønnes af Kommunens Kasse, og der ikke heller i den til Loven sig sluttende Vedtægt af 30. Decbr. s. A. er fastsat nogen Gage for dette Embede, antog Justitsministeriet,

hvem Indenrigsministeriet havde tilstillet Sagen, at det ikke burde foranlediges gjenbesat; men da Grunden til, at Jordemoderlever her fra Staden havde bibeholdt den dem ved Reskr. 23. Marts 1787 indrømmede frie Undervisning ved Fødselsstiftelsen, ogsaa efter at det ved kgl. Resol. 25. Sept. 1848 var blevet bestemt, at der af enhver, som blev indlagt paa de ordinære Pladser i Fødselsstiftelsen, skulde erlægges den hidtil bestemte Betaling af 25 Rd. for Undervisningen og i øvrigt for Underholdningen, hvad denne kostede Stiftelsen, navnlig maatte søges i, at Stiftelsens Overakkouchør, der tillige var ansat som Stadsakkouchør, i denne Egenskab oppebar en aarlig Gage af 200 Rd. af Stadens Kasse »for at undervise Jordemødrene«, nedlagde Justitsministeriet, efter derom at have brevvetlet med det kgl. Sundhetskollegium og Direktionen for Fødselsstiftelsen, Forestilling for Kongen om, at den Jordemoderlever her fra Staden hidtil indrømmede frie Undervisning paa Fødselsstiftelsen herefter maatte bortfalde, og at som Følge heraf Jordemoderlever fra Kjøbenhavn, der modtages til Op-lærelse ved Fødselsstiftelsen, for Fremtiden skulde erlægge den ved kgl. Resol. 15. Nov. 1805 og 25. Sept. 1848 fastsatte Betaling for Undervisningen af 25 Rd. for hver, samt at denne Betaling maatte tillægges Overakkouchøren ved Fødselsstiftelsen. Denne Indstilling bifaldtes ved kgl. Resol. 23. Oktbr. 1866, hvorom Justitsministeriet under 31. s. M. gjorde Meddelelse til Undervisningsministeriet, der meddelte Konsistorium Indholdet af denne Resolution, idet det tilføjede, at dermed den Overakkouchøren ved Fødselsstiftelsen i Egenskab af Stadsakkouchør tillagte Lønning af Stadens Kasse paa 200 Rd. var bortfaldet.

— Som Censorer ved den lægevidenskabelige Embedsexamen har Sundhetskollegiet i Henhold til Pl. 30. Jan. 1338 § 5 udnævnt for 2 Aar ad Gangen:

for 1865—67 (Skrivelser af 30. Apr. og 22. Maj 1865): Etats. Larsen i kirurgisk Pathologi, Overlæge Withusen i kirurgiske Operationer, Dr. med. Krabbe i Anatomi og alm. Pathologi, Dr. med. Paulsen i pathologisk Anatomi samt Etatsr. Müller i Akkouchement. De afgaaede Censorer: Distriktslæge Bentzen, Reservekirurg Studsgaard og Overlæge Aarestrup fungerede som Suppleanter.

for 1867—69 (Skriv. af 6. Maj 1867): Reservekirurg Borberg (kirurgisk Pathologi), Dr. med. Müller (kirurgiske Operationer), Dr. med. Holmer (Anatomi) og Dr. med. Driebein (alm. Pathologi og pathologisk Anatomi). De fratrædende Censorer: Dr. Krabbe, Dr. Paulsen, Overlæge Withusen og Etatsr. Larsen fungerede som Suppleanter.

for 1869—71 (Skrivelser af 13. Apr., 17. Juni og 6. Decbr. 1869): Assistentlæge ved Alm. Hospital Laub (kirurgisk Pathologi), Reservelæge, Dr. med. Philipsen (Anatomi), Reservelæge Lunding (Fødselsvidenskab), cand. med. R. Hansen (alm. Pathologi og pathologisk Anatomi) og Prof. Engelsted (kirurgiske Operationer). De fratrædende Censorer: Reservekirurg Borberg og Overkirurg Holmer fungerede som Suppleanter.

Derhos have følgende i Henhold til den nævnte Plakat fungeret som Censorer: Etatsr. Müller i Akkouchement, Dr. med. Hansen i Therapi, Etatsr. Dahlerup i medicinsk Klinik, Stabslæge Djørup i Farmakologi, Etatsr. Mansa i kirurgisk Klinik, efter ham (Skriv. af 1. Jan. 1868) Dr. med. Plum, samt Prof. Ballin i Fysiologi, efter ham (Skriv. af 21. Apr. 1866) Prof. Hornemann.

Til Censorer ved den lægevidenskabelige Forberedelses Examen har Fakultetet med Ministeriets Bemyndigelse udnævnt:

for Trienniet 1864—66 (Ministeriets Skrivelse af 11. Oktbr. 1864):  
 Proff. Buntzen (Fysik), With (Kemi) og Schmidt (Zoologi).

for Trienniet 1866—68 (Ministeriets Skrivelse af 11. Jan. 1866):  
 Proff. Saxtorph (Fysik), Panum (Kemi) og Lektor Reisz (Zoologi).

for Trienniet 1868—70 (Ministeriets Skrivelse af 19. Jan. 1869):  
 Docent Gædeken (Fysik), Proff. With (Kemi) og Schmidt (Zoologi).

Desuden have følgende fungeret som Censorer i Botanik: Prof. Warncke (Ministeriets Skrivelse af 11. Okt 1864), Lektor Stadfeldt (Min. Skr. 17. Okt. 1867) og Prof. Warncke (Min. Skr. 30. Sept. 1870).

Ved Skrivelse af 18. Apr 1871 udnævnte Ministeriet til faste Censorer ved den lægevidenskabelige Embedsexamen for Trienniet 1871—74: Professor E. Paulli, Dr. med. H. Krabbe, Overlæge, Dr. med. Bondesen, Dr. med. J. Lehmann, Distriktslæge, Dr. med. O. Storch, Dr. med. Howitz, Dr. med. Studsgaard, Overlæge, Dr. med. Rasmussen og Distriktslæge C. Lange, hvorhos der tillagdes hver et aarligt Honorar af 200 Rd.

Ved Ministeriets Skrivelse af 6. Marts 1863 bevilgedes der Prof. Sommer af Helbreds Hensyn et Aars Dispensation fra hans Forretninger ved Universitetet, og det overdroges Dr. med. Reisz mod et Honorar af 800 Rd. at holde offentlige Forelæsninger ved Universitetet over den patologiske Anatomi og den almindelige Pathologi samt at examinere deri ved Examen. Efter Prof. Sommers Afskedigelse, se foran, overdrog Ministeriet under 31. Marts 1864 Dr. Reisz fremdeles indtil videre at fungere mod samme Honorar og paa samme Maade som hidtil, saaledes at Honoraret udrededes af den ledige Professorlønning.

Ved Ministeriets Skrivelse af 8. Sept. 1865 tillodes det Prof. Warncke i 14 Dage fra d. 15. s. M. at regne at rejse til Stockholm for efter det ham af Justitsministeriet overdragne Hverv at deltage i den Kommissions Arbejder, som var nedsat af den svenske Regering for at udarbejde Principerne for en ny Farmakope.

Ved sammes Skrivelse af 1. Marts 1867 meddeltes der Prof. Panum (der da var Dekanus) Rejsetilladelse til Udlandet indtil d. 12. s. M., mod at Fakultetets Notarius udferte de mulig forefaldende uopsættelige Dekanatsforretninger, og ved Skrivelse af 15. Apr. s. A. Tilladelse til i Tiden 18. Apr.—12. Maj at besøge de fysiologiske Anstalter i Leipzig, Heidelberg og München.

Efter Indstilling fra det lægevidenskabelige Fakultet bevilgede Ministeriet under 3. Decbr. 1869 Etatsr. Buntzen Fritagelse paa et Aar for hans Forretninger som Professor, for at han i dette Tidsrum kunde underkaste sig en længere Kur, hvorhos Ministeriet bemyndigede Fakultetet til at udstede offentlig Opfordring til med kort Varsel at indgive Ansøgninger om mod et Honorar af 800 Rd. for de 2 næste akademiske Halvaar at overtage det Hverv, som extraordinær Docent, dog uden at indtræde som Medlem i Fakultetet, at holde Forelæsninger i theoretisk Kirurgi og Operationsøvelser samt at deltage i Examinationen og Censuren ved den lægevidenskabelige Examen, og allerede saaledes fungere ved Examen i Januar 1870. Dette Hverv overdroges derefter med Ministeriets Samtykke af 30. s. M. til Dr. med. P. Plum. Ved kgl. Resol. 31. Jan. 1871 blev den Etatsr. Buntzen tilstaaede Fritagelse forlænget paa 1 Aar fra

3. Decbr. 1870 at regne. Ved under 11. Febr. 1871 at meddele Fakultetet dette, anmodede Ministeriet Fakultetet om at ordne Vikariatet for Buntzen paa samme Maade som hidtil i Overensstemmelse med Ministeriets Skrivelser af 3. og 30. Decbr. 1869.

— Til Prosektor i operativ Kirurgi i Stedet for Dr. Christensen, der var rejst til Udlandet, antog Prof. Buntzen under 20. Sept. 1868 cand. med. & chir. C. Lange.

Til Assistent ved det fysiologiske Laboratorium, jfr. Aarb. f. 1864—71, 1ste Bind S. 387—89, antog Prof. Panum fra 1. Maj 1869 at regne cand. med. & chir. O. Krarup.

Til klinisk Assistent ved Fødselsstiftelsen, jfr. Aarb. f. 1864—71, 1ste Bind S. 374—75, udnævnte Fakultetet med Direktionens Billigelse i Skrivelse af 30. Juni 1869 cand. med. & chir. O. Lund, der fratraadte i Okt. s. A. Derefter udnævntes cand. med. & chir. Krenchel fra 1. Decbr. s. A. Denne fratraadte fra 1. Novbr. 1870, hvorefter cand. med. & chir. F. Levison ansattes fra 1. Decbr. s. A.

Prosektor ved den pathologisk-anatomiske Samling, Dr. med. V. Rasmussen, fratraadte efter eget Ønske d. 1. Apr. 1870. Fakultetet antog under 31. Marts s. A. Reservelæge, Dr. med. Fr. Dahl

#### *Det filosofiske Fakultet.*

Ved kgl. Resol. af 8. Febr. 1868 bifaldtes det, efter Ministeriets Forestilling, at der i Henhold til Univ. Fund. 7. Maj 1788 I § 16 tilstodes Konf. Sibbern som Universitetets Senior Fritagelse fra Udgangen af det akademiske Aar 1867—68 for at holde Forelæsninger for de studerende, der skulde underkaste sig den filosofiske Prøve, og saaledes, at det ganske overlodes til ham, om han vilde holde Forelæsninger for videre komne, og i bekræftende Fald hvilke. Med Udgangen af det akademiske Aar 1869—70 blev han i Følge kgl. Resol. af 16. Apr. 1870 afskediget, hvorhos Ministeriet ved Skrivelse af 29. s. M. udtalte for ham en Tak og Paaskjønnelse for den omfattende og heldbringende Virksomhed, han i en saa usædvanlig lang Aarrække havde udfoldet som Universitetslærer og Videnskabsmand. Efter Ministeriets Forslag blev der ved Lov 26. Novbr. 1870 bevilget ham en extraordinær Pension af Universitetets Kasse af 3000 Rd. fra d. 1. Sept. s. A. at regne. \*)

\*) Loven lyder saaledes: „Der tillægges entlediget Professor ved Universitetet, Konf., Dr. phil. Frederik Christian Sibbern extraordinært 3000 Rd. i aarlig Pension af Universitetets Kasse fra d. 1. Sept. 1870 at regne.“

Ligeledes meddeles her Lovens Motiver: Ved allerh. Resol. af 16. Apr. 1870 blev Professor i Filosofi ved Universitetet, Konf., Dr. phil. F. C. Sibbern entlediget i Naade og med en Pension af 2543 Rd. 30 Sk. aarlig af Universitetets Kasse fra d. 23. Avg. s. A. at regne. Pensionen er i Medfør af Pensionsloven af 5. Jan. 1851 beregnet af hans Embedsindtægter saaledes:

Gjennemsnit af Lønning (2900 Rd.) og Huslejeportion (550 Rd.)	
i de sidste 5 Aar .....	3450 Rd. „ Sk.

At overføre...	3450 Rd. „ Sk.
----------------	----------------

— I Anledning af en Forespørgsel fra Dr. phil., extr. Docent Heegaard, om han ved Siden af et offentligt Examinatorium over Psykologien kunde anmelde en privat Forelæsning over samme Videnskab, udtalte Konsistorium under 6. Jan. 1869, at da der ikke ved hans Udnævnelse til extraordinær Docent var taget noget Forbehold, hvorved han i Henseende til Adgang til at oppebære Honorarer for Forelæsninger var stillet anderledes end Universitetslærerne i Almindelighed, skønnede det ikke rettere, end at han maatte være i Besiddelse af den samme Ret som de filosofiske Professorer.

Under s. D. tilskrev Ministeriet Konsistorium, at det intet havde at erindre mod, at Docent Heegaard anmeldte Forelæsninger og Examinatorium paa den angivne Maade.

Prof. Allen erholdt ved kgl. Resol. 14. Oktbr. 1864 Tilladelse til at tage Ophold i Udlandet fra Midten af Oktbr. 1864 til Midten af Maj 1865, med Bibehold af sin Lønning. Derhos tilstod Ministeriet ham ved Skrivelse af 18. s. M. 300 Rdl. som Rejseunderstøttelse af Universitetets Konto til extraordinære Udgifter, og ved Skrivelse af 4. Apr. 1865 et lignende Beløb af samme Konto. Ved kgl. Resol. 22. Jan. 1866 bevilgedes der ham, formedelst hans svækkede Helbreds Tilstand, i 2 Aar fra 1. s. M. at regne Fritagelse for at holde Forelæsninger ved Universitetet, saaledes at han i denne Tid vedblev at fungere som Examinator og Censor ved Examina og Magisterkonferenser samt at deltage i Fremsættelse af Prisopgaver og Bedømmelse af Prisaftandinger og Disputatser. Denne Tilladelse blev ved kgl. Resol. 27. Januar 1868 forlænget for et Aar. Ved kgl. Resol. 12. Sept. s. A. tillodes det ham at tage Ophold i Udlandet fra 15. s. M. til 15. Juni 1869 med Bibehold af sin Lønning. Ved Finansloven f. 1868—69 bevilgedes der ham hertil af Universitetets extraordinære Udgiftskonto 1200 Rdl.

Ved kgl. Resol. 6. Apr. 1865 tilstodes der Prof. Ussing Fritagelse for

Overført... 3450 Rd. „ Sk.

Uvisse Indtægter (Sædomskrivningstillæg, Forelæsningshonorar og Eforats Indtægter) i aarlig Gjennemsnit 547 Rd. 43 Sk.

herfra  $\frac{1}{3}$  .. ÷ 182 — 46 —

364 — 93 —

Indtægt i alt... 3814 Rd. 93 Sk.

hvoraf  $\frac{2}{3}$  udgjør Pensionens oven nævnte Beløb.

I Henhold til Univ. Fund. 7. Maj 1788 I § 16 blev der allerede i Aaret 1868 ved allerh. Resol. af 8. Febr. tilstaaet Konf. Sibbern som Universitetets Senior Fritagelse for at holde Forelæsninger. Da Ministeriet efter 2 Aars Forløb androg paa hans Entledigelse, skete dette med den Tanke, at det vilde lykkes at udvirke ham en extraordinær Pension af en saadan Størrelse, at der ved den noget vilde kunne bødes paa det betydelige Indtægtstab, som han ved sin Afgang kom til at lide.

I Overensstemmelse hermed forelægges det nærværende Lovforslag, til hvis Begrundelse det kun skal erindres, at Konf. Sibbern under sin usædvanlig lange Embedsvirksomhed har indtaget en fremragende Plads ved Universitetet baade som Lærer og som Videnskabsmand. Det vil derfor vistnok erkjendes, at der er god Føje til at yde ham den foreslaede Aerkjendelse gennem en Forøgelse af hans Pension, nu, da han i en Alder af 85 Aar har forladt Universitetet, efter i 57 Aar at have staaet i dets Tjeneste.

Embedsforretninger fra 12. Apr. til 10. Juni s. A. for i videnskabeligt Øjemed at foretage en Rejse til Udlandet.

Ved Skrivelse af 21. Juni 1865 bevilgede Ministeriet Konf. Hauch Fritagelse for i Efteraars Halvaaret 1865 at holde Forelæsninger ved Universitetet, for at der derved kunde levnes ham Tid til Fuldførelse af et større Arbejde.

Ved Ministeriets Skrivelse af 3. Febr. 1866 fritoges Etatsr. Worsaae for at holde de i Foraars Halvaaret s. A. anmeldte Forelæsninger, se foran S. 91.

Ved kgl. Resol. af 15. Juni 1866 blev det tilladt Prof. Mehren med Bibehold af sin Lønning at foretage en videnskabelig Rejse enten fra Begyndelsen af Efteraars Halvaaret s. A. til Slutningen af Sommerferien 1867, eller fra Begyndelsen af Juli til Midten af Oktbr. Maaned 1866.

Ministeriet meddelte ved Skrivelse af 16. Novbr. 1866 Prof. Stephens Rejsetilladelse indtil Udgangen af Aaret 1866 i Familieanliggender.

Ved kgl. Resol. af 31. Maj 1867 tillodes det Prof. R. Nielsen i Sept. og Oktbr. s. A. at opholde sig ved Christiania Universitet, naar han kunde ordne sine Forelæsninger til den filosofiske Prøve saaledes, at hans Fraværelse ingen Ulemper medførte.

Ved kgl. Resol. af 28. Juni 1867 tillodes det Prof. Mehren med Bibehold af sin Lønning at foretage en videnskabelig Rejse til Udlandet fra Begyndelsen af Juli s. A. til Udgangen af Avg. 1868.

Prof. Oppermann fritoges ved kgl. Resol. af 8. Juli 1867 for sine Embedsforretninger som Universitetslærer i Efteraars Halvaaret s. A., hvorhos det tillodes ham i dette Tidsrum at foretage en Rejse til England for at gjøre sig bekendt med de der værende Livsforsikrings- og Livrenteanstalter.

Ved Ministeriets Skrivelse af 19. Maj 1868 tillodes det Prof. Gislason at rejse til Sverige d. 26—30. s. M. i Anledning af Lunds Universitets Jubelfest.

Ved Skrivelse af 13. Juli 1868 anmodede Ministeriet Etatsr. Worsaae om i Forening med 2 af Universitetets Docenter i nordisk Filologi at forestaa Afholdelsen af en Magisterkonferens i nordisk Oldtidsvidenskab som Specialfag samt i oldnordisk Sprog og Literatur.

Ved Ministeriets Skrivelse af 24. Avg. 1868 tillodes det Konf. Hauch at udsætte Begyndelsen af sine Forelæsninger til henimod Midten af Oktbr. s. A.

Konf. Madvig erholdt ved kgl. Resol. af 6. Febr. 1869 Tilladelse til med Bibehold af sin Lønning at foretage en Rejse til Udlandet fra Midten af Marts til Udgangen af samme Aars Sommerferie, hvorhos det tillodes, at der som Honorar for Ledelsen af nogle Øvelser for de filologiske studerende under hans Fraværelse blev udredet 200 Rdl. af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme for 1868—69. Disse Øvelser overdroges Cand. philol. O. Siesbye.

Ministeriet tillod ved Skrivelse af 20. Avg. 1869 Prof. Holm at foretage en Rejse til Sverige paa 6—8 Uger for at undersøge en Del historiske Aktstykker i de der værende Arkiver, mod at Dekanatsforretningerne under hans Fraværelse besørgedes af Prof. Gislason.

Paa Grund af Sygdom fritog Ministeriet under 5. Novbr. s. A. Prof. C. V. Smith for at holde Forelæsninger i Efteraars Halvaaret s. A.

Ved Skrivelse af 9. Avg. 1870 fritog Ministeriet Prof. Schiern for hans Forretninger indtil Begyndelsen af Sept. s. A., for at han kunde underkaste sig en Badekur.

Ved Ministeriets Skrivelse af 3. Sept. 1870 tillodes det Konf. Madvig at foretage en Rejse til Christiania, for at han ved dets Universitet kunde holde en Række Forelæsninger, fra Midten af Sept. til henimod Slutningen af Oktbr. s. A.

Ved kgl. Resol. af 5. Juli 1871 blev der bevilget Prof. Ussing Fri-tagelse for Embedsforretninger med Bibehold af sin Lønning i Tiden 15. Oktbr. s. A. til Slutningen af Maj 1872 til Foretagelse af en videnskabelig Udenlandsrejse.

Lignende Tilladelse meddeltes Konf. Hauch ved kgl. Resol. 8. Juli 1871 for Vinteren 1871—72.

— Ved Skrivelse af 26. Apr. 1871 har Ministeriet til faste Censorer ved den filologisk-historiske Skoleembedsexamen for Trienniet 1871—74 udnævnt Overlærer P. Petersen og Prof. Thrige. Hver af disse tillagdes der et Honorar af 150 Rdl.

— I Henhold til Ministeriets Skrivelse af 30. Decbr. 1864 overtog Prof. Schiern under Prof. Allens Fraværelse i Udlandet dennes Forretninger ved den almindelige Forberedelses Examen i Januar 1865.

Med Ministeriets Samtykke i Skrivelse af 18. Maj 1866 overtog Prof. Johnstrup under Prof. Holtens Fraværelse paa en Rejse til Stockholm i Juni s. A. dennes Forretninger ved samme Examen.

Docent Holm overtog Examinationen i Historie ved samme Examen under Prof. Allens Fraværelse i Udlandet i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 12. Juni 1866.

Ved Ministeriets Skrivelse af 7. Jan. 1870 overdroges det Overlærer ved Metropolitanskolen P. Petersen at overtage Examinationen i Fysik ved samme Examen i samme Maaned i Stedet for Prof. Oppermann.

— Som Formand for Kommissionen for Adgangsexamen fungerede, efter Kommissionens eget Valg, i Tidsrummet 1864—71, Prof. Ussing, som Bisiddere Prof. Allen, der i 1868 afløstes af Prof. Holm, og Prof. Steen.

*Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.*

Ved Ministeriets Skrivelse af 25. April 1865 tilstodes der Prof. Schiellerup af Universitetets Konto for ekstraordinære Udgifter en Rejseunderstøttelse af 300 Rdl.

Ved sammes Skrivelse af 16. Juni 1865 meddeltes der Prof. Schiødt Orlov fra medio Juni i nogle Uger til Rejser i Provinserne for at fortsætte sine Studier og Indsamlinger, navnlig til Insekternes Udviklingshistorie.

Under 15. Juli s. A. tillod Ministeriet Prof. Joh. Lange, den konstituerede Direktør for den botaniske Have, at anvende en Tid af 4 à 5 Uger af Sommerferien til en videnskabelig Rejse i Holland og Belgien; de løbende Forretninger ved Havens Bestyrelse overdroges under hans Fraværelse til Bibliothekar Didrichsen og botanisk Gartner Weilbach.

Ved kgl. Resol. af 25. Juli 1865 forundtes der konstitueret Observator, Dr. phil. Schiellerup Titel af Professor. \*)

Ved kgl. Resol. af 2. Avg. s. A. tilstodes der Prof. Steenstrup til Fuldendelse af hans i 1859 paabegyndte videnskabelige Udenlandsrejse en Under-

\*) I en Erklæring til Ministeriet af 28. Juni 1865 udtalte Konsistorium, foranlediget ved Prof. d'Arrest's Indstilling herom, at den Omstændighed, hvorpaa Konsistorium for sit Vedkommende fortrinsvis maatte lægge Vægt, naar der var Spørgsmaal om Meddelelsen af Professortitelen til andre end Universitetslærere, nemlig at den paagjældende havde præsteret Arbejder af virkelig videnskabelig Betydning, i dette Tilfælde var tilstede.

støttelse af 600 Rdl., saaledes at de 200 Rdl. afholdtes af Universitetets Konto til extraordinære Udgifter. Ministeriet meddelte ham derhos ved Skrivelse af 7. s. M. Tilladelse til at være fraværende indtil 3 Maaneder og at udsætte Begyndelsen af sine Forelæsninger til sin Hjemkomst.

Ved kgl. Resol. af 30. Apr. 1867 meddeltes der Prof. Reinhardt Orlov i 6 Uger fra Udgangen af Maj Maaned s. A. for at foretage en Rejse til Udlandet og gjøre sig bekendt med de i den nyere Tid indførte Forbedringer ved forskellige zoologiske Museer. Ved Skrivelse af 2. Maj s. A. tilstod Ministeriet ham hertil af Universitetets extraordinære Udgiftskonto for 1866—67 en Understøttelse af 300 Rdl.

Ved Ministeriets Skrivelse af 25. Apr. 1868 meddeltes der Prof. Steenstrup Tilladelse til fra den 27. s. M. til d. 4. Maj at foretage en Rejse til Jylland i Familieanliggender.

Prof. Johnstrup erholdt ved Ministeriets Skrivelse af 2. Septbr. 1869 Tilladelse til efter Afholdelsen af den arkæologiske Kongres at benytte Resten af Maaneden til Afslutningen af sine geognostiske Rejser i samme Sommer.

Under 13. Oktbr. s. A. tillodes det af Ministeriet Prof. d'Arrest at foretage en Rejse til Leipzig d. 16.—24. s. M. for paa det der værende Observatorium at gjøre sig bekendt med forskellige videnskabelige Apparater.

Ved Ministeriets Skrivelse af 1. Juni 1870 meddeltes der Prof. Schiødte Orlov til en Rejse til Udlandet i c. 5 Uger.

Ved kgl. Resol. af 2. Maj 1871 tilstodes der fra 1. Apr. s. A. af Universitetets Konto til videnskabelige Formaals Fremme 1ste Inspektor ved Universitetets forenede naturhistoriske Museum Prof. Schiødte et aarligt Honorar af 200 Rdl.

Under 13. Maj 1871 erholdt Prof. Johnstrup af Ministeriet Tilladelse til i samme Sommer at foretage en Undersøgelse af de Staten tilhørende Svovlminer paa Island.

##### 5. Universitetets Friboliger og Huslejeportioner.

Professorboligen i Kannikestræde opteredes efter Konf. Werlauffs Afgang fra 1. Jan. 1868 af Prof. Buntzen.

Efter Prof. Sommers Afgang fra 1. Apr. 1864 opteredes hans Huslejeportion af Prof. Schiern. Konf. Sibberns Huslejeportion opteredes ved hans Afgang d. 23. Avg. 1870 af Prof. Ussing.

— Medens der tidligere ved Siden af den anatomiske Docent var ansat en Konservator ved de anatomiske Samlinger, der i denne Egenskab tillige ledede Undervisningen i praktisk Anatomi, blev disse to Poster ved Prof. Ibsens Ud-nævnelse til Lektor ved Universitetet forenede i en Person, og efter de Forhandlinger, som senere ved forskellige Lejligheder desangaaende havde været førte, og som havde fundet deres Afslutning ved Ministeriets Skrivelse til det lægevidenskabelige Fakultet af 26. Novbr. 1863\*), maatte de anses for at være blivende

\*) I Skrivelse af 29. Oktbr. 1863 indstillede det lægevidenskabelige Fakultet, at ligesom den praktiske Undervisning i Dissektion og Posten som Konservator ved det anatomiske Museum vare overdragne Prof. anatomie Ibsen mod en særlig Godtgjørelse af 400 Rdl. aarlig samt Emolument af fri Bolig, de samme Forretninger nu maatte overdrages til Lektoren i Anatomi, Dr. med. Schmidt mod et særligt Vederlag af 400 Rdl. aarlig.

sammensmeltede i en eneste Post. De Forretninger, som før vare henlagte under Konservatorpladsen, paahvilede altsaa nu den anatomiske Docent. Til Konservatorposten hørte Bolig i det forrige kirurgiske Akademi, og i den kgl. Resolution om Ibsens Udnævnelse til Lektor tillagdes dette Emolument ham udtrykkelig, fordi han ogsaa fremdeles beholdt den ham som Konservator paahvilende Undervisning i praktisk Anatomi; ogsaa ved senere Lejligheder, saaledes i det mindste antydningssvis i den oven nævnte ministerielle Skrivelse, saas det, at Bolig i Akademibygningen og Ledelsen af Dissektionsundervisningen betragtedes som knyttede til hinanden. Konservatorboligen var altsaa nu blevet Embedsbolig for den anatomiske Docent, hvilket yderligere fremgik af Ministeriets Skrivelse af 19. Juli 1862, ved hvilken Dr. Schmidt konstitueredes som Lektor i den normale Anatomi med yngst Lektor-gage »samt med Afbenyttelsen af den nu afdøde Prof. Ibsen i sin Tid tillagte Embedsbolig i det forrige kirurgiske Akademis Bygning.«

I Skrivelse til Konsistorium af 21. Febr. 1864 udtalte Lektor Schmidt, at der til Grund for den her udviklede Ordning af Forholdet vistnok væsentlig laa det Hensyn, at den Mand, som skulde forestaa Dissektionsundervisningen, stadig maatte være tilstede i Akademibygningen en stor Del af Dagen; men tillige troede han i Embedsboligen at se et Vederlag for et ikke ubetydeligt Arbejde, som ved

I denne Anledning udtalte Ministeriet i Skrivelse af 26. Novbr. s. A. for det første, at det kun var ganske personlige Forhold, der ved Ibsens Ansættelse i Lektorstilling for hans Vedkommende begrundede den exceptionelle Lønningsmaade, hvorefter der blev ham tillagt en særlig Gage som Dissektionslærer, og dernæst, at de den Gang efter Fakultetets Indstilling tagne Bestemmelser om Embedets Forretningskreds byggedes paa den af Fakultetet udtrykkelig udtalte Forudsætning, at Embedet paa denne Maade vilde komme til at omfatte hele den normale Anatomis Omraade tillige med Bestyrelsen af den herhen hørende Afdeling af Muséet, saaledes at — som Fakultetet tilføjede — ved denne simple og hensigtsmæssige Ordning af Forholdene den hidtil værende Konservatorpost eller rettere den Benævnelse, hvorunder Læreren i praktisk Anatomi hidtil havde skjult sig, faldt aldeles bort (jfr. Selmers Aarb. f. 1846 S. 35—36.) Saaledes syntes Fakultetet ogsaa ligefrem at have opfattet Omfanget af Dr. Schmidts nu værende Embede i Skrivelse af 31. Maj 1863, i hvilken det indstillede ham til at konstitueres paa et Aar som Docent i den normale Anatomi og at tilstaa yngst Lektorgage samt Afbenyttelsen af Prof. Ibsens Beboelseslejlighed, „der“, hed det i Skrivelsen, „vilde være nødvendig, for at han kunde besørge Vejledningen af de studerende i praktisk Anatomi“, og fra denne Forudsætning gik Ministeriet ud ved sin Indstilling om Dr. Schmidts Udnævnelse i det ledige Embede, som blev bifaldet ved kgl. Resol. 29. Apr. 1863. Saa meget mindre kunde Ministeriet derfor nu forklare sig, hvorledes Fakultetet havde kunnet begrundede den fremkomne nye Indstilling paa en Betragtning af Embedets Omraade, hvorved den ved Ibsens Beskikkelse foretagne Ordning oversaas, og navnlig kunnet paaberaabe en bortfalden Konservatorpost til Støtte for den foreslaaede særlige Godtgjørelse. I ethvert Fald kunde Ministeriet, som Forholdet efter det anførte i sin Tid var blevet ordnet, ikke anse Fakultetets Forslag om en særlig Godtgjørelse for begrundet, lige saa lidt som en saadan fandt Hjemmel i Lønningsloven af 12. Jan. 1858. For at Prof. Ibsen, efter at Lønningsloven var traadt i Kraft, kunde beholde den ham ved hans Ansættelse tilstaaede særlige Gage ved Siden af hans lovbestemte Lønning, krævedes en særlig Bevilling paa Finansloven. Til at gjøre Forslag om en saadan for Lektor Schmidts Vedkommende kunde Ministeriet efter det anførte selvfølgelig ikke finde Føje.

Siden af den sædvanlige Docentvirksomhed var paalagt Anatomen, og han tilføjede, at han uden et saadant Tillæg til den normerede Lektorgage næppe vilde se sig i Stand til at forblive i en Stilling, som efter hans Overbevisning hverken burde eller kunde forenes med Lægens Erhverv, den private Praxis. Men man havde under den nævnte Overgang vistnok tabt af Syne, at Konservatorboligen, hvori afdøde Prof. Ibsen i Løbet af en lang Række Aar lidt efter lidt og for største Delen paa egen Bekostning indrettede sig, oprindelig ingenlunde havde været bestemt til at skulle afgive Familiebolig, idet den f. Ex. manglede et Kjøkken. Han fremsendte derfor et af Bygningsinspektøren udarbejdet Overslag paa 700 Rdl. med Hensyn til Foranstaltninger, som vel ikke vilde kunne gjøre Boligen i og for sig hensigtssvarende, men som paa den anden Side dels vilde medføre en højst ønskelig Forbedring af samme, dels vare uomgængelig fornødne, for at han skulde kunne benytte den. Han indstillede til Konsistorium, at det vilde billige disse Foranstaltninger og anbefale dem til at iværksættes paa Universitetets Bekostning.

Under 18. Apr. gjorde Konsistorium Indstilling til Ministeriet herom. Efter hvad der af Lektor Schmidt var oplyst om, hvad der var passeret med Hensyn til hans Ansættelse som Lektor i den normale Anatomi, ansaa Konsistorium det for utvivlsomt, at den ommeldte Bolig, der i sin Tid blev tillagt afd. Prof. Ibsen som Konservator ved det anatomiske Museum, nu ved Lektor Schmidts Ansættelse var blevet tillagt ham som en til hans Embedsstilling som Lektor i den normale Anatomi umiddelbart knyttet Embedsbolig. Lektor Schmidt havde derfor et fuldkomment begrundet Krav paa, at denne Bolig saa vidt muligt sattes i en saadan Stand, at den kunde afgive en til Embedsstillingen i det hele passende Familiebolig. Den væsentlige Del af Arbejdet maatte betragtes som en Hovedreparation, til hvis Udførelse der udfordredes særlig Bevilling paa Finansloven. Herom gjorde Konsistorium fornøden Indstilling.

Ved Finansloven for 1865 - 66 gaves Bevilling hertil.

### III. Forelæsninger og Øvelser.

#### 1. Approberede Forelæsningsplaner for det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.\*)

Med Hensyn til Forslaget til Biennialplanen for 1864 - 66 tilskrev Ministeriet under 26. Avg. 1864 Fakultetet, at det ikke var det ganske klart, hvorvidt den ved Frd. 30. Decbr. 1839 § 4 givne Bestemmelse om Tiden for Forelæsnningernes Tilendbringelse i det hele var overholdt, idet den danske Civilret

\*) Det kan her bemærkes, at Ministeriet ved under 28. Juli 1862 at approbere den af det rets- og statsvidenskabelige Fakultet indsendte Biennialplan, har udtalt, at da det var det magtpaaliggende at vide den i Frd. 30. Decbr. 1839 § 4, jfr. Frd. 26. Jan. 1821 § 6, givne Forskrift om Tilendbringelsen af en fuldstændig Forelæsningscyklus i et Tidsrum af 2 Aar overholdt, saa vidt ikke uundgaaelige Hindringer herfor indtraadte i Bienniets Løb, maatte Fakultetet, saafremt Omstændigheder mødte, der gjorde en Afgang fra de approberede Forelæsningsplaner nødvendig, strax derom gjøre Indberetning til Ministeriet, hvad enten Afgangen var forudseelig paa den Tid, Forelæsningerne skulde anmeldes til Lektionskatalogen, eller Hindringerne for nøje at følge den approberede Plan først indtraf i Løbet af et allerede begyndt Semester.